VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS
ARCHITEKTŪROS FAKULTETAS
ARCHITEKTŪROS KATEDRA

BAIGIAMASIS DARBAS
ARARM 11409

MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA: DAUGIAFUNKCIS BENDRUOMENĖS CENTRAS

Darbo vadovas: doc. Linas Naujokaitis
Darbą atliko: Gabrielė Rinkevičiūtė SAmf-19

Vilnius
2021

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS
ARCHITEKTŪROS FAKULTETAS
ARCHITEKTŪROS KATEDRA

TVIRTINU
Katedros vedėjas

(Parašas)
Prof. Sigitas Kuncevičius
(Vardas, pavardė)

(Data)

Gabrielė Rinkevičiūtė

MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA: DAUGIAFUNKCIS BENDRUOMENĖS CENTRAS

REVITALIZATION OF MONOFUNKTIONAL CEMPLEXES. POLYFUNCTIONAL COMMUNITY CENTER

(lietuvių ir anglų kalba)

Baigiamasis magistro darbas

Architektūros studijų programa, valstybinis kodas 612K11001

Statinių architektūros specializacija

Architektūros studijų kryptis

Vadovas	doc. Linas Naujokaitis (Moksl. laipsnis/pedag. vardas, vardas, pavardė)	(Parašas)	(Data)
Konsultantas	(Moksl. laipsnis/pedag. vardas, vardas, pavardė)	(Parašas)	(Data)
Konsultantas	(Moksl. laipsnis/pedag. vardas, vardas, pavardė)	(Parašas)	(Data)
Lietuvių kalbos konsultantas	Regina Žukienė (Moksl. laipsnis/pedag. vardas, vardas, pavardė)	(Parašas)	(Data)

Vilnius, 2021

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS
ARCHITEKTŪROS FAKULTETAS
ARCHITEKTŪROS KATEDRA

TVIRTINU
Katedros vedėjas

Architektūros studijų kryptis

Architektūros studijų programa, valstybinis kodas 612K11001

Statinių architektūros specializacija

_____
(Parašas)
Prof. Sigitas Kuncevičius
(Vardas, pavardė)
2021-02-15
(Data)

BAIGIAMOJO MAGISTRO DARBO UŽDUOTIS

2021-02-15 Nr. .....
Vilnius

Studentui (ei) Gabrielei Rinkevičiūtei
(Vardas, pavardė)

Baigiamojo darbo tema: MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA: DAUGIAFUNKCIS BENDRUOMENĖS CENTRAS

patvirtinta 2021 m. vasario 22 d. dekano potvarkiu Nr. 23 ar

Baigiamojo darbo užbaigimo terminas 2021 m. gegužės mėn. 25 d.

BAIGIAMOJO DARBO UŽDUOTIS: A. Parengti tiriamąją darbo dalį, kurioje turi būti: 1. Literatūros bei kitų šaltinių ir projektinės medžiagos analizė; 2. Objektų – analogų tyrimai vietose; 3. Išskirtos teorinės ir praktinės temos sprendimo problemos bei suformuluota jų sprendimo koncepcija ir pateikti apibendrinimai (išvados).

B. Suprojektuoti temoje nurodytą objektą, atlikus urbanistinę bei vietos sąlygų analizę, įvertinus specifinius statybos teritorijai keliamus reikalavimus: gamtosauginius, paveldosauginius ir kt. Projektą gynimui pateikti grafinėje medžiagoje ir maketuose. Visa medžiaga pateikiama elektroninėje laikmenoje

Baigiamojo darbo rengimo konsultantai:

……
(Moksl. laipsnis/pedag. vardas, vardas, pavardė)

Vadovas ..... doc. Linas Naujokaitis
(Parašas) (Moksl. laipsnis/pedag.vardas, vardas, pavardė)

Užduotį gavau

……..
(Parašas)
Gabrielė Rinkevičiūtė
(Vardas, pavardė)
2021-02-15
(Data)

Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Architektūros fakultetas
Architektūros katedra

ISBN ISSN
Egz. sk. .....
Data .....-.....-.....

Antrosios pakopos studijų **Architektūros** programos magistro baigiamasis darbas

Pavadinimas	**Monofunkcinių kompleksų revitalizacija. Daugiafunkcis bendruomenės centras**
Autorius	**Gabrielė Rinkevičiūtė**
Vadovas	**Linas Naujokaitis**

Kalba: lietuvių

Anotacija

Darbe pristatoma monofunkcinių kompleksų revitalizacijos tema, kuri atskleista projektuojant Daugiafunkcį bendruomenės centrą. Projektu norimą „atgaivinti“ (revitalizuoti) esamą gyvenamojo rajono situaciją, pagerinti socialinę, kultūrinę kokybę gyventojams.

Siekiant išsamiau išanalizuoti pasirinktą temą, projektavimo pradžioje buvo suskirstytos miesto teritorijos ir apskaičiuota gyvenamųjų rajonų sandara, atsižvelgus į gyventojų poreikius. Tai sprendė gyvenamųjų vietų problemą, bet netenkino gyventojų kultūrinės veiklos poreikio, todėl akivaizdu, kad gausus gyventojų skaičius rajonuose ir kultūrinės veiklos trūkumas juose sukūrė kultūrinės veiklos infrastruktūros problemą.

Projekte detalizuojamas jautrus esamai neišplėtotai teritorijos daliai žaliosios erdvės tąsos variantas. Atsižvelgiant į tai, kad neužstatyta vidinė kvartalo dalis tarp daugiaaukščių gyvenamųjų pastatų ir ugdymo įstaigų tapo savotiška kvartalo dalimi, ją siekiama papildyti trūkstamomis funkcijomis. Pertvarkant centrinę kvartalo dalį, pasirinkta išsaugoti esamus darželius ir jų funkciją, integruojant juos į naują struktūrą. Siekiant pagrįsti natūraliai besiplečiančių žaliųjų plotų kryptį, buvo atliktas bandymas „Žaliųjų plotų tąsa kvartale“.

Projektuojant didžiausias dėmesys skiriamas kvartale gyvenančiam žmogui ir jo aplinkai. Siekiama, kad kuriant naują architektūrą jis turėtų galimybes laisvą laiką leisti kuo žalesnėje, jaukesnėje aplinkoje, tačiau visų amžiaus grupių asmenims būtų pagerintas ir kultūrinių, socialinių funkcijų poreikis.

Prasminiai žodžiai: bendruomenės centras, revitalizacija, mikrorajonas, daugiafunkcis, Fabijoniškės

Vilnius Gediminas Technical University
Faculty of Architecture
Department of Architecture

ISBN ISSN
Copies No. .....
Date .....-.....-.....

Master Degree Studies **Architecture** study programme Master GraduationThesis

Title	**Revitalization of monofunctional Complexes. Multifunctional community Center**
Author	**Gabrielė Rinkevičiūtė**
Academic supervisor	**Linas Naujokaitis**

Thesis language: Lithuanian

Annotation

The paper presents the topic of the revitalization of monofunctional complexes, which is revealed by designing a Multifunctional Community Center. The project wants to “revive” (revitalize) the current situation of the residential area, to improve the social and cultural quality of the local community. In order to analyze the selected topic in more detail, it was broken down at the beginning of the design into; the urban area and the estimated structure of the residential areas, taking into account the needs of the community. This addressed the problem of housing but did not meet the need for cultural activities of the population. Therefore, it is clear that the large population of the districts and the lack of cultural activities in them have created the problem of cultural infrastructure. The project details the extension of the green space sensitive to the existing undeveloped part of the territory. Given that the inner part of the quarter among high-rise dwellings is not built, buildings and educational institutions have become a kind of part of the quartal, it is aimed at filling in the lack of functions. During the redevelopment of the central part of the quartal, it was chosen to preserve the existing kindergartens and their function, integrating them into the new structure. In order to justify the direction of naturally expanding green spaces, the test "Continuation of green areas in the quarter" was performed. The design focuses on the person living in the quarter and his environment. The aim is for him to be able to spend his free time in the greenest, coziest environment possible by creating a new structure. However, the need for cultural and social functions for people of all ages would also be met.

Keywords: community center, revitalization, district, multifunctional, Fabijoniškės

Vilniaus Gedimino technikos universiteto egzaminų sesijų ir baigiamųjų darbų rengimo bei gynimo organizavimo tvarkos aprašo
2 priedas

(Baigiamojo darbo sąžiningumo deklaracijos forma)

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

Gabrielė Rinkevičiūtė, 20145465

(Studento vardas ir pavardė, studento pažymėjimo Nr.)

Architektūros fakultetas

(Fakultetas)

Architektūra, SAmf-19

(Studijų programa, akademinė grupė)

BAIGIAMOJO DARBO (PROJEKTO)

SĄŽININGUMO DEKLARACIJA

2021 m. gegužės 27 d.

Patvirtinu, kad mano baigiamasis projektas tema „Monofunkcinių kompleksų revitalizacija. Daugiafunkcis bendruomenės centras“ patvirtintas 2021 m. gegužės 20 d. dekano potvarkiu Nr. 49ar, yra savarankiškai parašytas. Šiame projekte pateikta medžiaga nėra plagijuota. Tiesiogiai ar netiesiogiai panaudotos kitų šaltinių citatos pažymėtos literatūros nuorodose.

Parenkant ir įvertinant medžiagą bei rengiant baigiamąjį projektą, mane konsultavo mokslininkai ir specialistai: Regina Žukienė. Mano projekto vadovas docentas Linas Naujokaitis.

Kitų asmenų indėlio į parengtą baigiamąjį projektą nėra. Jokių įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs (-usi).

(Parašas) Gabrielė Rinkevičiūtė (Vardas ir pavardė)

TURINYS

TURINYS 7
ILIUSTRACIJŲ IR LENTELIŲ SĄRAŠAS 11
Iliustracijų sąrašas 11
Lentelių sąrašas 13
1. ĮVADAS 14
1.1 Sąvokos 15
1.1.1 Revitalizacija 15
1.1.2 Mono ir Daug 15
1.1.3 Bendruomenė 16
1.1.4 Mikrorajonas 16
1.1.5 Bendruomenės centras 16
2. Nagrinėjamos problemos 17
2.1 Nepakankamas šiandieninės bendruomenės poreikių tenkinimas 17
2.1.1 Sovietmečiu projektuotų gyvenamųjų rajonų monofunkciškumas 17
2.1.2 Dabartinės visuomenės socialinių, kultūrinių poreikių tenkinimas 19
2.2 Besikeičiančios bendruomenės sandaros integracija 23
2.3 Kultūrinės, socialinės veiklų koncentracija miesto centre 26
2.4 Naujai projektuojamų pastatų tvarumas 30
2.5 Nagrinėjamos temos problematikos išvados 32
3. Literatūros analizė 33
3.1 Visuomeniniai objektai 33
3.1.1 Visuomeninis prekybos centras „Šeškinė“ 33
3.2 Informaciniai šalt. atkreipiantys dėmesį į kultūrinės paskirties objektų trūkumą 36
3.2.1 Kūrybinės dirbtuvės SIKON 2019 „RE | AKCIJA" 36

3.2.2 Festivalis „Ne-miegantys rajonai“ ... 36
3.3 Sprendiniai mikrorajonuose ... 37
3.3.1 Mediotekos pastatas „Le Mirail“ priemestyje ... 37
3.3.2 Fabijoniškių baseinas ... 40
3.4 Lokalūs, bendruomenės centrai ... 43
3.4.1 Bendruomenės centras Rod Ailande ... 43
3.4.2 Rehvot Bendruomenės centras ... 45
3.5 Tvarių medžiagų panaudojimas architektūroje ... 47
3.6 Literatūros analizės išvados ... 53
3.7 Tiriamosios dalies išvados ... 54
Projektinė dalis ... 56
4. Sklypo analizė ... 56
4.1 Sklypo parinkimo kriterijai ... 56
4.2 Fabijoniškių istorija, rajono specifika ... 57
4.3 Funkcinė įvairovė rajone, bendruomenės poreikiai ... 60
4.4 Žalieji plotai Vilniuje, Fabijoniškių mikrorajone ... 66
4.5 Šiandieninė situacija ... 68
4.6 Sklypo padėtis rajone ... 70
4.7 Rajono identitetas ... 72
4.8 Sklypo kompozicija ... 73
4.8.1 Esami pastatai ... 78
4.9 Galimas tvarumo principų panaudojimas sklype ... 80
4.10 Sklypo analizės išvados ... 81
4.11 Analizės išvados ... 82
5. Bendruoemnės modelis ... 83
5.1 Programa ... 83

5.2 Projekto programos išskirtiniai bruožai 84
5.2.1 Detali programa 84
6. Variantinis projektavimas 86
6.1 Pirma idėja 86
6.2 Antra idėja 89
7. Detalizacija 92
7.1 Pasirinkto projektavimo variantas 92
7.1.1 Žaliųjų erdvių tąsa 92
7.1.2 Seno ir naujo dermė. Architektūra pasakoja istoriją 92
7.1.3 Architektūrinė išraiška 93
7.2 Eksperimentas, ryšys su konceptu 94
7.2.1 Išvados 96
7.3 Programos išpildymas situacijoje 96
7.3.1 Projektavimo kanonai 96
7.3.2 Patalpų išdėstymo aprašymas 97
7.4 Sklypo planas 100
7.5 Konstrukcijos ir inžinieriniai sprendimai 103
7.5.1 Pastato inžinerinė infrastruktūra 104
7.5.2 Atliekų šalinimas 104
7.5.3 Šildymas 105
7.5.4 Vėdinimas, vėsinimas 105
7.5.5 Vandentiekis ir nuotekų šalinimas 105
7.6 Naudojamos medžiagos 105
7.7 Tvarumas, universalumas 106
7.8 Etapiškumas, statybos organizavimas 106
8. Išvados ir siūlymai 107

ANTROSIOS PAKOPOS METU ATLIKTŲ DARBŲ SĄRAŠAS 111
Architektūriniai konkursai:.....111
Skulptūros konkursai:.....112
Konkursai studentams 112
Literatūros sąrašas.....113
Informaciniai šaltiniai 114
Iliustracijų šaltiniai.....116
Priedai 118

ILIUSTRACIJŲ IR LENTELIŲ SĄRAŠAS

Iliustracijų sąrašas

Pav. 1 Gyventojų pasiskirs. Vilniaus mieste (Vilniaus BP esamos būklės analizė, 2017) .. 20
Pav. 2 Gyventojų pasiskirstymas ir esamos bei planuojamos ikimokyklinio ugdymo įstaigos (raudonai) (Vilniaus BP esamos būklės analizė, 2017) 21
Pav. 3 Bendruomenių pasiskirstymas Vilniaus mieste (CNES, 2021) 22
Pav. 4 *Rock 2020* projekto rezultatai 22
Pav. 5 Grįžę LR piliečiai ir imigravę užsieniečiai 2009-2018 m. 24
Pav. 6 Vilniaus gyventojų tautinė sudėtis (Lietuvos migracijos politikos gairės, 2020) 25
Pav. 7 Gyventojų įvairovė 26
Pav. 8 Kultūros objektai 27
Pav. 9 Muziejai 27
Pav. 10 Teatrai 27
Pav. 11 Atstumų iki objektų schema 28
Pav. 12 Prekybos centro aikštė (Autc.lt, 2011-2021) 34
Pav. 13 Prekybos centro planas (Autc.lt, 2011-2021) 35
Pav. 14 Festivalis "Ne-miegantys rajonai" Pilaitė (Organizatorių nuotrauka, 2019) 37
Pav. 15 Festivalis "Ne-miegantys rajonai" Žirmūnai, (Organizatorių nuotrauka, 2018) 37
Pav. 16 Tulūzos priemestis, 1960 38
Pav. 17 „Le Mirail“ genplanas (G. Candilis, 1971) 38
Pav. 18 Mediatekos pastatas gyvenamojo rajone kontekste (Archdaily, 2012) 39
Pav. 19 Objektas ir kontekstas (NSEC, 2021) 40
Pav. 20 Fabijoniškės 41
Pav. 21 Baseinas su gretima aplinka (VŠĮ Sveikas miestas, 2012-2021) 41
Pav. 22 Viešoji erdvė greta baseino (VŠĮ Sveikas miestas, 2012-2021) 42
Pav. 23 Tūrio formavimo koncepcinės schemos 44
Pav. 24 Projekto koncepcijos schemos 45
Pav. 25 Bendruomenės centro aukšto planas ir genplanas 45
Pav. 26 Bendruomenės centro fotofiksacija 46
Pav. 27 Bendruomenės centro brėžiniai 47
Pav. 28 Antrinis medžiagų panaudojimas architektūroje (kairėje jūriniai konteineriai, dešinėje Tom Kelly butelių namas, JAV) 48

Pav. 29 Statistiniai išmetamų atliekų duomenys 49
Pav. 30 Paviljonas iš plastiko butelių (Honkongas, 2013) 50
Pav. 31 Supresuoto plastiko laikančioji konstrukcija 51
Pav. 32 Statybinės medžiagos iš perdirbtų atliekų: „Newspaperwood“ mediena iš popieriaus ir "Replast" blokeliai 51
Pav. 33 „Factoría Joven“ jaunimo centras Ispanijoje 52
Pav. 34 Vilniaus miesto gyvenamųjų rajonų schema 57
Pav. 35 Senasis Fabijoniškių kaimo kryžius. Jis stovėjo kaimo centre, kai sunykdavo, pastatydavo naują, 1996 metai. 58
Pav. 36 Fabijoniškių kaimas 19 a. pab. 58
Pav. 37 Iškarpa iš laikraštyje spausdinto straipsnio apie Fabijoniškes 59
Pav. 38 Šiaurinės Fabijoniškių dalies suplanavimo fragmentas 60
Pav. 39 Funkcijų pasiskirstymas mieste 61
Pav. 40 Gyventojų nuo 7 iki 18 metų pasiskirstymas rajone 62
Pav. 41 Gyventojų nuo 18 – 62 metų pasiskirstymas rajone 63
Pav. 42 Gyventojų nuo 62 metų pasiskirstymas rajone 64
Pav. 45 Teritorijos įgyvendinimo prioritetų schema 65
Pav. 44 Rajono gyventojų tankumas ir sudėtis 65
Pav. 46 Vilniaus miesto gamtinis karkasas (VMS interaktyvus žemėlapis, 2020) 66
Pav. 47 Lietuvos vėjo krypčių schema (Žaliaideja.wordpress.com, 2012) 68
Pav. 48 Fabijoniškių Šiaurinė dalis (aeracinis pastatų išdėstymas greta buvusio sąvartyno) (CNES, 2021) 68
Pav. 49 Sklypo padėtis rajone 70
Pav. 50 Gatvių tinklo schema 70
Pav. 51 Dviračių takų schema 70
Pav. 52 Užstatymo tipai 71
Pav. 53 Funkcijos 71
Pav. 54 Gyventojų tvarkomos viešosios erdvės Fabijoniškėse 72
Pav. 55 Vyraujantis užstatymas rajone 73
Pav. 56 Automobilių infrastruktūra kvartale 74
Pav. 57 Pėsčiųjų infrastruktūra kvartale 74
Pav. 58 Traukos objektai kvartale 74

Pav. 59 Suvestinė schema 75
Pav. 60 Neįgyvendinto pastato kontūras 76
Pav. 61 Jungtys kvartale 76
Pav. 62 Esama situacija 76
Pav. 63 Tūrių kompozicija 77
Pav. 64 Erdvinė kompozicija 77
Pav. 65 Suvestinė kompozicinė schema 78
Pav. 66 Naujas vaikų darželis 79
Pav. 67 Tipinio darželio planas 80
Pav. 68 Pirmosios idėjos koncepcinės schemos 89
Pav. 69 Antrosios idėjos koncepcinės schemos 91
Pav. 70 Koncepcinės projekto schemos 94
Pav. 71 Iliustruota eksperimento eiga 96
Pav. 72 Patalpų funkcinės schemos 98
Pav. 73 Galimos funkcijos viešojoje erdvėje 101
Pav. 74 Sklypo funkcijų aksonometrinė schema 102
Pav. 76 Suplūktos žemės konstrukcijų tipas 103
Pav. 77 Suplūktos žemės įrengimo principas 104

Lentelių sąrašas

Lentelė 1. Viešuoju transportu pasiekiami objektai (1-4 sudarytos autoriaus, 2020) 28
Lentelė 2. Automobiliu pasiekiami objektai* 29
Lentelė 3. Dviračiu pasiekiami objektai 29
Lentelė 4. Pėsčiomis pasiekiami objektai 29
Lentelė 5. Pagrindiniai duomenys apie objektą 34
Lentelė 6. Pagrindiniai duomenys apie objektą 38
Lentelė 7. Pagrindiniai duomenys apie objektą 41
Lentelė 8. Pagrindiniai duomenys apie objektą 43
Lentelė 9. Pagrindiniai duomenys apie objektą 46
Lentelė 10. Metodų pritaikymas pasirinktai situacijai 53

1. ĮVADAS

Masinės statybos rajonai Lietuvoje, statyti XX amžiaus 6–9 dešimtmečiuose – tai modernistinės architektūros sovietinio varianto pėdsakai, išlikę daugelyje Lietuvos miestų, kurie ir šiandien veikia ne tik miesto estetiką, bet ir primena tam tikrus gyvensenos modelius. Projektuojant miestą buvo numatoma aiškiai suskirstyti miesto teritorijas, jų funkcijas.

Tema norima pasakyti, jog nagrinėjami monofunkciai kompleksai, šiuo atveju gyvenamieji rajonai, projektuoti sovietmečiu, nagrinėjamos galimybės juos revitalizuoti (atgaivinti), padaryti patrauklius gyventojams. Dėmesys skiriamas šiandieninės teritorinės bendruomenės poreikiams, norima sukurti lokalų kultūros centrą, kuriame veiktų įvairios funkcijos – gyvenamoji, kultūrinė, socialinė, darbo, komercinė ir pan.

Ši tema yra itin aktuali, nes tokie rajonai skaičiuojami ne tik Vilniaus miesto sostinėje ar didžiuosiuose miestuose, sovietmečiu projektuotų gyvenamųjų rajonų yra visoje Lietuvoje, didžiojoje dalyje buvusios Sovietų Sąjungos teritorijos. Laikui bėgant, tai tampa globalia problema, gyventojų poreikiai ir gyvenimo būdas keičiasi, tačiau praeities „šešėliai“ lieka. Labai svarbu, kad architektūra taptų universaliu įrankiu, padėsiančiu išspręsti globalias problemas, pagerinant žmogaus kasdienybę, nekenkiant aplinkai.

Tikslas – Atskleisti funkcijų trūkumą gyvenamajame rajone bei pagerinti gyvenamojo rajono gyventojų kokybę.

Uždaviniai – išnagrinėti gyvenamojo rajono situaciją, pagerinti viešojo naudojimo, kultūrinės paskirties pastatų struktūrą gyvenamajame rajone, atpažinti trūkumus, problemas. Analizuojant analogus, literatūros šaltinius, nagrinėjant statistinę duomenų bazę, atliekant tyrimus, pateikti galimus problemų sprendimo būdus. Pagerinti gyvenamojo rajono bendruomenės gyvenimo kokybę.

Šiame darbe pristatomos kelios problemos, kurios susijusios su tema *Daugiafunkcis bendruomenės centras* – tai laisvalaikio veiklos trūkumas, pernelyg didelė rajono gyventojų koncentracija miesto centre ir gyvenamuosiuose rajonuose, taip pat naujų miesto gyventojų integracijos nebuvimas bendruomenėje.

Literatūros analizės dalyje apžvelgiami projektai ir iniciatyvos, kurios atkreipia dėmesį į kultūrinės veiklos trūkumą gyvenamuosiuose rajonuose (nagrinėjamos situacijos atveju – kaip sprendžiamos panašios problemos); taip pat nagrinėjami daugiafunkciai centrai, bendruomenių centrai užsienio šalyse, atsižvelgiant į itin svarbią bei aktualią tvarumo temą, darbe nagrinėjamos

galimybės, kaip patenkinti bendruomenės socialinius poreikius bei sukurti projektą, kuris būtų „draugiškas“ aplinkai pasitelkiant tvaraus projektavimo principus.

1.1 Sąvokos

1.1.1 Revitalizacija

Revitalizãcija (re… + lot. vitalis – gyvybinis, gyvybingas), urbanistikoje, architektūroje – teritorijos, nekilnojamojo kultūros paveldo modernizavimo būdas: funkcionalumo grąžinimas jų nykstančioms dalims, aplinkos kokybės, ūkinio aktyvumo, socialinės integracijos plėtra. Revitalizacija išsaugo perspektyvias senąsias funkcijas ir sukuria naujų, pagyvina socialinę ekonominę veiklą teritorijoje, suteikia jai naujų estetinių savybių, padidina patrauklumą, pritraukia naujus gyventojus (Visuotinė lietuvių enciklopedija).

Lietuvos Respublikos įstatymuose revitalizacijos sąvokos nėra, tačiau ji jau vartojama Aplinkos ministerijos inicijuotame Miestų, miestelių ir kaimų (gyvenamųjų vietovių) planavimo normų projekte (2009 m.).Pagal šį dokumentą atgaivinimas (revitalizacija) – tai „gyvybingumo grąžinimas degraduojančioms miesto struktūrinėms dalims, fizinės aplinkos kokybės, ekonominio aktyvumo, socialinės integracijos skatinimas (N.Lukšionytė ISSN 2029-7955 print / ISSN 2029-7947 online).

Revitalizacija – naujų funkcijų atsiradimas, senųjų skatinimas su atitinkamais statybos ar remonto darbais, kurie pagyvina socialinę-ekonominę veiklą, suteikia naujas funkcines, estetines savybes, padidina teritorijos patrauklumą, pritraukia į ją naujus, įvairesnių socialinių sluoksnių gyventojus“ (Planavimo normos 2014: 01).

1.1.2 Mono ir Daug

Nagrinėjant žodžio „mono“ reikšmę – graikų kalba „monos“ reiškia vienintelis. Šiandien naudojamas kaip pirmasis sudurtinių žodžių dėmuo, rodantis sąsają su vienu, vieninteliu arba vientisu. Šiuo atveju monofunkcis reiškia vieną funkciją, kuri pasireiškia, dominuoja gyvenamajame rajone. Priešingos reikšmės žodis „daug“ naudojamas kaip sudurtinių tarptautinių žodžių pirmasis dėmuo, reiškiantis daugumą, gausumą, įvairumą. Sąvoka daugiafunkcis reiškia daugiau nei vienos funkcijos dominavimą rajone arba komplekse. Šios sąvokos yra susijusios, tačiau tuo pačiu metu ir kontrastuojančios viena kitai.

1.1.3 Bendruomenė

Bendruomenei susidaryti pagrindas gali būti labai įvairus: teritorinis (kaimo bendruomenė, parapijos bendruomenė, miesto bendruomenė, apskrities bendruomenė); religinis (katalikų bendruomenė, liuteronų bendruomenė); profesinis (architektų bendruomenė, gydytojų bendruomenė); tautinis, kultūrinis, teritorinis; ekonominis, lobistinis; mokslinis taikomasis; visuomeninis (mokyklos bendruomenė). Ši klasifikacija atskleidžia tai, jog bendruomenės sąvoka gali būti naudojama labai plačiai. Taip pat bendruomenių tipai gali susijungti. Šiame darbe bus naudojama teritorinės bendruomenės sąvoka.

1.1.4 Mikrorajonas

XXa. pradžia pasaulio ir Europos urbanistikos raidoje pasižymi naujo pobūdžio projektavimo ir statybos proveržiu– industrinės gyvenamosios statybos fenomenu. Gyvenamieji rajonai, statyti spartiems miestų urbanizacijos procesams reikalaujant didelio kiekio gyvenamųjų būstų, daugelyje Europos miestų paliko žymų pėdsaką. Mikrorajonas – kaip rašoma lietuvių kalbos žodyne - (mikro- + rajonas) - nedidelis miesto gyvenamasis rajonas, į kurį įeina gyvenamieji namai, visuomeniniai, kultūros ir buitiniai pastatai, poilsio, sporto, transporto įrenginiai. Sovietmečiu mikrorajonas įgavo prasmę kaip gyvenamasis rajonas, kurio struktūra leido jį replikuoti kiek nori kartų ir plėsti miestus vieną greta kito, užtikrinant greitą plėtrą. Vilniaus miesto naujos gyvenamosios teritorijos, pradedant Žirmūnais ir baigiant Pilaite, buvo formuojamos remiantis skirtingų dydžių urbanistinių vienetų- namų grupė (2-2,5 tūkst. gyventojų), mikrorajonas (6-13 tūkst. gyv.), rajonas (25-30 tūkst. gyv.) - funkciniu grupavimu.

1.1.5 Bendruomenės centras

Šios sąvokos apibrėžimą sunku rasti lietuvių kalba, kaip ir tipologinių analogų. Išvertus iš anglų kalbos bendruomenės centras apibrėžiamas kaip vieta, kur tam tikros kaimynystės žmonės gali susiburti įvairiems renginiams, edukaciniams užsiėmimams ar rekreacinei veiklai, veiklai kuri patenkintų bendruomenės poreikius.

2. NAGRINĖJAMOS PROBLEMOS

2.1 Nepakankamas šiandieninės bendruomenės poreikių tenkinimas

2.1.1 Sovietmečiu projektuotų gyvenamųjų rajonų monofunkciškumas

Projektuojant miestą buvo numatoma aiškiai skirstyti miesto teritorijas, jų funkcijas. Reformų ir industrializavimo dėka masinė gyvenamųjų statyba tapo sparti ir sprendė gyvenamojo ploto trūkumo problemą.

Septintojo dešimtmečio pradžioje buvo sukurta pakankamai patogi statybos industrijos bazė ir pagal miesto funkcinio zonavimo doktriną (XX a. pr. T. Garner iškelta miesto funkcinio zonavimo idėja) prasidėjo kompleksinių gyvenamųjų rajonų statyba. Vilniaus miesto naujos gyvenamosios teritorijos, buvo formuojamos remiantis skirtingų dydžių urbanistinių vienetų funkciniu grupavimu. Šių urbanistinių darinių gyventojams aptarnauti buvo numatyti atitinkami visuomeninių pastatų tipai ir kiekiai

Mikrorajonuose, kultūrines paskirties objektus pradėta įgyvendinti vėliausiai, daugumoje net nespėta įgyvendinti, iširus sovietų sąjungai ir pasikeitus politiniam ir ekonominiam režimui, kultūrinės paskirties objektai tapo valstybės arba privačių verslininkų nuosavybe. Kai kurie nustojo gyvuoti arba buvo transformuoti į komercines paslaugas, o kai kur tiesiog nebuvo įgyvendinti. Statant daugiabučius buvo mėginta spręsti gyvenamųjų vietų trūkumo problemą, aiškiai atskiriant gyvenamąją teritoriją nuo darbo, kultūros ir t.t. Masinė gyvenamoji architektūra Lietuvos SSR buvo neatsiejama nuo bendrų Sovietų sąjungos normų.

Po Stalino mirties susirūpinta modernizuoti šalį, pradėta reforma statyboje (tuo pačiu ir architektūroje), reformos esmė buvo statybos proceso spartinimas ir gyvenamojo ploto trūkumo mažinimas. Tai lėmė visišką statybų industrializavimą bei masinį tipinį projektavimą. Komunistų partija žadėjo kiekvieną šeimą aprūpinti nuosavu butu. Gyvenamąjį plotą pradėtą skaičiuoti ne butais, bet kvadratiniais metrais, tokiu būdu kiekvienas sovietinis pilietis buvo aprūpinamas gyvenamuoju plotu, nepažeidžiant normatyvų. Masinė statyba plėtojosi statybos elementų stambinimo keliu (pavyzdžiui nuo plytos pereita prie stambaus bloko per visą sienos ilgį) „tokiu būdu, remiantis ekonominiais ir industriniais standartais šeštojo dešimtmečio pabaigoje visa sovietinė statybos pramonė buvo pertvarkyta į vientisą identiškų namų gamybos iš standartinių elementų statybą“ (Marija Drėmaitė 2012). Kaip pagerinti gyvenamųjų namų architektūrą ir išplanavimą tapo vienu svarbiausiu Lietuvos architektų uždaviniu. „Gausi problematika to meto profesinėje spaudoje rodo, kad Lietuvos architektai stengėsi netaikyti „nuogų“ tipinių projektų- jie

buvo koreguojami, tobulinami; būta mėginimų sukurti namų serijas Pabaltijo šalims, panaudojant regionui būdingas medžiagas“ (Marija Drėmaitė 2012). Stengtasi naujuosius namus statyti kuo toliau nuo miesto centrinės dalies. Miestų projektavimo instituto urbanistų nuostata buvo vengti daugiabučių namų kompleksų statybos istorinėje miesto dalyje, todėl pirmieji eksperimentiniai kvartalai nukelti į Antakalnį. Naujieji gyvenamieji rajonai pradėti grupuoti į 9000-12000 gyventojų turinčius mikrorajonus.

Naujų gyvenamųjų teritorijų gyventojams aptarnauti buvo numatyti atitinkami visuomeninių pastatų tipai ir kiekiai, taip pat nustatyti norminiai atstumai nuo aptarnavimo įstaigų iki gyvenamųjų pastatų. Žmonių poreikiai ir juos patenkinančios įstaigos buvo apjungtos į atitinkamas grupes: pirminio aptarnavimo, kasdienio lankymo, periodinio lankymo ir epizodinio lankymo, kurios ,buvo dislokuojamos kituose urbanistiniuose vienetuose: namų grupėje, mikrorajone, rajono centre, bendramiestiniame centre. Taip buvo suformuota pakopinė gyventojų aptarnavimo sistema, kuri kartu su tipizuota urbanistine struktūra tapo visos naujai kuriamos gyvenamosios aplinkos funkcinės ir erdvins struktūros pagrindu. Pagal šią sistemą namų grupėje turi būti pirminio aptarnavimo įstaigos: vaikų darželis-lopšelis ir maisto produktų parduotuvė; mikrorajone turi būti kasdienio aptarnavimo pastatai: mokykla, maisto produktų parduotuvė ,buitinio aptarnavimo įstaiga ir kt.; rajono centre - periodinio aptarnavimo objektai: prekybos centras, poliklinika ir kt. Visiems visuomeninių pastatų tipams priklausomai nuo jų paskirties ir vietos urbanistinėje struktūroje buvo nustatyti norminiai dydžiai (darbo vietų skaičius, kvadratūra ir t.t.), sanitariniai-higieniniai, priešgaisriniai ir kiti reikalavimai bei atitinkamo lygio įstaigų aptarnavimo spindulys. Taigi tarp urbanistinės struktūros, aptarnavimo sistemos ir visuomeninių pastatų tipų bei jų dydžių buvo nustatyta tiesioginę priklausomybę. Toks gyventojų aptarnavimo sistemos sukūrimas buvo panašus į idealų modelį, turėjusį garantuoti miesto gyventojų socialinių ir kultūrinių poreikių maksimalų patenkinimą.

Projektuojant miestą buvo numatoma aiškiai skirstyti miesto teritorijas, jų funkcijas. Reformų ir industrializavimo dėka masinė gyvenamųjų statyba tapo sparti ir sprendė gyvenamojo ploto trūkumo problemą. Mikrorajonuose, kultūrines paskirties objektus pradėta įgyvendinti vėliausiai, daugumoje net nespėta įgyvendinti, iširus sovietų sąjungai ir pasikeitus politiniam ir ekonominiam režimui, kultūrinės paskirties objektai tapo valstybės arba privačių verslininkų nuosavybe. Kai kurie nustojo gyvuoti arba buvo transformuoti į komercines paslaugas, o kai kur tiesiog nebuvo įgyvendinti.

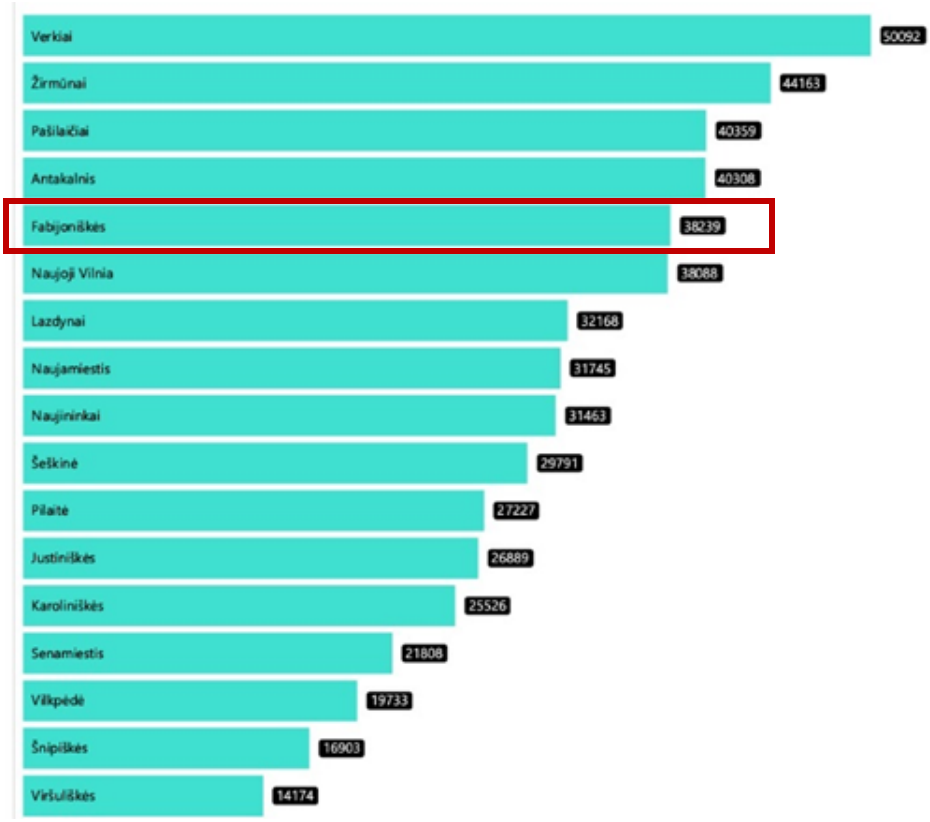
2.1.2 Dabartinės visuomenės socialinių, kultūrinių poreikių tenkinimas

Bendruomenei susidaryti pagrindas gali būti labai įvairus, šiame darbe nagrinėjamą teritorinę bendruomenę sudaro įvairios amžiaus, tautinės, religinės grupės. Nagrinėjant kiekvieno gyventojo atskirus poreikius, darbas ir analizė taptų komplikuota. Todėl šiame darbe kalbant apie bendruomenę ir jos poreikius, daugiausia atsižvelgiama į gyventojų sandarą pagal amžių, taip pat skiriamas dėmesys kitataučiams nariams. Kadangi pagrindinis šio darbo tikslas yra pagerinti gyventojų gyvenimo kokybę, plėtojant kultūrinės funkcijos infrastruktūrą rajone. Didelis dėmesys skiriamas bendruomenei, tautai, kuri apibrėžiama kaip istoriškai susidariusi žmonių bendruomenė, turinti bendrą kilmę, žemę, kalbą, istoriją, kultūrą. Kultūra suvokiama kaip visa, kas sukurta fiziniu ir protiniu visuomenės darbu. Kultūrą sudaro materialinės, dvasinės visuomenės vertybės. Todėl labai svarbu suvokti, kaip bendruomenės nariai yra susiję (lokacija), o tie kurie yra mažiausiai susiję (kitataučiai, skirtingų amžiaus grupių nariai) kaip galėtų įsitraukti į kultūrą.

Pasak Vilniaus BP esamos būklės analizės duomenis: „Per analizuojamą laikotarpį Vilnius išlaikė šalies kultūros sostinės tradicijas, kultūrinių institucijų (su kai kuriomis išimtimis) lankymas augo. „Miesto strateginiame miesto plane 2020-2022, pabrėžiama, kad kultūros srityje pagrindinis tikslas yra - gyventojų įsitraukimas į kultūros ir bendruomenių veiklas: „Kultūra yra sudėtinė visuomenės politinės, socialinės, ekonominės raidos dalis. Šia programa siekiama ugdyti bendrąją gyventojų kultūrą bei puoselėti etnokultūrą, įtraukiant bendruomenę dalyvauti kultūros plėtros projektuose, muziejų, teatrų, kultūros centrų ir kitų kultūros įstaigų renginiuose, taip pat siekiama gerinti prieinamumą prie įvairių kultūrinių renginių, viešųjų edukacinių erdvių, didinant patrauklumą, modernizuojant bei diegiant interaktyvius įrankius. Organizuojama kultūrinė veikla kultūros centruose, gerinama kultūros centrų teikiamų paslaugų kokybė. Skatinamas bendruomeniškumas, tarpkultūrinis dialogas, vaikų ir jaunimo užimtumas. Vykdoma romų integracija. Didinamas seniūnijų veiklos efektyvumas, siekiant bendruomeninti gyventojus, įtraukiant juos į seniūnijų bendruomenių veiklą, palaikant jų iniciatyvas, skatinant bei padedant organizuoti bendrus renginius.“

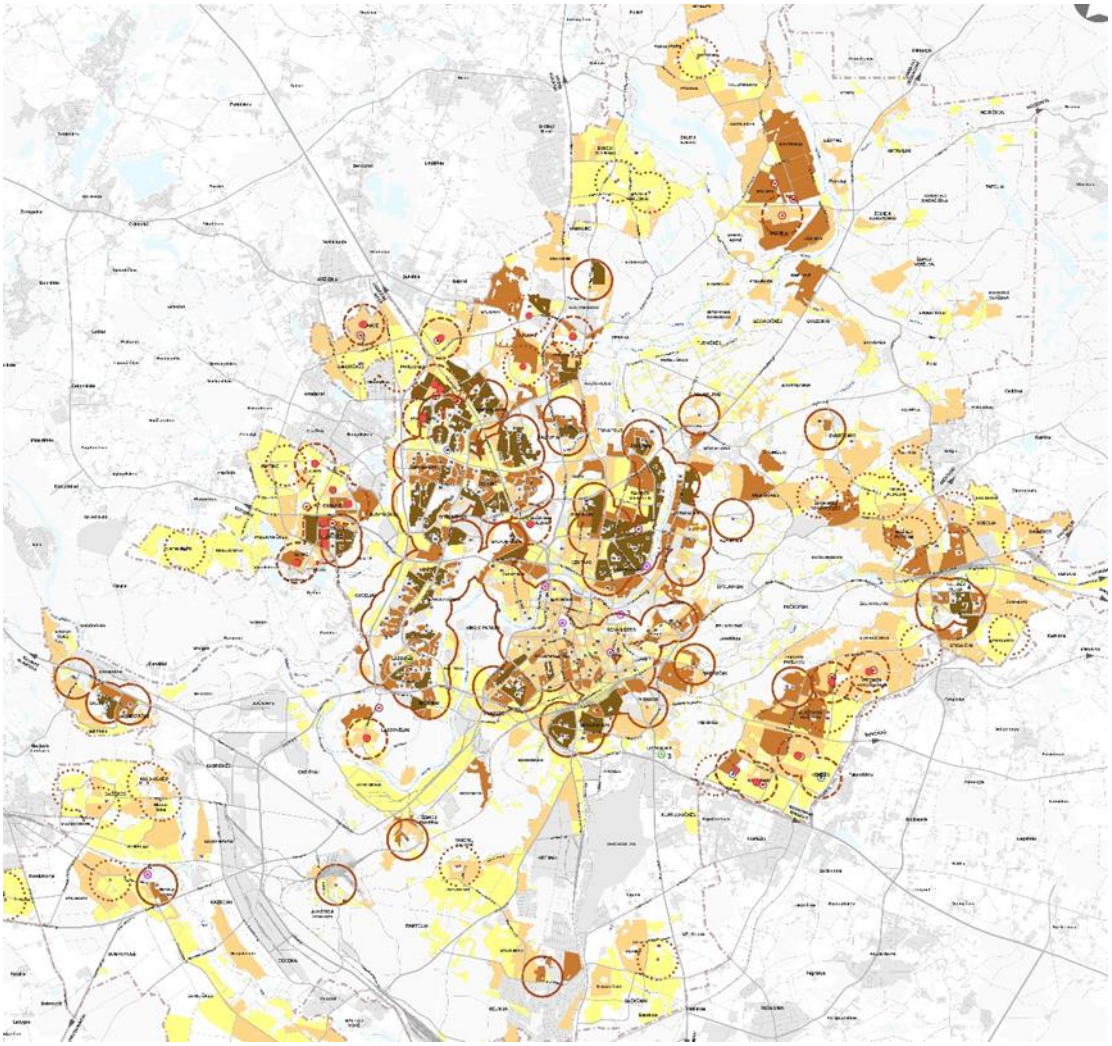
Didelė gyventojų koncentracija yra gyvenamuosiuose rajonuose (Pav. 1), o vienintelės bendruomenės arba kultūrinės paskirties patalpos yra mokyklose, arba kai kuriais atvejais yra valstybei priklausiančių patalpų skirtų savivaldybės veiklai, kuriuose vykdoma bendruomeninė kultūrinė bei socialinė veikla bendruomenės veiklai skiriamos erdvės (Pav. 2, 3). Artimiausia kultūrinės paskirties veikla yra miesto centre, naujai projektuojami kultūrinės paskirties objektai – koncertų salės, kurios yra Ozo g., Taigi nagrinėjant dabartinę situaciją ir visuomenės poreikius yra

matoma numatomų vaikų darželių schema mieste, nes jų trūkumas yra aktuali problema šeimoms, kurią miestas pastebi ir mėgina spręsti.

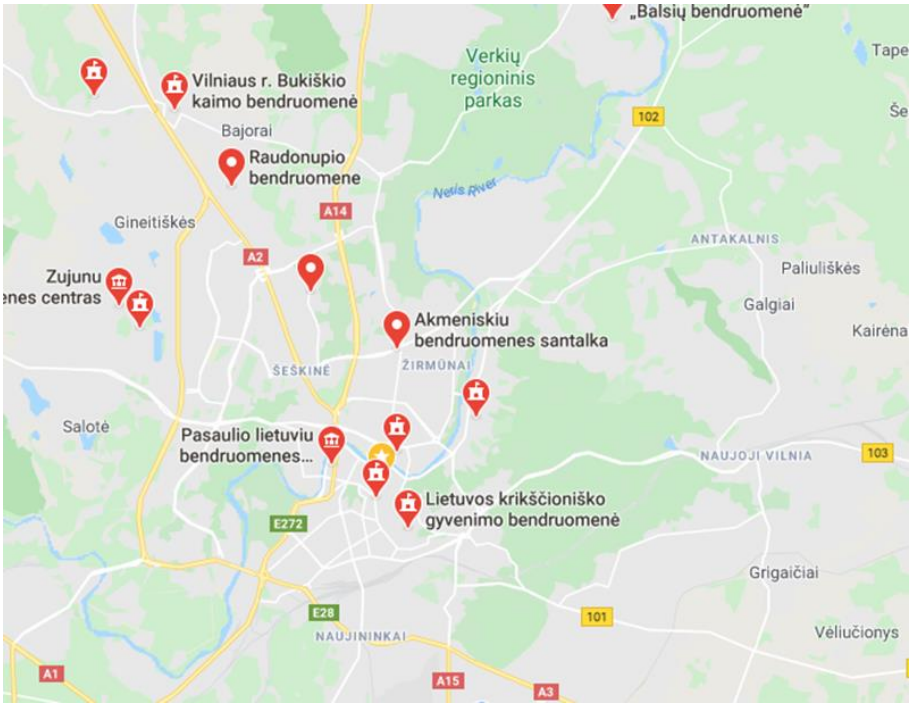
Pav. 1 Gyventojų pasiskirstymas Vilniaus mieste (Vilniaus BP esamos būklės analizė, 2017)

Naudojantis Vilniaus miesto savivaldybės teikiamais duomenimis – Vilniuje veikia 39 bendruomenės. Tokiam gausiam bendruomenių skaičiui įtakos turėjo ir 2018 metais patvirtintas spendimas „DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IR BENDRUOMENINĖS VEIKLOS STIPRINIMO 2017–2019 METŲ VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMO 2.3 PRIEMONĖS „REMTI BENDRUOMENINĘ VEIKLĄ SAVIVALDYBĖSE“, kurio tikslas – skatinti gyvenamųjų vietovių bendruomenių (toliau – bendruomenė) savarankiškumą tenkinant socialinius jų narių (gyventojų) poreikius, stiprinti narių (gyventojų) sutelktumą ir tarpusavio pasitikėjimą, bendruomeninę veiklą, sudaryti sąlygas bendruomeninėms, religinėms, kitoms nevyriausybinėms organizacijoms dalyvauti priimant sprendimus dėl bendruomenių narių (gyventojų) socialinių poreikių tenkinimo. Buvo vykdomas konkursas bei skiriamas finansavimas bendruomenių veikloms. Gausus bendruomenių skaičius ir aktyvėjanti bendruomenių veikla, yra pastebima rajonuose, tačiau kokybiškai veiklai reikalingos patalpos galinčios užtikrinti reikiamos veiklos funkcionavimą. To kas šiuo metu yra nepakanka pilnaverčiam bendruomenės funkcionavimui.

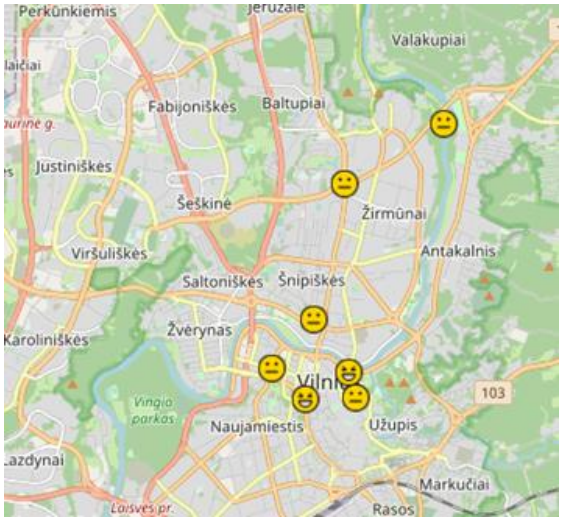
Pav. 2 Gyventojų pasiskirstymas ir esamos bei planuojamos ikimokyklinio ugdymo įstaigos (raudonai) (Vilniaus BP esamos būklės analizė, 2017)

Didelė gyventojų koncentracija gyvenamuosiuose rajonuose bei veiklų trūkumas sukuria dideles problemas visoms amžiaus grupėms, naudojantis statistiniais duomenimis Fabijoniškėse gyvena apie 37 tūkstančius gyventojų, iš kurių 8 tūkst. Sudaro 1-18 amžiaus, 24 tūkst. 18-63 metų amžiaus, 8 tūkst. 63-112 metų amžiaus. Tai reiškia, kad apie pusė rajono gyventojų savo didžiąją laiko dalį praleidžia gyvenamajame rajone – vaikai iki 18 metų amžiaus ir pensijinio amžiaus gyventojai. Vienintelė darbingo amžiaus grupė dėl savo užimtumo mažiausiai gali jausti kultūrinės veiklos trūkumą gyvenamajame rajone.

Pav. 3 Bendruomenių pasiskirstymas Vilniaus mieste (CNES, 2021)

2019 metais buvo atliktas projektas pavaidinimu „Rock 2020“ Projektas skirtas kultūros paveldo panaudojimo optimizavimui kūrybiškuose miestuose skatinti ir remti. Vilnius – vienas iš 9 miestų, kurie dalyvauja šioje programoje. Vilniaus Gedimino technikos Universiteto mokslininkų ir IT komanda projekto įgyvendinimo laikotarpiu sukūrė Neuroanalitikos sistemą, kuri ateityje gali tapti vienu inovatyviausiu įrankiu planuojant viešąsias miestų erdves, vertinant jų kokybę. Projekto metu norėta įvertinti gyventojų laimės indeksą, vadovaujantis projekto duomenimis, kuo žmonės gyvena toliau nuo miesto centro, tuo yra nelaimingesni (Pav. 4).

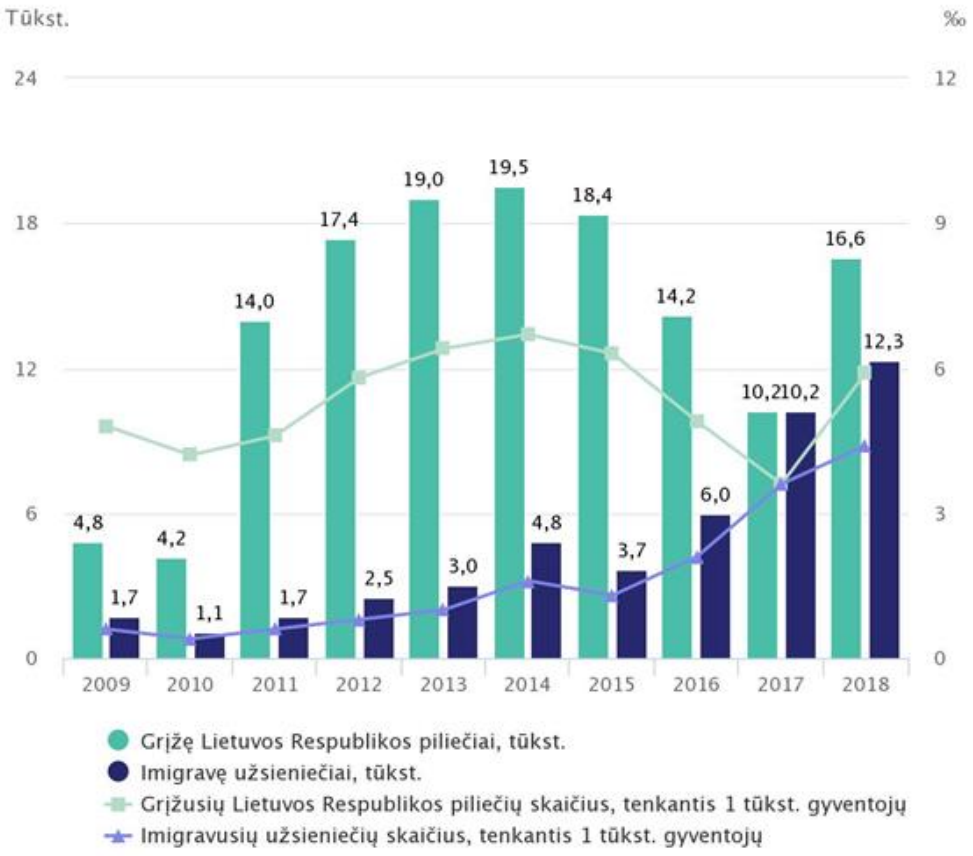
Pav. 4 *Rock 2020* projekto rezultatai

Kokie veiksniai gali sąlygoti didesnį nelaimingų žmonių skaičių už miesto centro ribų? Pasaulio sveikatos organizacija siūlo tokį gyvenimo kokybės apibrėžimą: gyvenimo kokybė –tai individualaus savo paskirties gyvenime vertinimas kultūros ir vertybių sistemos, kurioje individas gyvena, požiūriu susijęs su jo tikslais, viltimis, standartais bei interesais. Buvo atliktas tyrimas „Gyvenimo kokybės ir ją sąlygojančių veiksnių tyrimas: Šiaulių rajono atvejis“ (A. Savickaitė 2015) darbe nagrinėjama gyvenimo kokybės koncepcija, atliekamas gyvenimo kokybės ir ją sąlygojančių veiksnių tyrimas Šiaulių rajone. Darbe minima jog gyvenimo kokybės gerinimo tikslai įsitvirtina ir Lietuvos strateginiuose dokumentuose tiek nacionaliniu tiek regioniniu ar kaimo plėtros lygmenimis. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ siekiama pagerinti gyvenimo kokybę Lietuvoje: numatoma tapti viena iš 10 pažangiausių valstybių Europos Sąjungoje (ES) pagal gyvenimo kokybės indeksą (dabar 23 vieta ES). Darbe išskiriamas pagrindinis veiksnys sąlygojantis geresnę gyvenimo kokybę – gyvenamos vietos plėtra, kuriant įvairias paslaugas, kurioje įvairaus amžiaus žmonėms gera gyventi ir dirbti.

Gausus gyventojų skaičius rajonuose ir kultūrinės veiklos trūkumas juose, sukuria kultūrinės veiklos infrastruktūros problemą. Vilniaus miestas skatina bendruomenių stiprinimą ir jų veiklą, skiria galimas erdves rajonuose, tačiau to nepakanka kokybiškai kultūros infrastruktūrai užtikrinti. Dėl didelės gyventojų skaičiaus koncentracijos rajonuose atsiranda ir socialinių problemų tokių kaip darželių trūkumas mieste, nepatenkinama gyvenimo kokybė.

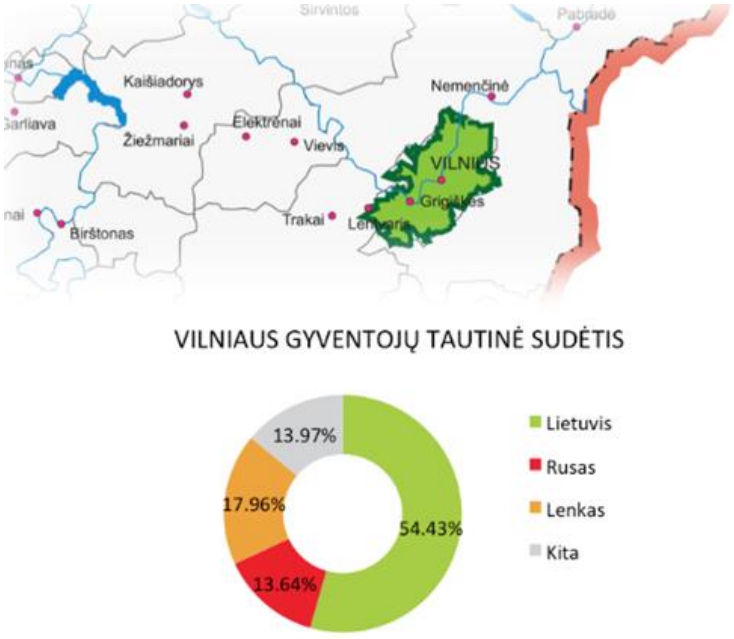
2.2 Besikeičiančios bendruomenės sandaros integracija

Kintant visuomenei, svarbu paminėti pasaulyje vykstančius procesus tokius kaip – globalizacija, kurio padarinys yra tautų maišymasis, emigracija ir imigracija, ne išimtis yra ir Lietuva, ypatingai – Vilnius. *Globalizacija – procesas, reiškinys, vykstantis socialinėje plotmėje, apimantis pačias įvairiausias visuomenės, valstybės bei kitų socialinių darinių veiklos sritis, jų aplinką, pasireiškiantis tarpusavio ryšių intensyvėjimu, judėjimu bei kitomis charakteristikomis viso pasaulio mastu.* Vilnius – greičiausiai augantis miestas regione: per pastaruosius trejus metus gyventojų skaičius sostinėje išaugo 2,7 proc. Vilniuje vieninteliame iš didžiųjų miestų gyventi ir dirbti atvykusiųjų skaičius yra didesnis nei išvykusiųjų. Vilnius nuo seno yra daugi kultūrinis miestas, kuriame gyveno įvairių religijų, tautų atstovai. Šiandien tai vyksta didesniu masteliu palyginus istoriškai, tačiau ne taip masiškai palyginus viso pasaulio mastu.

Pav. 5 Grįžę LR piliečiai ir imigravę užsieniečiai 2009-2018 m.

Matoma tendencija, kad Lietuvoje didėja imigrantų skaičius, grįžta vis daugiau LR piliečių. Pastaruosius keletą metų pastebima imigracijos augimo tendencija: išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis, imigravusių užsieniečių skaičius padidėjo nuo 5 955 (2016 m.) iki 19 655 (2019 m.). Vilnius – yra daugiatautis, daugiakultūris miestas (Pav. 6), asmenys kurie priklauso tautinėms mažumoms ir yra užtikrinama integracija visuomenėje- mokyklos, tautinės bendruomenės ir pan. Tačiau tiems, kurie nepriklauso tautinių mažumų pagrindinėms grupėms arba atvykstantiems imigrantams integracija yra sunkesnė. Priimant Lietuvos migracijos politikos gaires (Galiojanti suvestinė redakcija (nuo 2020-02-29)) buvo pavesta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (toliau – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) formuoti užsieniečių integracijos politiką.

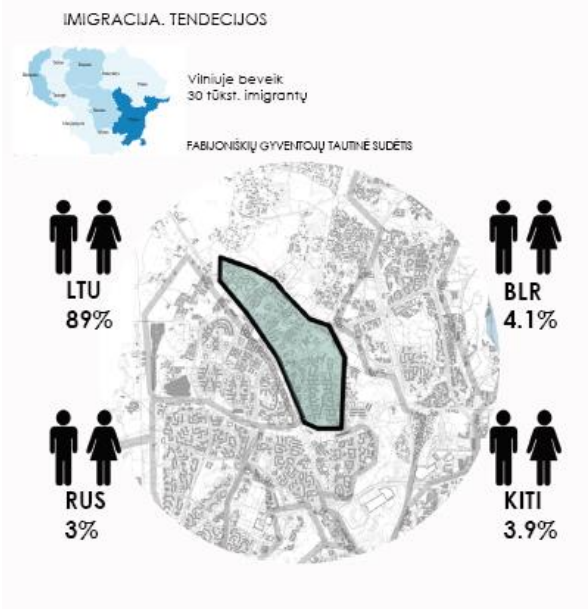
Pav. 6 Vilniaus gyventojų tautinė sudėtis (Lietuvos migracijos politikos gairės, 2020)

Kadangi imigracija didėja, tik pastaraisiais metais, siekiant įgyvendinti užsieniečių integraciją, parengtas Užsieniečių integracijos į visuomenę 2018–2020 metų veiksmų planas, kuriame buvo numatyta įgyvendinti priemones, sudarančias sąlygas užsieniečiams sklandžiai ir sėkmingai integruotis į Lietuvos visuomenę. Veiksmų plane numatytos priemonės įgyvendintos, kaip suplanuota: 2016 metais įsteigti užsieniečių integracijos centrai (Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje), kuriuose migrantai gali lankyti lietuvių kalbos kursus, gauti psichologines, teisines, atstovavimo ir kitas paslaugas, taip pat dalyvauti mokymuose, kuriais palengvinamos galimybės įsidarbinti; parengta ir užsieniečiams įvairiose institucijose platinama informacija apie integracijos paslaugų prieinamumą užsieniečiams; 2017 metais buvo vykdoma informacinė kampanija visuomenės tolerancijai užsieniečiams didinti, organizuojami specialistų mokymai ir švietėjiški renginiai; parengtas Lietuvos nacionalinis užsieniečių integracijos strateginis dokumentas ir įgyvendintos kitos priemonės, už kurių įgyvendinimą atsakinga ne tik Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, bet ir kitos valstybės institucijos (Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija).

Veiksmų plano vykdymo rezultatai teigiami – įsteigti trys užsieniečių integracijos centrai Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybėse, vykdytos švietiamosios ir informacinės veiklos (užsakomieji straipsniai žiniasklaidoje, reklaminiai vaizdo klipai, platinti informaciniai bukletai) sudarė palankesnes sąlygas prieglobsčio gavėjams ir užsieniečiams integruotis

priimančioje visuomenėje. Tačiau kuriami centrai yra sunkiai pasiekiami gyventojams pavyzdžiui VA Caritas Užsieniečių integracijos programa, kurios būtinė yra Vilniaus miesto centre. Tai yra atskirai kuriami užsieniečių integracijos centrai didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Kuriant atskirą bendruomenę, integraciją į lokalią vyksta lėčiau arba nevyksta.

Vilniaus mieste nuo seno yra didžiausia tautinė įvairovė šalyje. Vykstant globalizacijos procesui pasaulyje, ši įvairovė didėja, į Vilnių atvyksta gyventi vis daugiau kitataučių. Kadangi imigrantų skaičius didėja, Vilniaus miestas rengia integracijos projektus, programas, kurių rezultatai yra teigiami, tačiau nepakankami norint užtikrinti gyventojų integraciją į lokalią bendruomenę.

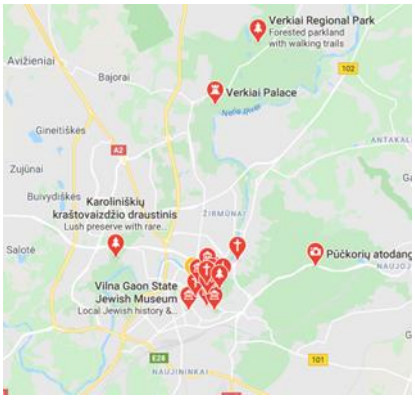

Pav. 7 Gyventojų įvairovė

2.3 Kultūrinės, socialinės veiklų koncentracija miesto centre

Nagrinėjama problema yra minima Vilniaus miesto bendrajame plane, kur pirmenybė teikiama vidinei miesto plėtrai. Prioritetinis bendrojo plano tikslas – sudaryti sąlygas nuolatiniam, socialiai ir ekonomiškai motyvuotam gyvenimo kokybės augimui ir teritorinių skirtumų mažinimui. To siekiama vystant daugiacentrę miesto struktūrą, palaikant vidinę miesto plėtrą (efektyviau išnaudojant neracionaliai urbanizuotas teritorijas), skatinant daugiafunkcinį žemės naudojimą, siekiant socialinės integracijos, mažinant išsivystymo disproporcijas, suteikiant prioritetą viešajam transportui ir mažinant taršą.

Pav. 7 - 9 pateikiamos schemos, kultūros objektų, muziejų, kino teatrų, koncertų salių, teatrų infrastruktūra Vilniaus mieste (CNES, 2021). Akivaizdžiai galima pastebėti, jog kultūros, laisvalaikio objektais koncentruojasi miesto centre.

Pav. 8 Kultūros objektai

Pav. 9 Muziejai

Pav. 10 Teatrai

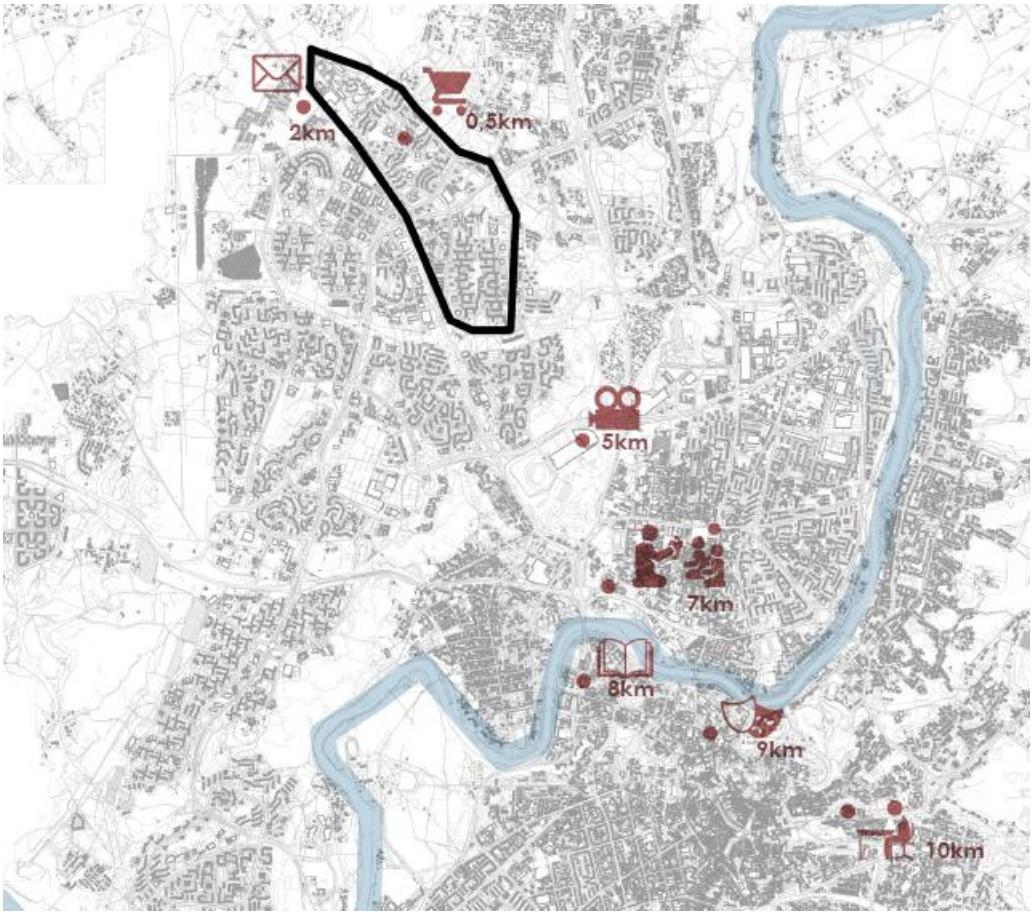
„Funkcijų atskirtis“, kuri yra minima ir miesto urbanistinės sistemos tobulinimo programoje (BP aiškinraštis) - Miestas skatina kurti lokalius centrus, o ne koncentruoti viską miesto centre, šiuo metu yra kuriami keli lokalūs centrai: Vakarų“ – prie Pilaitės pr. ir Vakarinio aplinkkelio, „Šiaurės Vakarų“ – prie Ukmergės g. ir Vakarinio aplinkkelio, „Rytų“ – Naujojoje Vilnioje, taip pat Žirmūnuose bei Grigiškėse.

Vilniaus miesto bendrajame plane išskiriamos pagrindinės priemonės spręsti miesto urbanistinės struktūros problemas, vystant miesto centrus ir pocentrius:

- Panaudoti apleistas, neefektyviai naudojamas teritorijas (konversija);
- Renovuoti, modernizuoti sovietinio laikotarpio daugiabučių rajonus;
- Konvertuoti tankiai apgyvendintas sodininkų bendrijų teritorijas į gyvenamąsias teritorijas;
- numatant naują statybą iš dalies užstatytose ar neužstatytose teritorijose, formuoti kvartalus pagal BP sprendiniuose numatytus užstatymo tipologinius principus (morfologinę urbanistinę struktūrą).

Nagrinėjant „funkcijų atskirties“ problemą, buvo atliktas eksperimentas, kurio metu norėta nustatyti keliavimo trukmę keliaujant skirtingomis transporto priemonėmis į tas pačias lokacijas. Buvo pasirinkti keli kelionės tikslai tokie kaip : paštas, maisto prekių parduotuvė, turgus, kino

teatras, teatras, biblioteka, jaunimo centras, darbas. Eksperimento tikslas – nustatyti vidutinę trukmę keliaujant link komercinės paskirties bei kultūrinės paskirties objektų. Susidaryti gyvenamojo rajono gyventojo galimybių diapazoną, norint pasiekti minėtas funkcijas.

Pav. 11 Atstumų iki objektų schema

Lentelė 1. Viešuoju transportu pasiekiami objektai (Lentelės 1-4 sudarytos autoriaus, 2020)

Kelionės tikslas	Atstumas (km)	Laikas
Paštas (Ukmergės pl.)	1.5 km	13 min
Maisto prekių parduotuvė (Gedvydžių g.)	0.5 km	5 min
Turgus (Ukmergės pl.)	2 km	12 min
Kino teatras (Ozo g.)	5 km	24 min
Biblioteka (Gedimino per.)	7.4 km	29 min
Teatras (Gedimino pr.)	8 km	38 min
Jaunimo centras(Konstitucijos per.)	6 km	21 min
Darbas (Aukštaičių g.)	11 km	55 min

Lentelė 2. Automobiliu pasiekiami objektai*

Kelionės tikslas	Atstumas (km)	Laikas
Paštas (Ukmergės pl.)	1.5 km	4 min
Maisto prekių parduotuvė (Gedvydžių g.)	0.6 km	3 min
Turgus (Ukmergės pl.)	3.5 km	8 min
Kino teatras (Ozo g.)	5 km	12 min
Biblioteka (Gedimino per.)	7.4 km	14 min
Teatras (Gedimino pr.)	9.3 km	17 min
Jaunimo centras(Konstitucijos per.)	7.3 km	12 min
Darbas (Aukštaičių g.)	11.4 km	22 min

*Pastaba: tyrimas atliktas naudojant dyzeliu varomą automobilį, kurio vidutinės kuro sąnaudos mieste yra 6-7 litrai/ 100 km. Tokiu atveju keliaujant šia transporto priemone išskiriama CO2 apie 143 g/km. Tai yra greičiausia priemonė pasiekti kelionės tikslus, tačiau ir labiausiai teršianti aplinką. Keliauta ne piko metu.

Lentelė 3. Dviračiu pasiekiami objektai

Kelionės tikslas	Atstumas (km)	Laikas
Paštas (Ukmergės pl.)	1.5 km	8 min
Maisto prekių parduotuvė (Gedvydžių g.)	0.6 km	3 min
Turgus (Ukmergės pl.)	2 km	10 min
Kino teatras (Ozo g.)	5 km	27 min
Biblioteka (Gedimino per.)	7.4 km	42 min
Teatras (Gedimino pr.)	8 km	51 min
Jaunimo centras(Konstitucijos per.)	6.5 km	35 min
Darbas (Aukštaičių g.)	10 km	55 min

Lentelė 4. Pėsčiomis pasiekiami objektai

Kelionės tikslas	Atstumas (km)	Laikas
Paštas (Ukmergės pl.)	1.2 km	16 min
Maisto prekių parduotuvė (Gedvydžių g.)	0.5 km	6 min
Turgus (Ukmergės pl.)	2 km	23 min
Kino teatras (Ozo g.)	5 km	50 min
Biblioteka (Gedimino per.)**	7.3 km	88 min
Teatras (Gedimino pr.)**	8 km	95 min
Jaunimo centras(Konstitucijos per.)**	6.3 km	76 min
Darbas (Aukštaičių g.)**	9.6 km	116 min

**Pastaba: ne visos lokacijos pasiektos einant pėsčiomis, (ilgiausių maršrutų duomenis paimti iš https://www.google.com/maps/dir/ preliminarių skaičiavimų).

Kaip buvo minėta ankstesniuose skyriuose – Fabijoniškės vienas labiausiai nuo miesto centro nutolusių gyvenamųjų rajonų. Šį faktą patvirtino vykdytas eksperimentas. Eksperimento metu, taip pat nustatyta, jog kasdienės – komercinės funkcijos tokios kaip – turgus, maisto prekių parduotuvė, paštas yra lengvai pasiekiamos gyventojams, visomis transporto priemonėmis nesugaištant daugiau kaip 30 minučių. Tačiau kultūrinės paskirties objektai, tokie kaip kino teatras, biblioteka, jaunimo centras ir t.t. yra pasiekiami sunkiau, kelionė link tokių objektų gali trukti nuo 30min iki 1 valandos 30 min. – tokio ilgio kelionei gali pasiryžti ne kiekvienas rajono gyventojas. Vilniaus mieste vyraujant funkcijų atskirties sistemai, suformuotai sovietmečiu- gyvenamojo rajono gyventojui didėja ne tik laiko, tačiau ir ekonominiai kaštai, keliaujant automobiliu, problema didėja globaliu mastu, nes didinama tarša.

Miestas skatina kurti ir plėtoti lokalius centrus ne tik vidinės plėtros skatinimas esamose užstatytose teritorijose: Toliau plėtoti pagrindinio miesto centro ir lokalių miesto dalių sistemą („Vakarų“ – prie Pilaitės pr. ir Vakarinio aplinkkelio, „Šiaurės Vakarų“ – prie Ukmergės g. ir Vakarinio aplinkkelio, „Rytų“ – Naujojoje Vilnioje, taip pat Žirmūnuose bei Grigiškėse) tačiau ir renovuoti, modernizuoti sovietinio laikotarpio daugiabučių namų rajonus. Atlikus tyrimą gyvenamajame rajone Fabijoniškės (kuris yra vienas labiausiai nutolusių nuo miesto centro) nustatyta, kad kasdienės paslaugos yra lengvai pasiekiamos gyventojams, tačiau kultūrinės paskirties funkcijos yra pasiekiamos sunkiau.

2.4 Naujai projektuojamų pastatų tvarumas

Automobiliai ir jų taršą nėra didžiausios miestų problemos, kurias galima būtų spręsti įvairiais būdais. Natūrali aplinka yra nepaliesta žmogaus, o įeidamas bet kokią aplinką žmogus suardo joje vyravusią tvarką, kartu su savimi sukuria tam tikrą taršos momentą: atsineša triukšmą, aplinkai nebūdingas dirbtines medžiagas, suardo buveines, sutrikdo vietinę florą ir fauną. Todėl labai svarbu kuriant naujus objektus atlikti kuo mažesnius – tik būtinus pakitimus. Pagrindiniai veiksniai šiuo aspektu yra energija, jos atsinaujinimas ir suvartojimas, vandens, oro ir dirvožemio tarša, dujų emisija, išteklių atnaujinimas, klimato kaita. Ekonominis aspektas apima medžiagų kainas, jų transportavimą ir perdirbimą, energijos vartojimo efektyvumą, našumą ir vietos ekonomikos plėtrą. Statybų sektorius kuria viena didžiausių taršų žemei.

Pastatai neabejotinai daro poveikį aplinkai todėl įstatymai (Statybos techninis reglamentas STR 2.01.09:2012 Pastatų energetinis naudingumas. Energetinio naudingumo sertifikavimas.) kontroliuoja tokius rodiklius kaip energetinė klasė, pavyzdžiui -naujai statomi pastatai, kuriems leidimas statyti naują statinį išduotas, o tuo atveju, kai statybą leidžiantys dokumentai neprivalomi – statybos darbai pradėti, yra po 2021 m. sausio 1 d., energinio naudingumo klasė turi būti ne žemesnė kaip A++. Pastatai turi atlaikyti ekstremalesnes oro sąlygas, padidindami naudojamų statybinių medžiagų ilgaamžiškumo reikalavimus. Pavyzdžiui, padidėjus pasaulinei temperatūrai ir ekstremalioms oro sąlygoms kyla problemų su dabartiniais pastatais tiek viduje, tiek išorėje. Pastatai turės būti pritaikyti karštesnėms oro sąlygoms, o tai gali turėti įtakos betono klojimo stiprumui. Pastatai taip pat turės būti pritaikyti šioms ekstremalioms oro sąlygoms, sutvirtinant juos daugiau medžiagų, kad padidėtų tvirtumas ir ilgaamžiškumas. Vidaus sienos ir grindys taip pat turės būti pritaikytos drėgmės ir (arba) drėgmės problemoms spręsti. Dabartinės tendencijos spręsti karbonizacijos ir kitas šiltnamio efektą sukeliančių dujų problemas, susijusias su esamomis ar būsimomis struktūromis, apima dangų ar sandariklių (poliuretano, akrilo arba modifikuoto polimero pagrindu) naudojimą, pakartotinį padengimą betonu ar abiem. Padidinti betono klojimo vientisumą dėl karštesnių oro sąlygų galima naudojant kenksmingus priedus, kurie prailgina kietėjimo laiką, sumažina įtrūkimus ir susitraukimus (polimero, organinės rūgšties ar borakso pagrindu). Ekstremalesnės oro sąlygos taip pat reikš, kad stiprumas ir ilgaamžiškumas taps svarbiais veiksniais. Paprastai paprasčiausias būdas išspręsti šią problemą yra naudoti daugiau betono ir (arba) plieno armatūros. Siekiant išspręsti drėgmės ir drėgmės problemas, pridedama įvairių priemaišų.

Naujai projektuojami pastatai turi būti projektuojami mechaninio vedinimo agregatai, sandarumo rodikliai bei pastate sunaudota energijos dalis iš atsinaujinančių išteklių turi būti didesnė už 1 ir pan. Svarbu kontroliuoti , ne pastato vidinę sistemą, kas užtikrina tvaresnį gyvenimą, pastato funkcionavimą, tačiau svarbu ir pastato sunaudojimo kaštai (ne tik ekonominiai). Medžiagos iš kurių objektas yra projektuojamas, kiek yra išskiriama CO2 daro žymią įtaką aplinkai - statybos pramonei tenka beveik 45 % visos Europoje sunaudojamos energijos. Dar 5–10 % sunaudojama medžiagų ar gaminių transportavimui ir apdorojimui. Statybos sektoriuje dirba apie 28 % visos Europos pramonės sektoriaus darbuotojų, o dar 6 mln. darbo vietų priklauso nuo statybos sektoriaus užsakymų. Vis dar didelį CO2 pėdsaką lemia statybų pramonė, kadangi vienos paklausiausių ir dažniausiai statybų pramonėje naudojamų medžiagų – cementas ir betonas. Cemento gamybos sektoriaus ŠESD išmetimai 2018 m., palyginti su 2017 m. duomenimis,

Lietuvoje išaugo net 13,5 proc. Pabrėžiama, kad cementas aplinkai daro netgi didesnę žalą, nei aviacijoje naudojamas kuras. Todėl labai svarbu kreipti dėmesį kokios medžiagos naudojamos projektuojant pastatą, nes tai daro įtaką ne tik projekto gyventojams/naudotojams, tačiau ir aplinkai.

Žmogus įeidamas bet kokią aplinką suardo joje vyravusią tvarką. Todėl labai svarbu kuriant naujus objektus atlikti kuo mažesnius – tik būtinus pakitimus, įstatymai reguliuoja tam tikrus rodiklius, kurių dėka gerėja žmogaus gyvenamoji aplinka, tačiau pastatai daro neabejotiną įtaką aplinkai savo medžiagiškumu - statybos pramonei tenka beveik 45 % visos Europoje sunaudojamos energijos. Dar 5–10 % sunaudojama medžiagų ar gaminių transportavimui ir apdorojimui, tai sukuria didelę problemą mūsų gyvenamai aplinkai.

2.5 Nagrinėjamos temos problematikos išvados

Projektuojant miestą buvo numatoma aiškiai skirstyti miesto teritorijas, jų funkcijas. Reformų ir industrializavimo dėka masinė gyvenamųjų statyba tapo sparti ir sprendė gyvenamojo ploto trūkumo problemą. Mikrorajonuose, kultūrines paskirties objektus pradėta įgyvendinti vėliausiai, daugumoje net nespėta įgyvendinti, iširus sovietų sąjungai ir pasikeitus politiniam ir ekonominiam režimui, kultūrinės paskirties objektai tapo valstybės arba privačių verslininkų nuosavybe. Kai kurie nustojo gyvuoti arba buvo transformuoti į komercines paslaugas, o kai kur tiesiog nebuvo įgyvendinti.

Gausus gyventojų skaičius rajonuose ir kultūrinės veiklos trūkumas juose, sukuria kultūrinės veiklos infrastruktūros problemą. Vilniaus miestas skatina bendruomenių stiprinimą ir jų veiklą, skiria galimas erdves rajonuose, tačiau to nepakanka kokybiškai kultūros infrastruktūrai užtikrinti. Dėl didelės gyventojų skaičiaus koncentracijos rajonuose atsiranda ir socialinių problemų tokių kaip darželių trūkumas mieste, nepatenkinama gyvenimo kokybė.

Globalizacija - procesas, reiškinys, vykstantis socialinėje plotmėje, apimantis pačias įvairiausias visuomenės, valstybės bei kitų socialinių darinių veiklos sritis, jų aplinką, pasireiškiantis tarpusavio ryšių intensyvėjimu, judėjimu bei kitomis charakteristikomis viso pasaulio mastu. Vilnius – greičiausiai augantis miestas regione: per pastaruosius trejus metus gyventojų skaičius sostinėje išaugo 2,7 proc. Vilniuje vieninteliame iš didžiųjų miestų gyventi ir dirbti atvykusiųjų skaičius yra didesnis nei išvykusiųjų. Norima integruoti naujus miesto gyventojus, kuriami atskiri integracijos centrai, kurie tik sulėtina imigrantų integraciją į bendruomenę.

Miestas skatina kurti ir plėtoti lokalius centrus ne tik vidinės plėtros skatinimas esamose užstatytose teritorijose: Toliau plėtoti pagrindinio miesto centro ir lokalių miesto dalių sistemą, tačiau ir renovuoti, modernizuoti sovietinio laikotarpio daugiabučių namų rajonus.

Žmogus įeidamas bet kokią aplinką suardo joje vyravusią tvarką. Todėl labai svarbu kuriant naujus objektus atlikti kuo draugiškesnius aplinkai pakitimus, įstatymai reguliuoja tam tikrus rodiklius, kurių dėka gerėja žmogaus gyvenamoji aplinka, tačiau pastatai daro neabejotiną įtaką aplinkai savo medžiagiškumu - statybos pramonei tenka beveik 45 % visos Europoje sunaudojamos energijos. Dar 5–10 % sunaudojama medžiagų ar gaminių transportavimui ir apdorojimui, tai sukuria didelę problemą mūsų gyvenamai aplinkai.

Nagrinėjant aktualias problemas Vilniaus mieste bei gyvenamuosiuose rajonuose prieinama prie bendros išvados, kad gyvenamuosiuose rajonuose reikalingi lokalūs centrai, kurie pagerintų gyventojų gyvenimo kokybę, centre turėtų būti plėtojama kultūrinė funkcija, vyktų kultūrinė kitataučių integracija, kuriant naujus objektus skirti dėmesį architektūrinių sprendinių tvarumui.

3. LITERATŪROS ANALIZĖ

Šio skyriaus pradžioje nagrinėjant projektą „Šeškinė“ suvokiama, jog ir sovietmečiu buvo kreipiamas dėmesys į visuomenės poreikius gyvenamuosiuose rajonuose. Taip pat skyriuje apžvelgiami projektai ir iniciatyvos, atkreipiančios dėmesį į kultūrinės veiklos trūkumą gyvenamuosiuose rajonuose šiandien; nagrinėjamos situacijos kitose šalyse – kaip sprendžiamos panašios problemos; taip pat nagrinėjami daugiafunkciai centrai, bendruomenių centrų funkcija, sandara.

3.1 Visuomeniniai objektai

3.1.1 Visuomeninis prekybos centras „Šeškinė“

„Šeškinė“ sukomponuota kaip iš atskirų dalių sudarytas kompleksas, kurį formuoja pėsčiųjų takų su centrine vidaus aikšte sistema. Objektas pasiekiamas visiems: į jį sueina pėsčiųjų srautai iš viso rajono, pastato parterio lygyje numatyta daug įeigos vietų; taip pat, kadangi objekte koncentruota daug dviejuose aukštuose išdėstytų prekybos ir paslaugų taškų, – į antrąjį aukštą veda aikštę juosianti galerija. Principas toks, jog pirmajame aukšte gatvės lygyje yra išdėstytos įvairios komercinės patalpos ir patekimo į antrojo aukšto galeriją takai – jie yra pasiekiami visiems praeiviams, kurių srautai yra nukreipti į kompleksą.

Lentelė 5. Pagrindiniai duomenys apie objektą

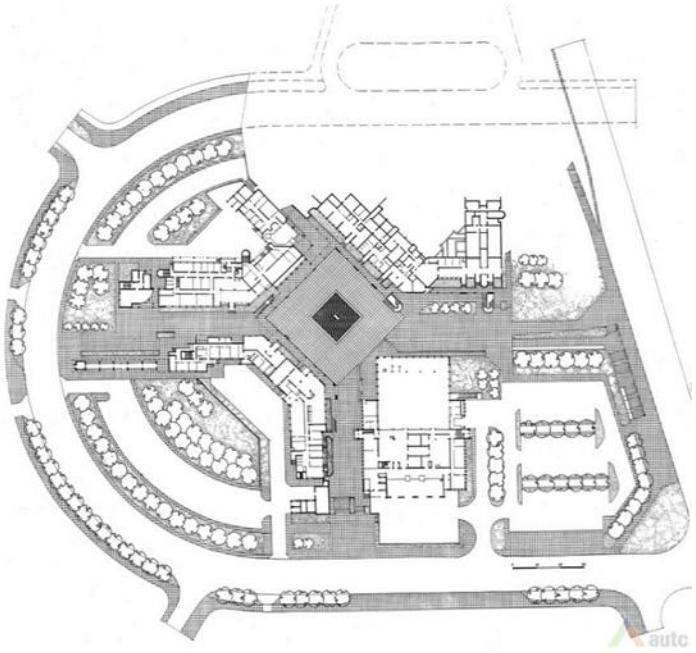
Adresas	Vilniaus miesto sav., Vilniaus m., Šeškinės g. 26, 28, 30, 32
Architektai	Kęstutis Pempė, Gytis Ramunis, Giedrė Teresėlė Dindienė, Gediminas Baravykas
Metai	1983–1984
Vieta	Vilnius

Projektas ženklino naują požiūrį į mikrorajono visuomeninio centro erdvinį komponavimą, kai modernizmui būdingus objektus su priešais išsidėsčiusiomis aikštėmis keičia sudėtingi kompleksai su labiau senamiestį primenančia vidine struktūra (žr. Pav. 10).

Pav. 12 Prekybos centro aikštė (Autc.lt, 2011-2021)

Šis projektas buvo apdovanotas įvairiose parodose bei, praėjus vos metams nuo realizacijos, objektas buvo pripažintas vietinės reikšmės architektūros paminklu (1985 m.). Atgavus Nepriklausomybę projekto vertingosios savybės nebuvo nustatytos, o 2009 metais įvykusios avarijos metu nugriuvo dalis galerijos.

Pav. 13 Prekybos centro planas (Autc.lt, 2011-2021)

1985–1988 buvo atlikti tyrimai, kurių tikslas buvo išsiaiškinti, ar naujo tipo prekybos centras yra patogus ir funkcionalus gyventojams, kokia šio centro reikšmė bendrojoje rajono struktūroje ir koks yra meninės kokybės lygmuo (atliko VGTU (tuomet Vilniaus inžinerinis statybos institutas) Architektūros katedros darbuotojai, tyrimai buvo atlikti daugiaaspektės analizės metodu. Atskirus klausimus nagrinėjo architektai: L. P. Ziberkas, E. N. Bučiūtė, A. Dineika, V Dičius, A. Keturka, A. Uljanovas, K. Jakovlevas-Mateckis, A. Lukošaitis). Atlikto tyrimo apibendrinamosios išvados:

- **Socialinė reikšmė.** Buvo atliekami tyrimai dėl pasiekiamumo, taip pat daromos gyventojų apklausos, pasak L. P. Ziberko, į „klausimą, ar gyventojus patenkina prekybos centro padėtis jų gyvenamosios vietos atžvilgiu, viso rajono mastu, 84 % apklaustųjų atsakė: „taip". Galima teigti, kad centrui vieta parinkta buvo teisingai. 69 % apklaustųjų teigė, kad dažniausiai perka savo centre, o 31 % – kituose miesto rajonuose. Visi statistiniai duomenys patvirtino, kad palankiausiai tokio tipo centrą vertino pirmosios ir antrosios zonų gyventojai. Optimalus šio centro aptarnavimo spindulys – 400 m arba 500 m, einant gatvėmis ar pėsčiųjų takais. Kuo toliau apklaustieji gyvena nuo prekybos centro, tuo jų nuomonė apie monocentrą buvo negatyvesnė. Prieita prie išvados, kad projektuotojų pasiūlytas ir įgyvendintas projektas pasitvirtino ir veikia iki šiol.
- **Kompozicija.** Pasak tyrimo autorių, – didžiausia visuomeninio prekybos centro sėkmė yra funkcionali ir žmogaus masteliui pritaikyta vidaus struktūra, todėl pateikiama išvada, jog

kompleksas yra stilistiškai vientisas ir orientuotas į vidinę struktūrą. Šiandieniniame prekybos centrų kontekste. Po nepriklausomybės atgavimo susidarė naujos sąlygos prekybos centrų kūrime. Dauguma sovietmečiu projektuotų prekybos centrų buvo pakeisti pagal naują struktūrą, tuo tarpu Šeškinės prekybos centras liko nepakitęs (vyko tik funkciniai pakitimai), šalia komplekso atsirado „nepageidaujamų“ statinių – kioskų. Tačiau autoriai prieina prie išvados, jog projektas liko nepaliestas, palyginus su naujai statomais „prekybos centrais“ šiame projekte riba tarp interjero ir eksterjero beveik nejuntama bei pati erdvių ir formų sistema teikia pasirinkimo galimybę.

3.2 Informaciniai šaltiniai atkreipiantys dėmesį į kultūrinės paskirties objektų trūkumą

3.2.1 Kūrybinės dirbtuvės SIKON 2019 „RE | AKCIJA"

Pastaraisiais metais pradėta vis daugiau dėmesio skirti bendruomeniškumo ir kultūrinės veiklos gyvenamuosiuose rajonuose trūkumo problemai. Pavyzdžiui 2019 vykusiose dirbtuvėse SIKON „RE | AKCIJA" į jaunųjų architektų akiratį pateko elektrinės darbuotojams statyta sovietinė utopija- Visaginas. Jis tam tikra prasme buvo architektūrinė žaidimų aikštelė – joje statyti daugiabučiai buvo ne vieno, o daugybės įvairių tipų, būdingų Sovietų Sąjungos miestams. Tad Visagine galima atrasti ir Kauną, ir Vilnių, ir Klaipėdą, ir tolimus sovietinius kraštus. Dirbtuvių metu dėmesys koncentruojamas į visuomenines erdves – vaikų žaidimo aikšteles. Renginio tema, kurią organizatoriai aiškina teigdami, kad reakcija bando išplėsti požiūrį į tai, kaip architektūra veikia aplinką, pasisako už savo vaidmenį ir siejasi su kitomis mokslo bei meno sritimis.

3.2.2 Festivalis „Ne-miegantys rajonai“

Kitas labai aktualus Vilniaus miestui, projektas – „Nemiegantys rajonai“, tai yra kasmetinis festivalis skirtas mėgautis kultūra Vilniaus mikrorajonuose. Netikėtas erdves savo renginiams pasirinkę organizatoriai pasakoja, jog projektu siekiama skatinti bendruomeniškumą, gaivinti viešąsias erdves.

Pav. 14 Festivalis "Ne-miegantys rajonai" Pilaitė (Organizatorių nuotrauka, 2019)

Pav. 15 Festivalis "Ne-miegantys rajonai" Žirmūnai, (Organizatorių nuotrauka, 2018)

Projekto kūrėjos Eglė Belozaraitė ir Gintarė Šatevičiūtė pasakoja, jog renginiai tai tik viena iš formų, galinčių pagyvinti rajono gyvenimą. Šio projekto kasmetinėje programoje yra siūlomos įvairios veiklos tokios kaip : kino filmai, kūrybiniai užsiėmimai kartu su profesionaliais architektais, grafikos dirbtuvėlės, knygų mainai tarp kaimynų, , ekskursijos su gidu ir pan. Ši veikla skatina ne tik kultūrinę veiklą, tačiau ir edukacinę pateikiamą bendruomenei jų gyvenamoje aplinkoje, šis projektas sulaukė rėmimo iš Vilniaus miesto savivaldybės, Lietuvos kultūros tarybos bei privačių rėmėjų. Šie renginiai tampa vis populiaresni bei įgyja svarbą vietinėje bendruomenėje. Kadangi renginiai vyksta po atviru dangumi, jų didžiausias minusas, kad jie tampa sezoniški.

Renginiai, dirbtuvės atkreipiantys dėmesį į kultūrinės infrastruktūros plėtros problemą yra labai svarbūs. Projektų dėka galima į problemą pažvelgti iš skirtingos perspektyvos, atrasti netradicinių spendimo būdų, kaip pavyzdžiui „Nemiegantys rajonai“ – tai festivalis, kuris veikia, nors yra suteikiama tik funkcija, be konkrečios vietos, o tuo tarpu SIKON 2019 kviečia pažvelgti į erdves ir atrasti identitetą, surasti ryšį tarp architektūros ir meno, mokslo, kultūros sritimis.

3.3 Sprendiniai mikrorajonuose

3.3.1 Mediotekos pastatas „Le Mirail“ priemestyje

Septintajame dešimtmetyje Tulūzos pakraštyje buvo pastatytas „Le Mirail“. Anksčiau tai buvo kaimo žemė, kurios vietoje suprojektuota naujas gyvenamasis rajonas. Buvo baigtos tik trys numatomo plano fazės: „Le Mirail“, „Reynerie“ ir „Bellefontaine“. Kiekviename mikrorajone buvo būstas, mokyklos, bendruomenės ir prekybos centras, sujungti takais, skirtais pėstiesiems ar

transporto priemonėms. Vienas iš pagrindinių plano rūpesčių buvo atskirti pėsčiuosius nuo transporto priemonių judėjimo, taip išlaikant malonesnę ir saugesnę pėsčiųjų aplinką. Tai buvo pasiekta paaukštintus pėsčiųjų takus, ant kurių buvo pastatyta didžioji dalis komercinių pastatų. Kartu su paaukštinta dalimi buvo suprojektuoti gyvenamieji bokštai su jungtimi kas 4 aukštuose ir prieiga prie vertikalios cirkuliacijos. Šie laiptų bokštai vedė į bendras erdves kiekvieno pastato gale.

Pav. 16 Tulūzos priemestis, 1960

Pav. 17 „Le Mirail“ genplanas (G. Candilis, 1971)

Projektas yra Tulūzoje Prancūzijoje Le Mirail priemestyje, kur 1961- 1971 metais Georges Candilis, kūrė urbanistinį tinklą, kuris šiandien yra fragmentuotai išlikęs. Metams bėgant prie originalaus darbo prisidėjo naujų struktūrų, o šio naujo viešo pastato vaidmuo yra sustiprinti kaimynystės identitetą kartu su neseniai baigtomis statyti struktūromis.

Lentelė 6. Pagrindiniai duomenys apie objektą

Architektai	Atelier d'architecture King Kong
Metai	2021
Vieta	Tulūza, Prancūzija

Sklypas yra Avenue de la Reynerie prospekte. Jo vietoje iš pradžių buvo žemas pastatas, dabar nugriautas, ir augmenijos plotai, kurie buvo integruoti į naująjį projektą. Artimiausioje aplinkoje yra atviros žalios erdvės, daugybė modernizmo įkvėptų daugiaaukščių daugiabučių (10–14 aukštų) ir aukšti individualūs namai. Artimiausias kaimyninis pastatas yra žemas, mūrinis, kubo formos statinys, kurio viršuje yra stogo terasa.

Pav. 18 Mediatekos pastatas gyvenamojo rajone kontekste (Archdaily, 2012)

Sklypui buvo taikomi tam tikri apribojimai, pradedant normatyviniais atstumais su kaimyniniais sklypais ir keliais, baigiant požeminiu traukiniu, važiuojančiu po projektuojamu pastatu, tai stipriai paveikė jo morfologiją. Projekto dizainas sukuria tiesioginę jungtį su kontekstu, sukurdamas šiltą ir jaukią atmosferą. Šis dvigubas korpuso sluoksnis dalinai nukrypsta nuo pagrandinės struktūros, o kitoje dalyje užsidaro, kitaip nei kaimyninių bokštų blokų monolitinės masės ir taip suteikdamas pastatui padidintą tūrio pojūtį, tuo pačiu užtikrinant puikią insoliaciją.

Pav. 19 Objektas ir kontekstas (NSEC, 2021)

3.3.2 Fabijoniškių baseinas

Kitas nagrinėjamas objektas yra artimesnėje aplinkoje - Vilniuje, Fabijoniškėse. Gyvenamasis mikrorajonas pradėtas statyti 1986 m. buvusio Fabijoniškių kaimo vietoje . Pirmieji mikrorajono gyventojai atsikraustė 1987 m. Gyvenamąjį rajoną projektavo architektai Kazimieras Balėnas ir Genovaitė Balėnienė. Fabijoniškių mikrorajonas buvo projektuotas kaip aiškios gyvenamosios paskirties, kuriame pagal tuometinius projektavimo principus kultūrinės- buitinės paskirties objektų buvo pagal tipinius paskaičiavimus. Pagal kuriuos be gyvenamųjų namų, šiame mikrorajone buvo numatyta suprojektuoti : visuomeninio transporto sustojimai, manieţiniai garaţai, sporto aikštynas, mokyklos stadionas, vaikų darţelis lopšelis, vidurinė mokykla ir pan. Projektuotas kaip tipinis gyvenamasis rajonas pagal paskaičiavimus, tačiau laikui bėgant gyventojų skaičius augo bei bendruomenės poreikiai kito, todėl išaugo poreikis naujai kokybei rajone.

Pav. 20 Fabijoniškės

Fabijoniškių baseinas buvo suprojektuotas architektų studijos: UAB „Tiksli forma“, įgyvendintas 2018 metais. Tai yra visuomeninės paskirties objektas suprojektuotas mikrorajone Fabijoniškės, vienas pirmųjų baseinų įgyvendintų atkūrus Lietuvos Respublikos nepriklausomybę, bei pirmasis ir vienintelis sporto paskirties pastatas rajone pasiekiamas visiems bendruomenės nariams. Tai naujausia ir moderniausia plaukimo sporto bazė Vilniaus mieste, kuri yra reikšmingas projektas tiek vietiniu masteliu, tiek miesto.

Lentelė 7. Pagrindiniai duomenys apie objektą

Architektai	Tiksli forma
Metai	2018
Vieta	Vilnius

Objektas yra labai kontekstualus tiek savo tūrine išraiška, tiek spalvine. Buvo kuriamas, atsižvelgiant ir prisitaikant prie susiklosčiusios urbanizuotos aplinkos, joje suformuojant naujos architektūrinės kokybės vizualinį orientyrą. Projektuojamo pastato architektūrinė kalba lakoniška, estetiką apsprendžia pastato konstrukcijų medžiagos, t.y. natūralus betonas ir stiklas.

Pav. 21 Baseinas su gretima aplinka (VŠĮ Sveikas miestas, 2012-2021)

Pav. 22 Viešoji erdvė greta baseino (VŠĮ Sveikas miestas, 2012-2021)

Naudojamų medžiagų pasirinkimu siekiama suderinti paprastumą ir vizualinį jo aiškumą, kas padeda išreikšti pastato monumentalumą ir tuo pat metu sustiprina jo poveikį suvokėjui. Stiklo plokštumomis ir vizualinio ryšio su pastato vidumi iš išorės organizavimu siekiama išreikšti ir sustiprinti pastato demokratiškumo bei laisvo prieinamumo įspūdį, praeiviai gali ne tik džiaugtis nauju tūriu urbanistinėje struktūroje, tačiau ir žvelgti į tai kas vyksta viduje. Toks sprendimas skatina bendruomenę domėtis aktyviu laisvalaikiu. Fabijoniškių baseino projektas atsirado gyvenamajame rajone, kaip sporto infrastruktūros plėtros dalis. Išaugus baseinų poreikiui, pradėta plėtoti sporto infrastruktūra mieste. Fabijoniškių baseinas yra vienas iš pirmųjų baseinų Vilniuje pastatytų po nepriklausomybės, ne tik pati pastato funkcija pritraukia lankytojus, tačiau ir sutvarkyta erdvė šalia pastato, traukia vietinę bendruomenę, ši erdvė veikia įvairiu paros metu, netgi neveikiant baseinui. Rajone juntamas poreikis tokioms erdvėms.

Objektas yra labai svarbi sporto infrastruktūros dalis, taip pat įgyvendinus projektą, viešoji erdvė prie pastato įgavo vietinę reikšmę. Naujos funkcijos objektai gyvenamuosiuose rajonuose tampa labai paklausūs, dėl akivaizdaus veiklų stygiau mikrorajonuose.

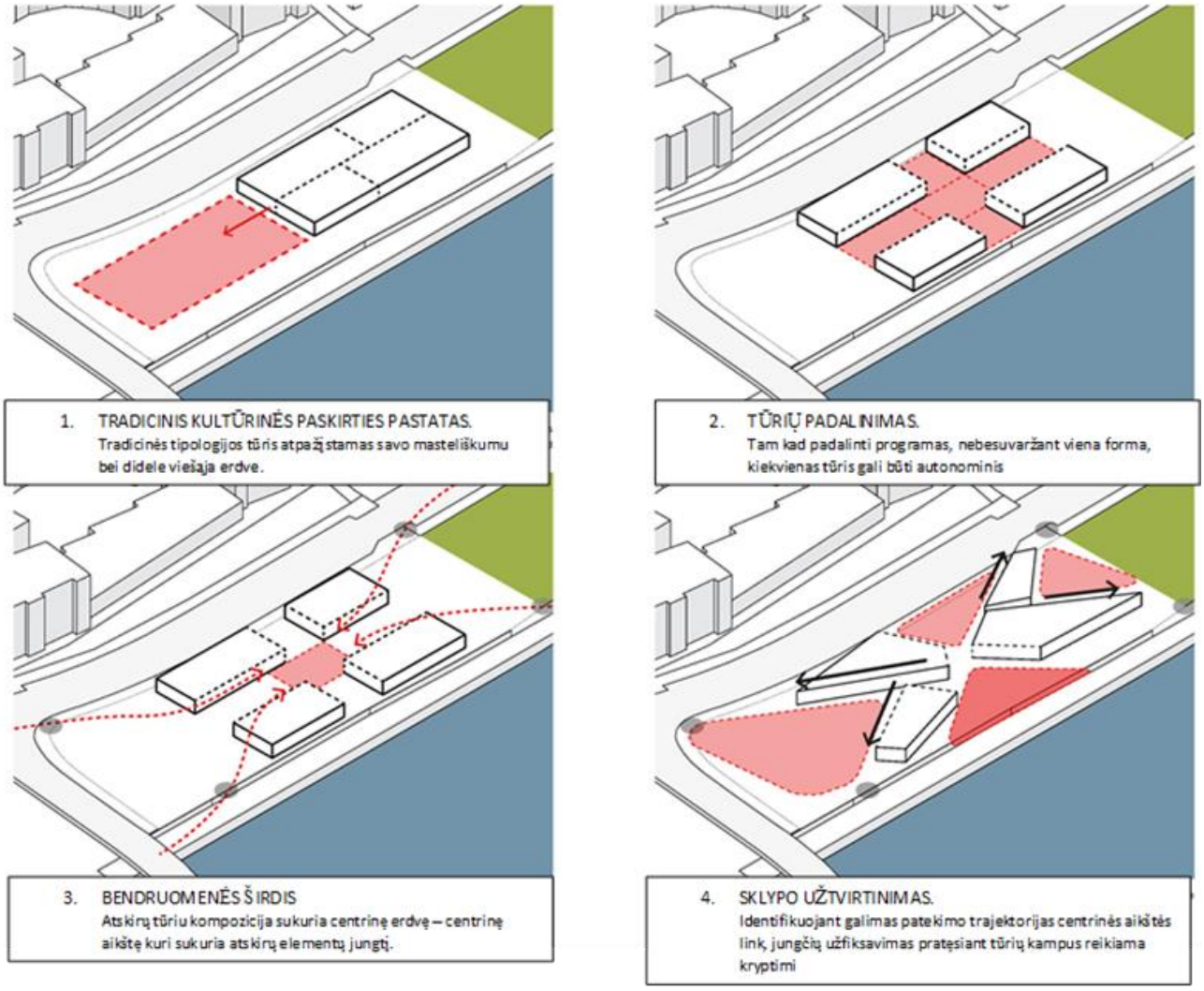
3.4 Lokalūs, bendruomenės centrai

3.4.1 Bendruomenės centras Rod Ailande

Lentelė 8. Pagrindiniai duomenys apie objektą

Architektai	Crone Partners
Metai	2013
Vieta	Rod Ailandas, JAV

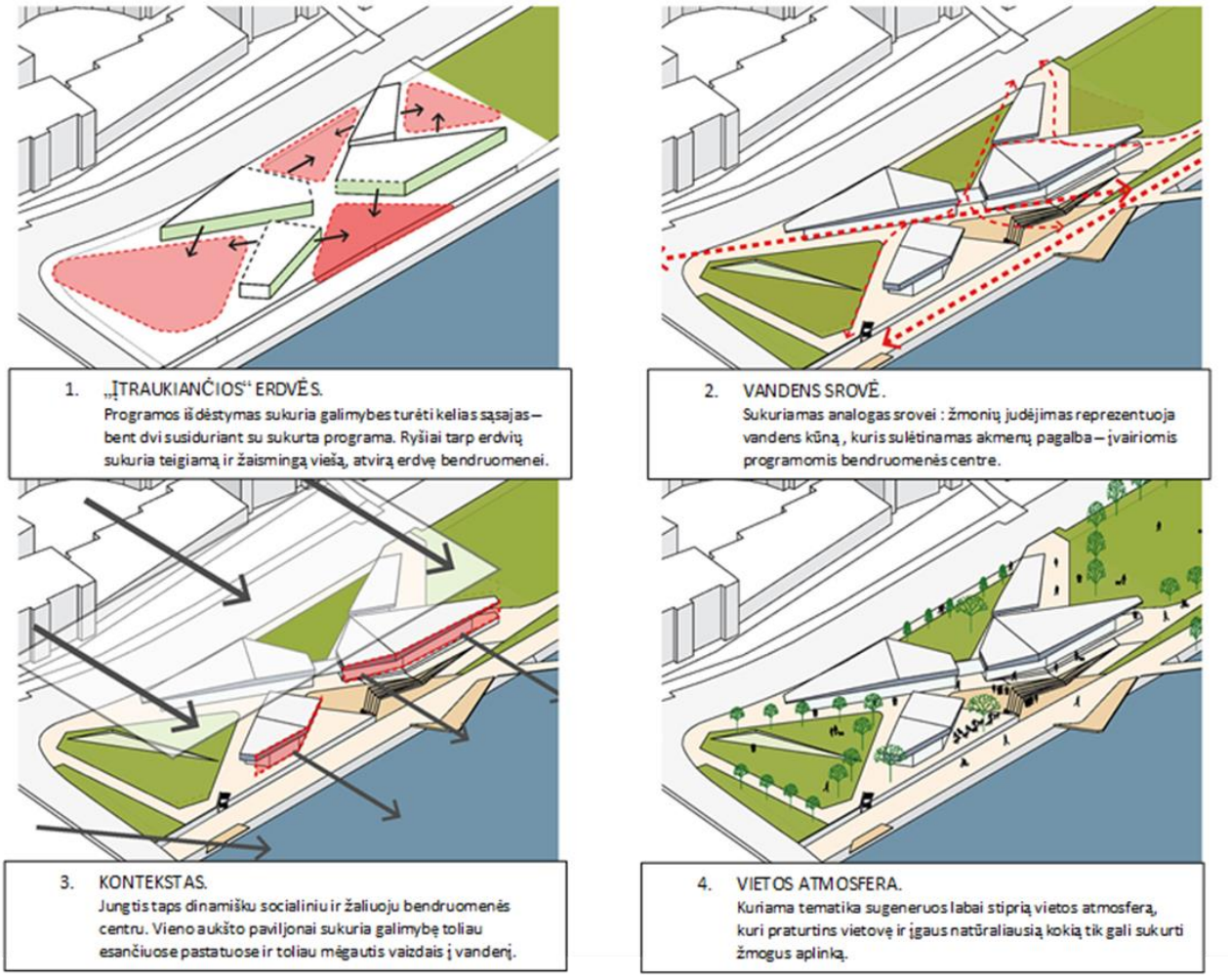
Organizuoto konkurso pirmos vietos laimėtojų darbas. Pradedant ketinimu permąstyti tradicinę bendruomenės kūrimo ir pilietinės erdvės tipologiją, „Crone Partner“ laimėjęs dizainas išskiria erdvių grupes su programomis, suskirstytomis pagal dydį ir poreikius. Tolstant nuo tradicinių viešųjų pastatų, kurie „pasižymi savo mastu, sudėtinga ir kartais ekstravagantiška estetika“, jų pasiūlymas nebebuvo „suvaržytas išskirtinės formos“.

Pav. 23 Tūrio formavimo koncepcinės schemos

Šis kompleksas sukurtas įvairioms bendruomenėms. Atsižvelgiant į įvairų aktyvumą, atskiriant zonas, prisitaikant prie poreikių. Atskirame erdviniame plane „programos gali būti pusiau autonominiai moduliai, kuriems suteikiama dinamiška laisvė prisitaikyti prie konteksto“ kaip teigia patys architektai, „atskyrę programas, mes pradedame diferencijuoti viešąją erdvę, sukurdami erdvių hierarchiją didesnėje viešojoje erdvėje. Ši erdvės diferenciacija leidžia viešojoje erdvėje pasireikšti keliems tempų ir veiklos režimams, sukuriant daugiau aktyvią erdvė sparčiai augančioje visuomenėje“.

Sukuriamos žaliųjų plotų jungtys. Sklype plėtojamos pėsčiųjų jungtys, atsižvelgiama į esamus srautus, formuojami nauji. Kadangi sklypas yra šalia vandens telkinio planuojamas perimetrinis , o ne aukštybinis užstatymas, neužgožiant vizualinės jungties su vandeniu toliau esantiems pastatams.

Pav. 24 Projekto koncepcijos schemos

Bendruomenės teritorija yra padalinta į keturis pastatus: El. Išteklių centras ir daugiafunkcė erdvė sudaro pagrindinę ašį, o kavinė / restoranas yra greta vandens, kad vaizdas būtų kuo geresnis matymo laukas. Universalios pasitarimų salės padeda suformuoti įėjimo zoną nuo pagrindinio kelio. Teritorija driekiasi palei pakrantę, pasiūlymo centre suformuojama privati erdvė. Pasiūlymu sukuriama atskira ir intymi kraštovaizdžio tema, o ne viena didelė viešoji erdvė.

Nors projektas yra neįgyvendintas, tačiau tai yra puikus šiuolaikinio bendruomenės centro pavyzdys, kurio tūrių struktūra yra funkciškai atskirta ir autonominė, bet tuo pat metu turi bendrą jungtį, kitaip tariant kiekviena komplekso dalis gali veikti atskirai bet ir kart tuo pačiu metu, priklausomai nuo poreikio.

Pav. 25 Bendruomenės centro aukšto planas ir genplanas

3.4.2 Rehvot Bendruomenės centras

Bendruomenės centras projektuojamas besikuriančioje kaimynystėje. Tai yra pirmas visuomenės paskirties pastatas kaimynystėje skirtas pritraukti įvairaus amžiaus bendruomenės

narius. Projektas pastatytas naujoje Rehovot miesto dalyje, vadinamoje Naujuoju Rehovot, kuri yra plėtros stadijoje. Aikštelė yra vietovės centre, kuri yra skirta visuomeniniams pastatams; kai kurie iš jų jau pastatyti, pavyzdžiui, pradinė mokykla ir sporto centras. Teritorijoje dar nėra pradėti statyti aukšti pastatai.

Lentelė 9. Pagrindiniai duomenys apie objektą

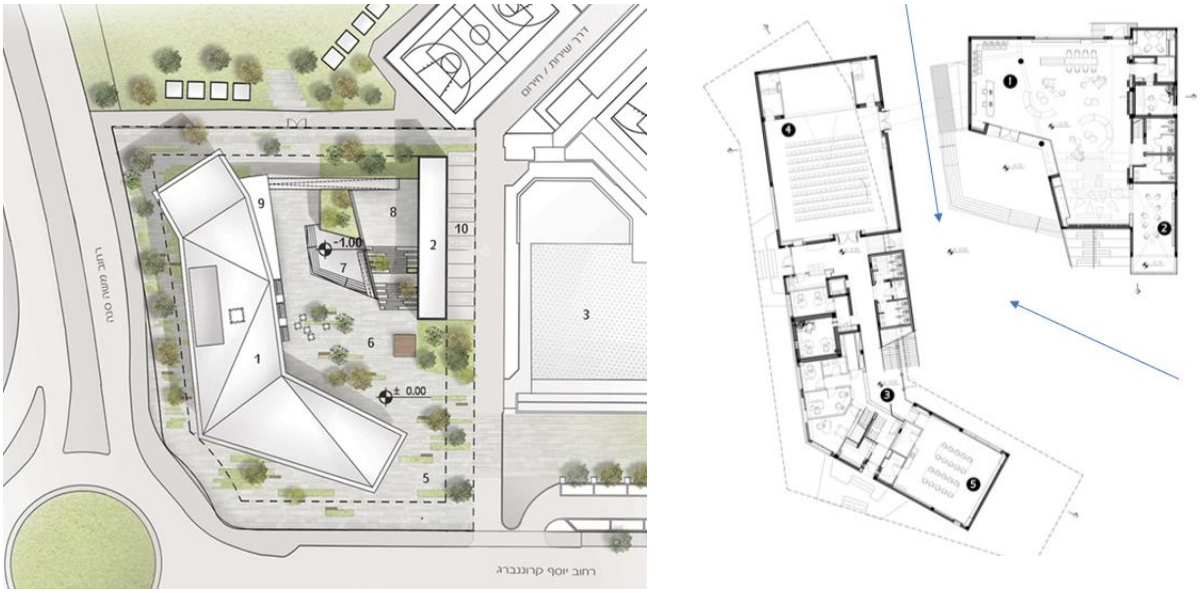
Architektai	Kimmel Eshkolot Architects
Metai	2019
Vieta	Izraelis

Pav. 26 Bendruomenės centro fotofiksacija

Kadangi miesto urbanistinis mastelis šiame regione yra gana didelis, norėta, kad pastatai būtų „urbanistiškai draugiškai“ (urban- friendly) mastelio atžvilgiu, o tai reiškia, kad ne tik vartotojai (pastato dalyviai) galės džiaugtis vidine aikšte būdami pastate, bet ir pėstieji norėtų užsukti arba naudotųsi trumpesniu keliu kertant aikštę.

Pagrindinis pastatas yra dviejų aukštų, kur viršutinis aukštas kabo virš pirmojo aukšto, užtikrindamas šešėlį nuo karštos vasaros saulės. Pastatas suprojektuotas taip, kad atskleistų veiklas, tokias kaip šokių studijos, siekiant pritraukti žmones ateiti ir dalyvauti. Biblioteka yra suprojektuota aplink knygų sieną, kuri taip pat projektuojama į fasadus. Stogas tarnauja kaip terasa, iš kurios per mažą tiltą galima atskirai patekti į jaunimo sparną. Laiptai, lipantys į stogą, apima sėdimas vietas, sukurdami intymią amfiteatro erdvę mažiems pasirodymams lauke.

Pav. 27 Bendruomenės centro brėžiniai

Sukuriant naują miesto aikštę, projektas apima šokių, muzikos, sporto studijas ir biblioteką. Bendruomenės centre yra įvairių erdvių, tokių kaip dailės ir amatų dirbtuvės, muzikos kambariai, šokių studijos, kovos menų studijos, daugiafunkcė salė ir „jaunimo sparnas“. Šalia pagrindinio pastato yra biblioteka, veikianti kaip daugialypės terpės centras, pritraukiantis įvairaus amžiaus lankytojus į įvairiausias veiklas. Du pastatai suprojektuoti veikti kartu ir atskirai.

Kuriant šį bendruomenės centrą iš anksto apgalvota ne tik funkcija kuri bus pastato programoje, tačiau ir bendruomenės įtraukimas - susidomėjimas pačiu centru naudojant architektūrines priemones. Tai yra labai geras pavyzdys, kuris parodo kaip svarbu suprojektuoti ne tik gerą funkcionuojantį pastatą, tačiau ir sukurti aplinkybes, kad juo būtų domimasi.

3.5 Tvarių medžiagų panaudojimas architektūroje

Be abejonės tiek konstrukcinės medžiagos, tiek estetinės yra įtakotos architektūrinės išraiškos, kas yra svarbiausias projektavimo meninių aspektų. Kuriant meninę viziją nereikėtų riboti savęs mąstant apie tvarių medžiagų panaudojimu, tačiau mąstant apie projekto įgyvendinimą reikėtų ieškoti alternatyvių medžiagų numatomiems sprendimams. Šioje literatūros, analogų analizės dalyje bus pateikiami alternatyvūs medžiagų pavyzdžiai, kurie yra naudojami statybų sektoriuje darant mažesnę žalą aplinkai, šios paieškos buvo įkvėptos tvarumo apibrėžimo koncepto 1987 Brundtland „Nedaryti nieko šiandieną, kas galėtų pakenkti ateities kartoms.

Kaip alternatyva modulinėms sistemoms vis populiarėja pakartotinis laivybos konteinerių naudojimas ir jų pavertimas pastatais gali užkirsti kelią plytų ir cemento naudojimui, nes cemento gamyba yra pagrindinis CO2 šaltinis. Tai yra geras būdas apsaugoti aplinką nuo vieno didžiausių jos „priešų“. Tai taip pat galėtų padėti sumažinti plieno naudojimą.

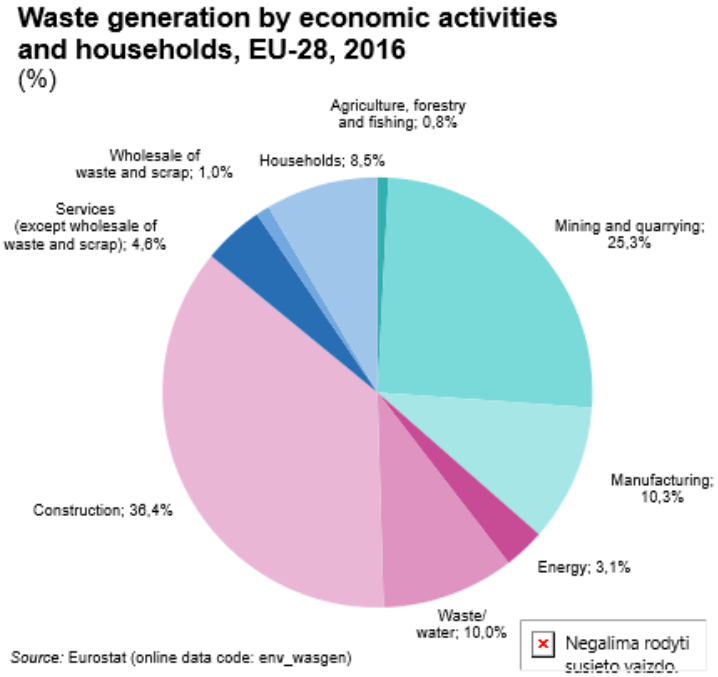
Pav. 28 Antrinis medžiagų panaudojimas architektūroje (kairėje jūriniai konteineriai, dešinėje Tom Kelly butelių namas, JAV)

Kol galvojama, kaip išspręsti bene labiausiai teršiančių medžiagų – betono ir cemento – problemą, ne tik mokslininkai, bet ir pramonės įmonės pateikia alternatyvų. Štai ir Lietuvoje jau yra pasirodę žinių apie kuriamas pažangias statybines medžiagas, kurių gamybai taikomos žaliosios technologijos. Pavyzdžiui, jau dabar galima sukurti betoną, pasitelkiant pelenus, senų padangų kordus ir gelžbetoninių atliekų užpildą.

Kai kurios pasaulinės įmonės jau šiandien gamina betoną, kuris gali „surinkti“ CO2, o savo paskirtimi ir funkcinėmis savybėmis jis niekuo nesiskiria nuo įprasto, kurį naudoja statybos įmonės. Būtent tokių naujovių ir jau laiko patikrintų dalykų sinergija padeda išvengti rizikos gaminant patobulintą, aplinkai draugišką, švariomis technologijomis paremtą produktą.

Siekiant prisidėti prie klimato kaitos švelninimo, pramonės sektoriui taip pat nesvetimos alternatyvių, tvarių ir atsinaujinančių energijos šaltinių, tokių kaip saulės, geoterminės, vėjo energijos ir biokuro, naudojimo iniciatyvos. Perdirbtos medžiagos, naudojamos architektūros projektuose ir pastatuose: jei tai tinka baldams, atrodo, kad nėra jokios priežasties nenaudoti mažų perdirbtų daiktų daug didesniu būdu. Nesvarbu, ar pradedama nuo butelių, skardinių ar šieno ryšulių, yra daugybė protingų būdų, kaip įprastas antrines žaliavas paversti viso masto

architektūriniais kūriniais. Dar nedaug architektų sugalvojo, kaip tai padaryti didesniu ir tvaresniu mastu, tačiau daugelis bando.

Pav. 29 Statistiniai išmetamų atliekų duomenys

Kasmet daugiausia išmetama šių buitinių atliekų: maisto produktų, stiklo, metalo ir plastiko pakuočių, popierinių atliekų, tekstilės ir elektronikos atliekų. Remiantis duomenimis statybų sektoriuje sudaroma daugiausia atliekų, tačiau jeigu projekte panaudoti perdirbtas atliekas, tokiu atveju galimai sumažėtų atliekų susidarymas ir būtų panaudotos jau esamos. Pavyzdžiui, kuriant paviljoną iš plastiko butelių. Pusrutulio formos meninė instaliacija, pagaminta iš perdirbtų plastikinių butelių ir šviesos diodų, bei matlinio karkaso. Honkonge įsikūrusios studijos „Daydreamers“ komanda sukūrė „kylantį mėnulį“ - šviečiantį geodezinį kupolą, sukurtą rudens vidurio festivaliui „žibintų stebuklų šalis 2013“ Viktorijos parke. 4800 vandens butelių veikia kaip atskiri švyturiai. Plastikiniai LED žibintuvėliai pritvirtinti prie iš anksto pagamintų trikampių metalinių modulių ir sumontuoti kaip paviljonas, kurio viduje sumontuota 2300 butelių. Anga yra 20 metrų skersmens . Plaukiojančios skulptūros padėtis rodo besikeičiančių mėnulio fazių lūžius vandens paviršiuje. Šis analogas atskleidžia antrinių medžiagų panaudojimo universalumą, tiek estetine prasme, tiek funkcine.

Pav. 30 Paviljonas iš plastiko butelių (Honkongas, 2013)

Leidinyje „Building from waste“ autoriai kalba apie naujus būdus kaip galima perdirbti medžiagas ir panaudoti jas statyboje. Polyethylene Terephthalate (PET) labiausiai naudojamas plastikas pasaulyje. Problema yra ta, kad jis labai lėtai suyra. Naujų technologijų dėka PET galima perdirbti ir panaudoti statyboje. Pavyzdžiui naudojami sukompresuoti plastikiniai buteliai ir sudedami taip pat nepaliekant oro tarpų folijos tūbose, kurios vakumuojamos. Tokiu būdu sukuriamos lengvos ir efektyvios laikančiosios konstrukcijos, kurios gali būti panaudojamos kaip sijos, kurių trintis gali būti valdomos vakuumo būsena. Jų galimybės priklauso nuo vakuumuojamų butelių. Tame pačiame leidinyje pristatoma „Newspaperwood“ mediena iš popieriaus, kuri gali būti naudojama kaip apdailos medžiaga. Ši medžiaga gaminama iš perdirbamų laikraščių, juos klijuojant vieną ant kito ir kuriant medienos tekstūrą.

Pav. 31 Supresuoto plastiko laikančioji konstrukcija

Laikančiųjų konstrukcijų medžiagai vis populiarėja plastiko panaudojimas, be minėto sukompresuoto plastiko technologijos, vis plačiau naudojami plastiko blokeliai. „Gomory“ įmonė naudoja iš vandenynų surinktus plastikus ir, naudodama milžiniškas mašinas, suspaudžia juos į blokus, vadinamus „RePlast“. Šie blokai yra panašaus dydžio ir matmenų kaip betoniniai blokai, todėl juos galima lengvai pritaikyti įvairiems projektams, infrastruktūros ir statybos darbams. Statybinių blokų tankis ir forma gali būti pakeisti, kad atitiktų ir kitų projektų reikalavimus. „ByFusion“ gamybos procesui naudojama tiek elektra, tiek dujos. Šios technologijos gamybos agregatai lengvai transportuojami. Gamybos procesas taip pat yra ekologiškas. „RePlast“ ypatybės yra tai, kad jam nereikia klijų, jis atitinka LEED reikalavimus. Blokeliai turi labai aukštą šilumos ir garso izoliaciją.

Pav. 32 Statybinės medžiagos iš perdirbtų atliekų: „Newspaperwood“ mediena iš popieriaus ir "Replast" blokeliai

„RePlast“ blokams buvo atlikti pirminiai nepriklausomi kontroliuojamų parametrų suspaudimo, R vertės stiprumo bandymai. Iki šiol blokeliai buvo naudojami statybose laikančiosioms konstrukcijoms tiek išorinėms sienoms, tiek vidinėms pertvaroms, kurie atlaikė stiprų aplinkos poveikį, įskaitant kelis žemės drebėjimus, be jokių pastebimų pablogėjimo požymių.

Naudojant antrines medžiagas kuriami ir socialiniai projektai tokie kaip Jaunimo centras Ispanijoje (Factoría Joven) 2011 metais sukurtas architektų Selgascano / Jose Selgas, Lucia Cano. Tai yra pavyzdys, ką galima padaryti, jei regiono valdžia bendradarbiauja su bendruomene ir vietos architektais, siekdama patenkinti jaunimo poreikius, kurie kitu atveju gali eiti slidžiu gatvės gyvenimo keliu. Pasak autorių : „ Galbūt ši konstrukcija bus ne nuolatinis architektūros paminklas, tačiau ji tikrai yra geresnė vieta nei Ispanijos tamsios gatvės. Mes visi esame už bet kokį bandymą suteikti vaikams ir jaunimui vietą būti vaikais, būti kūrybingais ir tiesiog smagiai praleisti laiką.“

Naudodamiesi perdirbtais baldais, nebrangiomis statybinėmis medžiagomis ir laikinais sprendimais, autoriai tikrai nesirūpino pastatyti paminklo architektūrai; juos daug labiau domino įperkamos tvarkos ir praktinės galimybės. Kadangi aikštelėje nėra sistemos, skirtos klimatui valdyti, didelis, metro storio putplasčio danga apsaugo jaunimą nuo lietaus ir saulės, kol jie dalyvauja užsiėmimuose žemiau. Dangtis taip pat padeda valdyti klimatą šiose veiklos vietose. Apsauginis ir permatomas stogas tęsiasi kaip plūduriuojantis debesis.

Pav. 33 „Factoría Joven“ jaunimo centras Ispanijoje

Tiek konstrukcinės medžiagos, tiek estetinės yra įtakotos architektūrinės išraiškos, kas yra svarbiausias projektavimo meninių aspektų. Tačiau reikėtų nepamiršti, jog architektūra, statybų pramonė generuoja daugiausia atliekų. Visame pasaulyje architektai mėgina spręsti šią problemą, vis populiarėja antrinių medžiagų panaudojimas architektūroje, tam atsiranda vis daugiau įvairių būdų.

3.6 Literatūros analizės išvados

Lentelė 10. Metodų pritaikymas pasirinktai situacijai

Skyrius	Stiprybė	Galimybė	Galima nesėkmė
3.1 Visuomeniniai objektai	Sukuriama kitokia funkcija gyvenamajame rajone	Papildyti esama projektą naujomis funkcijomis - atgaivinti	Senoji sukurta atmosfera gali nepritraukti naujų investuotojų.
3.2 Informaciniai šaltiniai atkreipiantys dėmesį į kultūrinės paskirties objektų trūkumą	Sukuriama kultūrinė funkcija gyvenamajame rajone. Sukuriamos naujos erdvės visuomeninei veiklai.	Plėtoti kultūrinės veiklos funkciją gyvenamuosiuose rajonuose. Atgaivinti gyvenamųjų rajonų viešas erdves.	Funkcija kuriama laikinai pritraukia daug lankytojų, tačiau ar būdama pastovi išlaikys paklausą?
3.3 Sprendiniai mikrorajonuose	Kuriama veikla, nauja funkcija gyvenamajame rajone.	Paįvairinama gyvenamoji aplinka.	Sukurtos naujos funkcijos pritraukia ne tik rajono gyventojus, trikdoma miegamojo rajono ramybė.
3.4 Lokalūs, bendruomenės centrai	Naujai projektuojami objektai atitinka bendruomenės poreikius	Architektūra yra universali, kintant bendruomenės poreikiams, gali kisti ir funkcijos, pastatų struktūra pritaikyta esamoms situacijoms, puikiai veikia kaip atskira vieša erdvė	Ne visi bendruomenės nariai gali norėti centro, kuriame vyktų aktyvi veikla.
3.5 Tvarių medžiagų panaudojimas architektūroje	Klimato kaitos švelninimas, daroma mažesnė neigiama įtaka aplinkai ir gamtai.	Projekto kaštai mažėja, galima lengva plėtra, projekto universalumas ir kitose bendruomenėse.	Ne visi bendruomenės nariai gali suvokti antrinių medžiagų panaudojimo svarbą. Galima susidaryti įspūdį, kad projektas statomas iš „šiukšlių“. Gali daryti labai ryškią įtaką

			projekto estetinei vertei, gali suvaržyti kūrybinį procesą.

Nagrinėjant projektus kurtus skirtingais laikotarpiais bei skirtingose lokacijose- labai svarbu atkreipti dėmesį į reikiamas funkcijas, jų pritaikymą projektuojamoje vietoje. Svarbu koncentruotis ne tik į bendruomenės poreikius, estetiką , tačiau ir skirti didelį dėmesį esamai situacijai „vietos dvasiai“, charakteriui. Projektai kuriami bendruomenei turėtų atspindėti jos vertybes. Tvarumas, ekologija, gamtos puoselėjimas yra viena iš naujų vertybių šiandieninėje visuomenėje.

3.7 Tiriamosios dalies išvados

Miesto, rajonų projektavimo metu buvo numatoma aiškiai skirstyti miesto teritorijas, jų funkcijas. Reformų ir industrializavimo dėka masinė gyvenamųjų statyba tapo sparti ir sprendė gyvenamojo ploto trūkumo problemą. Mikrorajonuose, kultūrines paskirties objektus pradėta įgyvendinti vėliausiai, daugumoje net nespėta įgyvendinti, iširus sovietų sąjungai ir pasikeitus politiniam ir ekonominiam režimui, kultūrinės paskirties objektai tapo valstybės arba privačių verslininkų nuosavybe. Kai kurie nustojo gyvuoti arba buvo transformuoti į komercines paslaugas, o kai kur tiesiog nebuvo įgyvendinti. Nagrinėjant šią temą šiandien išskiriamos problemos:

- Bendruomenės poreikių tenkinimas. Prieita prie išvados, kad miesto rajonų projektavimo metu buvo numatoma ne tik aiškiai skirstyti miesto teritorijas, bet ir apskaičiuojama gyvenamųjų rajonų sandara, numatomi gyventojų poreikiai. Tai sprendė gyvenamųjų vietų problemą, bet netenkino gyventojų kultūrinės veiklos poreikio. Šiandien ši problema išliko, gausus gyventojų skaičius rajonuose ir kultūrinės veiklos trūkumas juose, sukuria kultūrinės veiklos infrastruktūros problemą. Vilniaus miestas skatina bendruomenių stiprinimą ir jų veiklą, skiria galimas erdves rajonuose, tačiau to nepakanka kokybiškai kultūros infrastruktūrai užtikrinti. Dėl didelės gyventojų skaičiaus koncentracijos rajonuose atsiranda ir socialinių problemų tokių kaip nepatenkinama gyvenimo kokybė.
- Vilniaus mieste nuo seno yra didžiausia tautinė įvairovė šalyje. Vykstant globalizacijos procesui pasaulyje, ši įvairovė didėja, į Vilnių atvyksta gyventi vis daugiau kitataučių. Kadangi imigrantų skaičius didėja, Vilniaus miestas rengia integracijos projektus, programas, kurių rezultatai yra teigiami, tačiau nepakankami norint užtikrinti gyventojų integraciją į lokalią bendruomenę.

- Veiklų koncentracija miesto centre - Vilniaus miesto bendrojo plano plėtra, prioritetai, vizijos. Spręsti šiai problemai miestas skatina kurti ir plėtoti lokalius centrus ne tik vidinės plėtros skatinimas esamose užstatytose teritorijose: Toliau plėtoti pagrindinio miesto centro ir lokalių miesto dalių sistemą tačiau ir renovuoti, modernizuoti sovietinio laikotarpio daugiabučių namų rajonus.
- Žmogus įeidamas bet kokią aplinką suardo joje vyravusią tvarką. Todėl labai svarbu kuriant naujus objektus atlikti kuo mažesnius – tik būtinus pakitimus. Įstatymai reguliuoja tam tikrus rodiklius, kurių dėka gerėja žmogaus gyvenamoji aplinka, tačiau pastatai daro neabejotiną įtaką aplinkai savo medžiagiškumu - statybos pramonei tenka beveik 45 % visos Europoje sunaudojamos energijos. Dar 5–10 % sunaudojama medžiagų ar gaminių transportavimui ir apdorojimui, tai sukuria didelę problemą mūsų gyvenamai aplinkai.

Į kultūrinės veiklos stygių mikrorajonuose atkreipia dėmesį įvairios dirbtuvės tokios kaip SIKON, Nemiegantys rajonai, tai yra gražios iniciatyvios, jų populiarumas patvirtiną problemos aktualumą.

Taip pat labai svarbu atkreipti dėmesį į tai jog tiek konstrukcinės medžiagos, tiek estetinės yra įtakotos architektūrinės išraiškos, kas yra svarbiausias projektavimo meninių aspektų. Tačiau reikėtų nepamiršti, jog architektūra, statybų pramonė generuoja daugiausia atliekų. Visame pasaulyje architektai mėgina spręsti šią problemą, vis populiarėja antrinių medžiagų panaudojimas architektūroje, tam atsiranda vis daugiau įvairių būdų.

Apibendrinant gyvenamųjų rajonų situaciją, išvardintos problemos išlieka aktualios ir kitose šalyse, projektuojant objektus mikrorajonuose naujo viešo pastato vaidmuo yra sustiprinti kaimynystės identitetą, sukurti jungti tarp naujo ir seno, sukurti aiškiai suformuotą viešą erdvę.

Projektuojant bendruomenės centrus svarbu atkreipti dėmesį, kad analizuotuose analoguose dominuoja viešosios erdvės, bendruomenės reikmėms ir veiklai pritaikytos veiklos, kurios būtų pasiekiamos visiems bendruomenės nariams. Nors funkcijos yra kombinuojamos viename komplekse, tačiau jos yra atskiriamos arba sujungiamos naudojant viešąsias erdves, tam, kad nesikirstų srautai, vyktų organiška cirkuliacija. Svarbu koncentruotis ne tik į bendruomenės poreikius, estetiką , tačiau ir skirti didelį dėmesį esamai situacijai „vietos dvasiai“, charakteriui. Projektai kuriami bendruomenei turėtų atspindėti jos vertybes.

PROJEKTINĖ DALIS

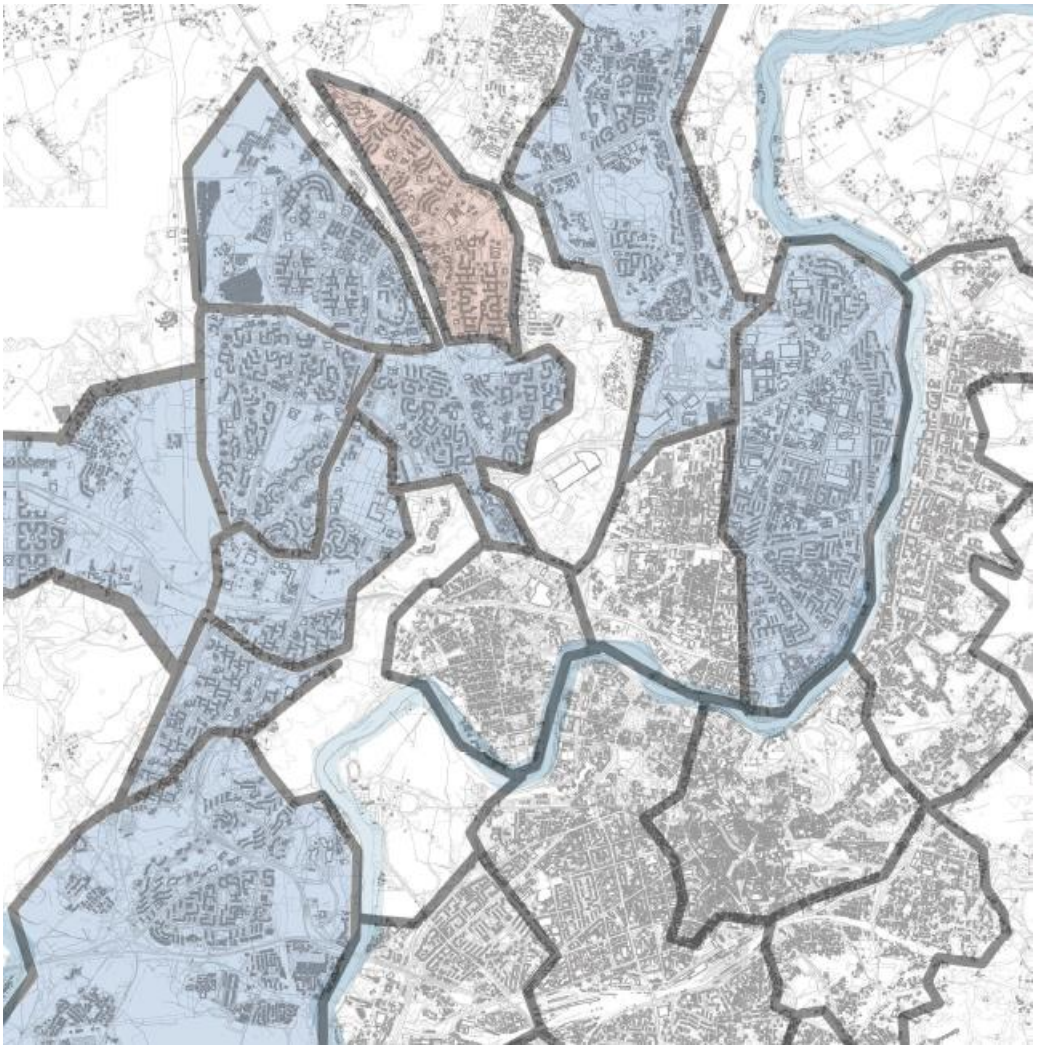
4. Sklypo analizė

4.1 Sklypo parinkimo kriterijai

Nagrinėjant temą, bei atsižvelgiant į literatūros analizės tyrimą, šiame skyriuje mėginama įvardinti sklypo vietos pasirinkimo kriterijus. Nagrinėjant Vilniaus gyvenamuosius rajonus, bei ieškant potencialios vietos sklypui prieinama prie išvados, kad galimos sklypo vietos gali atsirasti tokiose teritorijose kaip : neišnaudotos erdvės tarp gyvenamųjų pastatų, žalioji pakraščio zona, nenaudojamos infrastruktūros arba apleistos teritorijos. Gyvenamieji rajonai yra didelės bei sudėtingos struktūros, tad norint išspręsti problemas, bus mėginama renovuoti bei intensyviau urbanizuoti esamą teritoriją.

Renkantis sklypą pagrindinis prioritetas buvo teikiamas sklypams esantiems Sovietmečiu projektuotame gyvenamajame rajone . Taip pat labai svarbu, kad teritorija būtų pasiekiama gyventojams – t.y. šalia būtų autobusų stotelės arba teritorija būtų šalia gyvenamųjų namų, galbūt netgi pačiame kvartalo centre. Dar vienas labai svarbus aspektas – funkcijų trūkumas , kuris reiškia, kad pasirinktoje teritorijoje yra skurtus funkcijų pasirinkimas, kur dominuoja gyvenamoji, komercinė bei švietimo funkcijos. Prieinama prie išvados, kad sklypo pasirinkimui yra svarbiausi šie kriterijai:

- Lokacija;
- Pasiekiamumas;
- Funkcijų trūkumas rajone;
- Teritorijos baigtumo stadija.

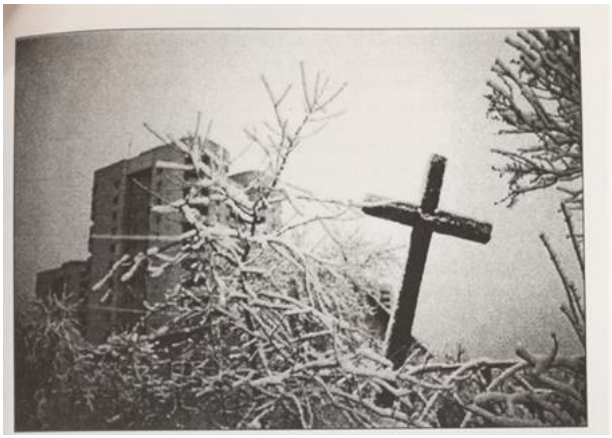
Pav. 34 Vilniaus miesto gyvenamųjų rajonų schema

4.2 Fabijoniškių istorija, rajono specifika

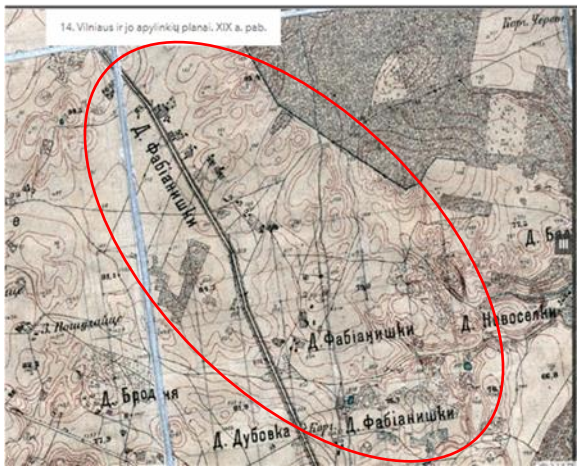
Nors tai žinomas kaip sovietmečio rajonas, tačiau turi ir ankstesnę istoriją, kai kurioje Fabijoniškių dalyse dar yra kaimo liekanų. Seno ir naujo dermė – projektuojant Fabijoniškes palikta senojo kaimo cenrinė dalis - Audronė Remeikaitė straipsnyje „Vilnius žengia Ukmergės link“, statant visus šiuos objektus bus išsaugota senojo Fabijoniškių kaimo centrinė dalis.“

Šiandien Fabijoniškės tapatinamos su gyvenamuoju rajonu, ne daug kas pamena kas šioje teritorijoje buvo prieš tai. Netolimoje praeityje čia buvo Fabijoniškių kaimas, su nostalgija minimas Romuald‘o Mieczkowski‘o knygoje „Były sobie Fabianiszki“, kur pateikiami rašytiniai šaltiniai tokie kaip nuotraukos, laiškai ir pan. Apie kaimo egzistavimą užsimena išlikęs sodybinis užstatymas prie pat Ukmergės plento. Nors dauguma namų yra renovuoti, dar galima išvysti čia

buvusio kaimo bruožų, J.Juzeliūno ir Kaimelio gatvių sankirtoje kadaise stovėjo kaimo kryžius, o prie J.Juzeliūno g. 8 namo išlikęs senasis kaimo šulinys.

Pav. 35 Senasis Fabijoniškių kaimo kryžius. Jis stovėjo kaimo centre, kai sunykdavo, pastatydavo naują, 1996 metai.

Pav. 36 Fabijoniškių kaimas 19 a. pab.

Kada tiksliai buvo įkurtos Fabijoniškės, istoriniuose šaltiniuose nėra minima, tačiau pirmas kaimo paminėjimas įvyko 1813 metais, minint Napoleono kariuomenės padarytus nuostolius Verkių dvarui ir jam priklaususiems kaimams. Fabijoniškių vardas kildinamas iš asmenvardžio Fabijonas. Fabijoniškėse buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostinės Vilniaus prieigų kaimas, XX a. viduryje jau pažymėtas Vilniaus miesto ir jo apylinkių žemėlapyje. Tolimoje praeityje Fabijoniškės tai prieigos prie seno kelio Vilnius−Kernavė. Neaišku, kas tą kaimą įkūrė: ar baudžiauninkai, XVII a. statę Kalvarijas, ar žmonės, dirbę Verkių dvare, Raudonbalių dvaro spirito varykloje ir alaus darykloje ar Trinapolio vienuolyne. Ši gyvenvietė, buvusi už 6 km į šiaurę nuo Vilniaus prie plento į Ukmergę, 1959 m. turėjo 462 gyventojus. Dauguma jos sodybų stovėjo viena prie kitos. Iš šiaurės rytų prie kaimo dunksojo Verkių miškas. Tarybiniais metais įėjo į Avižienių apylinkę.

VILNIUS ŽENGIA UKMERGĖS LINK

Prieš mano akis — Fabijoniškių rajono schema. Atidžiai žvelgiu į kvadratus, skrituliukus, išdėstytus įvairiausiom figūrom, linijom, kampais... Ir jei ne jauniausio šio projekto autoriaus J. Sazonovo nuoseklūs komentarai, taip ir likčiau neperkrimtusi šios schemos, suprojektuotos Miestų statybos projektavimo instituto architektų.

Fabijoniškės — paskutinis rajonas, išsidėstęs palei Vilniaus—Ukmergės plentą. Čia gyvens apie 42—43 tūkstančiai vilniečių. Jis bus sudarytas tarsi iš dviejų dalių — pietinės ir šiaurinės, besiskiriančių savo išplanavimu. Numatoma pastatyti keturis mikrorajonus. Fabijoniškes dalys pusiau Ateities gatvė, kuri vėliau taps Kosmonautų prospekto tęsiniu. Pietinės ir šiaurinės dalies viduryje planuojamas rajono centras, kuriame numatyti kultūrinės-buitinės paskirties objektai.

Fabijoniškėse išaugs penkių-devynių aukštų stambiaplokščiai ir dvylikos-šešiolikos aukštų monolitiniai gyvenamieji namai.

Kad rajono gyventojai būtų apsaugoti nuo triukšmo, architektai projekte stengėsi atskirti gyvenamą zoną nuo transporto zonos. Pietinėje rajono dalyje pabandyta kiemus išdėstyti taip, kad transportas būtų parkuojamas už gyvenamos zonos. Prie Ukmergės plento išdėstyti garažai bus tarsi barjeras triukšmui sumažinti.

Kadangi visą Fabijoniškių rajono pakraštį juosia fragmentiški, natūralūs želdiniai, tai poilsio sąlygos gyventojams turėtų būti dėkingesnės nei kituose Vilniaus rajonuose.

Projekte numatytos žaidimų ir sporto aikštelės, takai, poilsio zonos, prekybos centrai, kultūros namai ir t. t. Statant visus šiuos objektus, bus išsaugota senojo Fabijoniškių kaimo centrinė dalis.

Audronė REMEIKAITĖ

Kyla pirmieji namai.

Šešti metai Vilniaus statybose dirba Vaclovas Balčaitis.

Pav. 37 Iškarpa iš laikraštyje spausdinto straipsnio apie Fabijoniškes

Gyvenamasis mikrorajonas pradėtas statyti 1986 m. buvusio Fabijoniškių kaimo vietoje . Pirmieji mikrorajono gyventojai atsikraustė 1987 m. Gyvenamąjį rajoną projektavo architektai Kazimieras Balėnas ir Genovaitė Balėnienė. Projektuojant šį mikrorajoną dėl vietovės nepaprastos geologinės padėties pirmą kartą buvo pasitelkta ir ekstrasensų pagalba. Fabijoniškių pastatai buvo suprojektuoti atsižvelgiant į reljefui būdingas kalvas, žemės lūžius, požeminius šaltinius. Mikrorajono dalis, esanti nuo Šeškinės pusės, yra geriau apželdinta, sutvarkyta. Kalbant apie bendrą rajono kompoziciją, kurią formuoja laisvo užstatymo pastatai, pastebima bendra tendencija – dideli plotai tarp pastatų, neapibrėžtos, tarsi nebaigtos formuoti erdvės. Kvartaluose kartojasi tūrinė pastatų išraiška, gyvenamųjų pastatų aukščiai varijuoja 5-9, kaip akcentai naudojami ir 12 aukštų pastatai. Kvartalus vienodina ne tik tūriai, tačiau ir medžiagiškumas, spalva, netgi naujai projektuojami objektai yra laisvo planavimo, panašaus medžiagiškumo, tūrinės išraiškos.

Gyvenamasis rajonas projektuotas 42-43 tūkstančiams gyventojų. Archyvuose rastas Fabijoniškių civilinio saugumo planas pagal kurį yra matomos suplanuotos teritorijos. Pav. 35 yra matomas 1984 metų „Vilniaus miesto generalinis planas. Civilinės apsaugos priemonės Fabijoniškių gyvenamajame rajone“, kurio eksplikacijoje yra surašyti daugiabučiai su butų skaičiumi, bei kitų pastatų paskirtimi. Tačiau palyginus su realybe šiame plane pastatų suplanavimo kompozicija buvo šiek tiek kitokia. Deja detalesnių šio rajono suplanavimo dokumentų rasti nepavyko, tačiau atsižvelgiant į kitus dokumentus, kuriuose detaliai aprašomi projektavimo principai - Kultūrinė – buitinė statyba sovietmečiu mikrorajonuose:

- Vaikų lopšeliai darželiai - skaičiuojat 75 vietas 1000 gyventojų;
- Bendro lavinimo mokyklos 120-150 mokinių – 1000tūkst gyventojų (vienoje tipinėje mokykloje 1284 vietų).

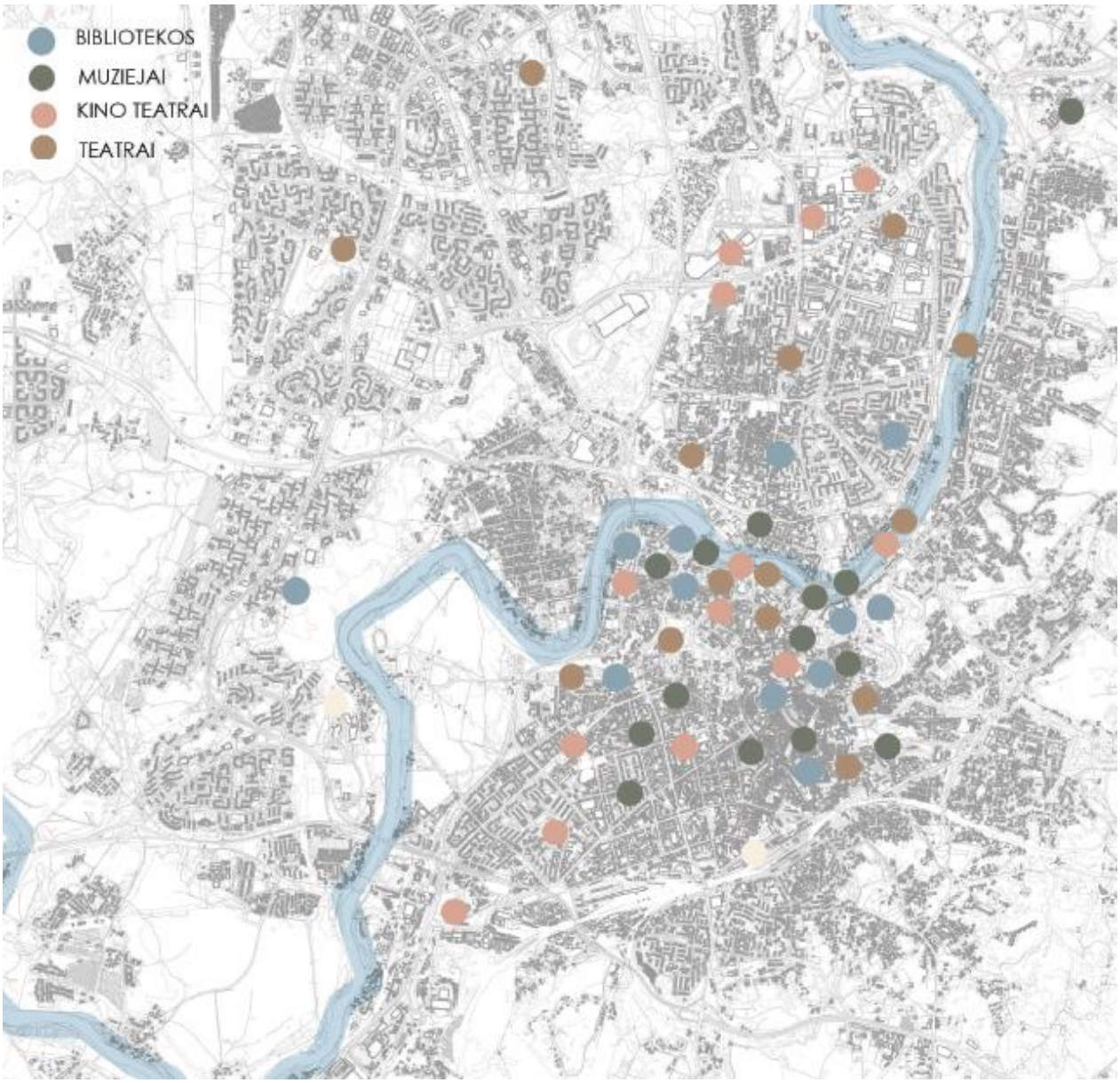
Pav. 38 Šiaurinės Fabijoniškių dalies suplanavimo fragmentas

4.3 Funkcinė įvairovė rajone, bendruomenės poreikiai

Pasirinktas sklypas yra Fabijoniškių gyvenamajame rajone, Pav. 32 yra matomas rajonų išdėstymas mieste. Fabijoniškės yra vienas labiausiai nutolusių nuo miesto centro gyvenamųjų rajonų. Fabijoniškių mikrorajonas projektuotas kaip aiškios gyvenamosios paskirties, kuriame

pagal tuometinius projektavimo principus kultūrinės- buitinės paskirties objektų buvo pagal tipinius paskaičiavimus.

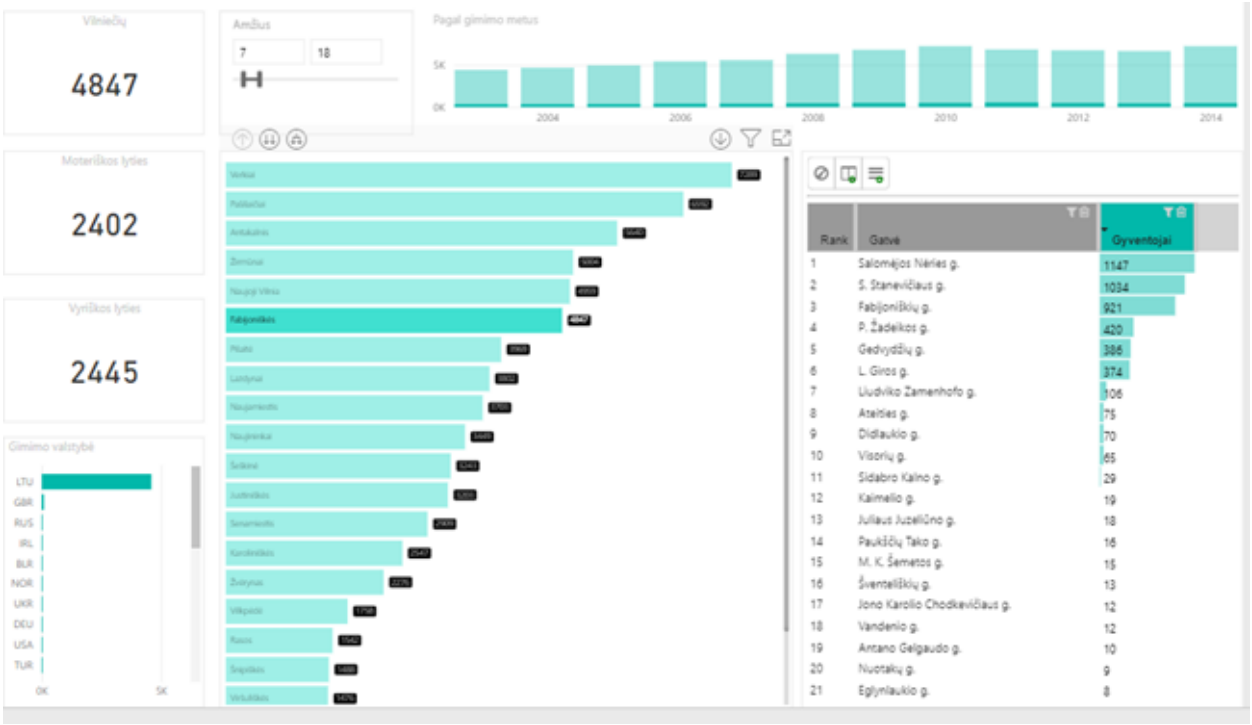
Nagrinėjant temą buvo išskirtos kelios problemos, viena iš jų – skurdi infrastruktūra gyvenamuosiuose rajonuose, kultūrinės paskirties funkcijų koncentracija miesto centre (Pav. 37), apie užsimenama ir miesto strateginiame plane 2020-2022 , kur pabrėžiama, kad kultūros srityje pagrindinis tikslas yra – gyventojų įsitraukimas į kultūros ir bendruomenių veiklas.

Pav. 39 Funkcijų pasiskirstymas mieste

Schemoje matomas aiškus kultūrinės veiklos objektų tokių kaip : bibliotekos, muziejai, kino teatrai, teatrai ir pan. koncentracija miesto centrinėje dalyje, kas sukuria ne tik kultūrinės infrastruktūros, tačiau ir gyvenimo būdo, transporto srautų miesto centre problemas, nes didžioji gyventojų koncentracija ir yra gyvenamuosiuose rajonuose.

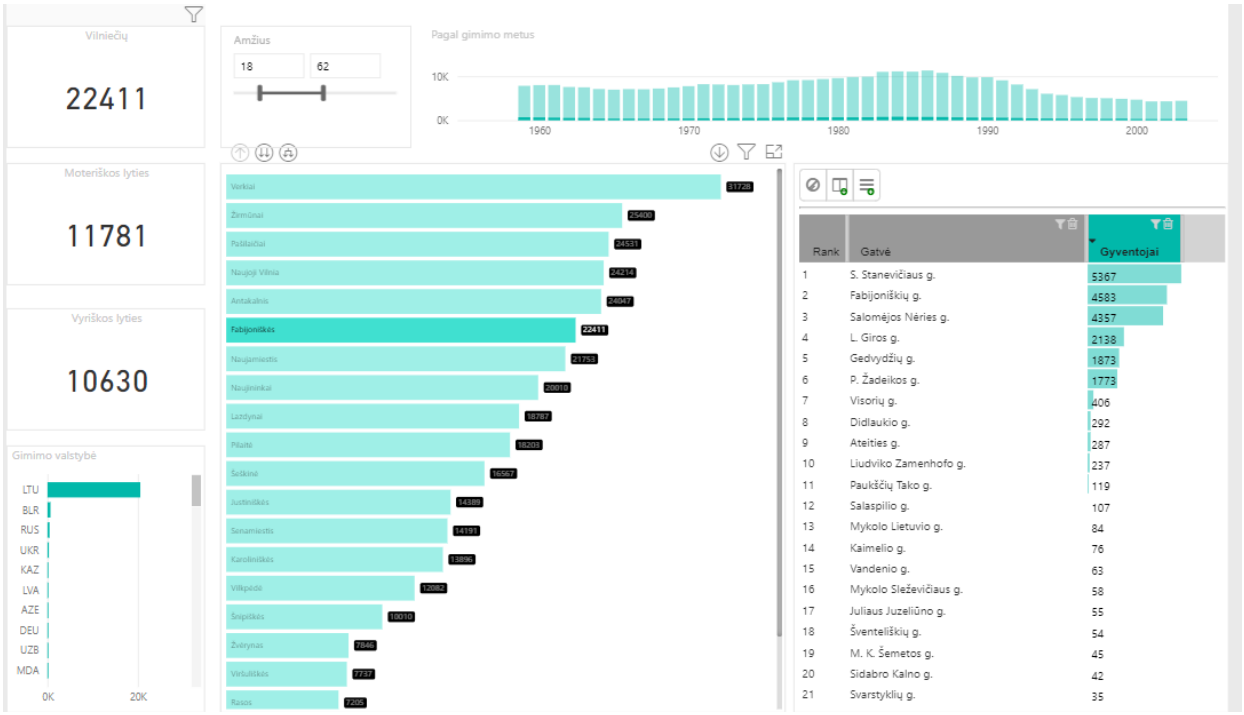
Esant dideliam gyventojų skaičiui rajone (apie 40 tūkst.), norima išnagrinėti galimybes, kurias turi kiekvienos amžiaus grupės gyventojas rajone. Gyvenamajame rajone gyvena vaikų nuo 0 iki 7 metų amžiaus – 3119. Darželių skaičius Fabijoniškėse – 14 privatūs ir valstybiniai (https://aktai.vilnius.lt/document/30295321). Darželiuose vietų bendrai yra – 1371 vieta valstybiniuose darželiuose, kurių yra 8, likę 6 darželiai yra privatūs. Nėra žinoma tiksli informaciją dėl privačius darželius lankančių vaikų skaičiaus, tačiau atlikus preliminarų vietos tyrimą (atsižvelgus į darželių dydžius) galimai vieną darželį galėtų lankyti iki 100 vaikų, taigi naudojant šį skaičių, preliminariai darželį lanko apie 600 vaikų. Bendras vaikų lankančių privačius bei valstybinius darželius yra apie 1971 vaikų. Atsižvelgiant į turimus duomenis, netgi 1/3 vaikų nuo 0 iki 7 metų amžiaus gyvenančių gyvenamajame rajone negali lankyti darželio dėl vietų stygiaus. Rajone yra apie 20 vaikų žaidimų aikštelių, suprojektuotų daugiabučių kiemuose, pritaikytų tam tikro amžiaus vaikams. Vaikai nuo 7 iki 18 metų amžiaus rajone sudaro 4847 gyventojai. Fabijoniškėse veikia 5 mokyklos, kuriose mokosi šio amžiaus grupės atstovai.

Pav. 40 Gyventojų nuo 7 iki 18 metų pasiskirstymas rajone

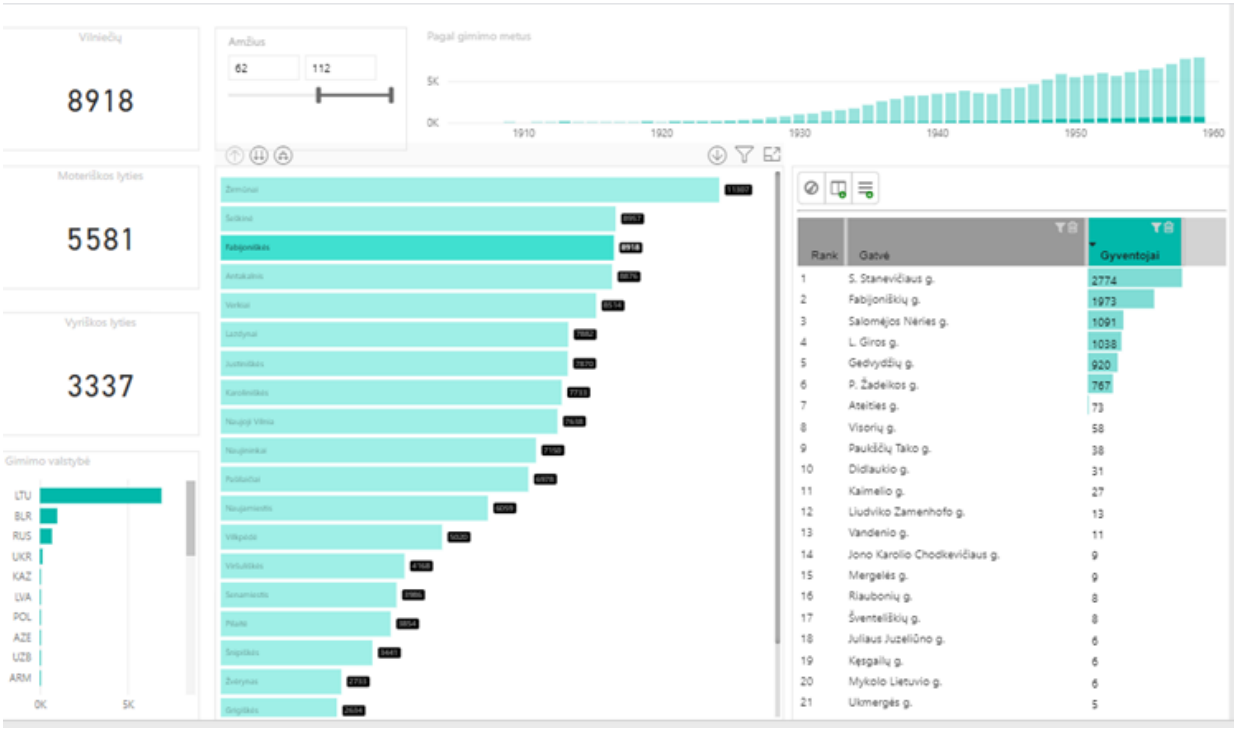
Šiai amžiaus grupei pritaikytos šiandien galimos veiklos rajone: yra veikiantys du dienos centrai įsikurę gyvenamuosiusoe pastauose – daugiabučiuose, pavadinimu VšĮ „Išminties erdvės“, „Gelbėkit vaikus“ Fabijoniškių vaikų dienos centras „Svajonių laivas“, VO „Gelbėkit vaikus“ vaikų dienos centras „Duok ranką“, šie centrai skiria dėmesį vaikams, kurie gyvena šeimose kurios susiduria tam tikromis problemomis- socialinėmis, finansinėmis ir pan. Rajone veikia privatus Laisvalaikio centras šeimai, sporto klubas „7 mūzos“, kur vykdoma įvairi fizininė veikla- šokių pamokos, aerobika ir pan. Taip pat rajone veikia Fabijoniškių baseinas, kuriame gali lankytis visų amžiaus grupių atstovai. Bibliotekos veikiančios mokyklose, kurios yra prieinamos tik tos mokyklos mokiniams ar mokytojams.

Didžiausią amžiaus grupę sudaro 18-62 metų amžiaus gyventojai (viso 22,4 tūkst.). Veiklos siūlomos rajone prieš tai minėti Laisvalaikio centras šeimai, sporto klubas „7 mūzos“, Fabijoniškių baseinas, sporto klubas Ateities g., lauko treniruokliai, sporto salės mokyklose prienamos tik tam tikromis valandomis – visiems norintiems išsinormuoti salę, kultūrinės veiklos pasiūla rajone yra skurdi, artimiausias kino teatras yra Ozo g. (Šeškinėje).

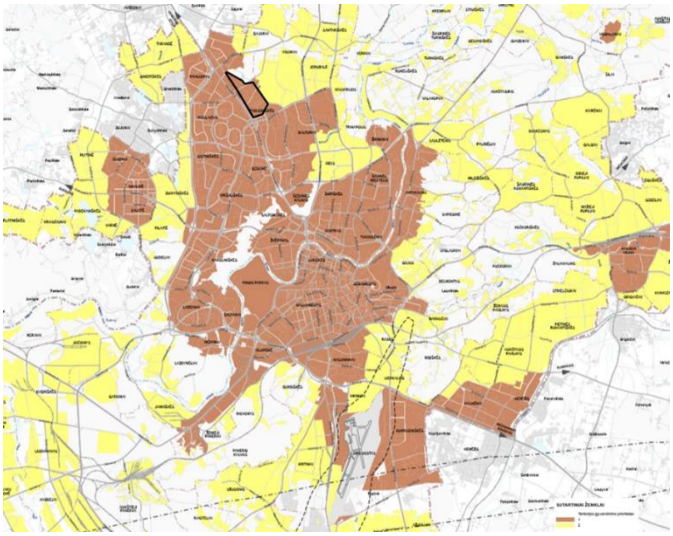
Pav. 41 Gyventojų nuo 18 – 62 metų pasiskirstymas rajone

Pensijinis amžius nustatomas pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 21 ir 57 straipsnių nuostatas yra – moterims – 60 metų, vyrams – 62 metai ir 6 mėnesiai. Tokio amžiaus gyventojų yra 8.9 tūkstančiai. Šio amžiaus grupei yra sunkiausia keliauti iki miesto centro. Siūlomos veiklos yra tokios pat kaip ir prieš tai minėtai amžiaus grupei – lauko treniruokliai, sporto salės, tačiau šio amžiaus grupei reikalingas ne toks aktyvus laisvalaikio praleidimo būdas, tačiau alternatyvų pasiūla yra skurdi.

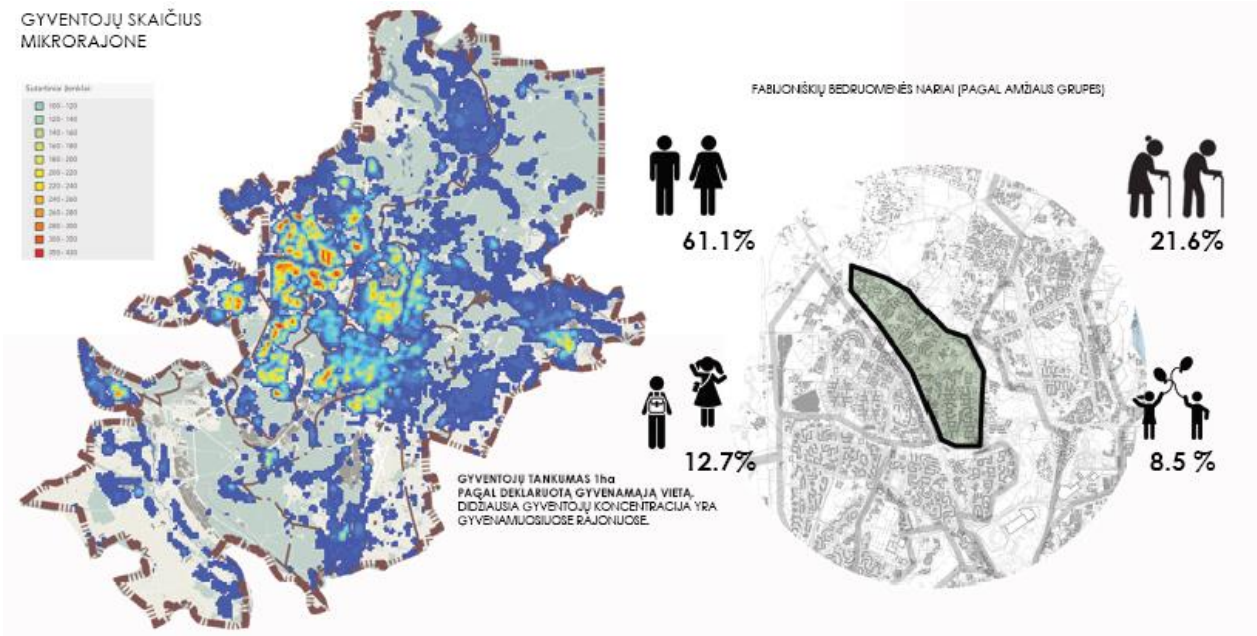
Pav. 42 Gyventojų nuo 62 metų pasiskirstymas rajone

Viena iš strategijų minimų BP aiškinamajame rašte siūlo: „Toliau vystyti miesto centrus (pagrindinį miesto centrą ir lokalius miesto dalių centrus), formuoti jų mišrią funkcinę struktūrą bei kompaktišką užstatymą; Pirmenybę skirti vidinei miesto plėtrai, teritorijų antriniam panaudojimui (konversijai), modernizavimui, nebaigtų formuoti kvartalų užstatymui (miesto centrinėje ir vidurinėje zonose – pagrindinio centro, miesto dalies centrų zonose, taip pat sovietmečiu užstatytose intensyvaus užstatymo gyvenamosiose zonose)“, pasirinkta teritorija taip pat patenka į teritorijos įgyvendinimo prioritetinę teritoriją (Pav. 45) . Atžvelgiant į esamą situaciją, galima daryti išvadą, kad norint patenkinti gyventojų poreikius, galima būtų pasinaudoti Vilnius miesto siūloma strategija kuriant lokalų kultūros centrą gyvenamajame rajone.

Pav. 43 Teritorijos įgyvendinimo prioritetų schema

Gyventojų skaičius rajone yra didelis, veiklų pasiūla - maža, nors rajone atsiranda naujų projektų, tačiau tai nepatenkina esamo veiklų įvairovės poreikio. Bendrajame plane siūloma miesto vystymo strategija – vystyti miesto centrus (pagrindinį miesto centrą ir lokalius miesto dalių centrus), formuoti jų mišrią funkcinę struktūrą bei kompaktišką užstatymą; Pirmenybę skirti vidinei miesto plėtrai. Atžvelgiant į esamą situaciją, galima daryti išvadą, kad norint patenkinti gyventojų poreikius, galima būtų pasinaudoti Vilnius miesto siūloma strategija kuriant lokalų kultūros centrą gyvenamajame rajone.

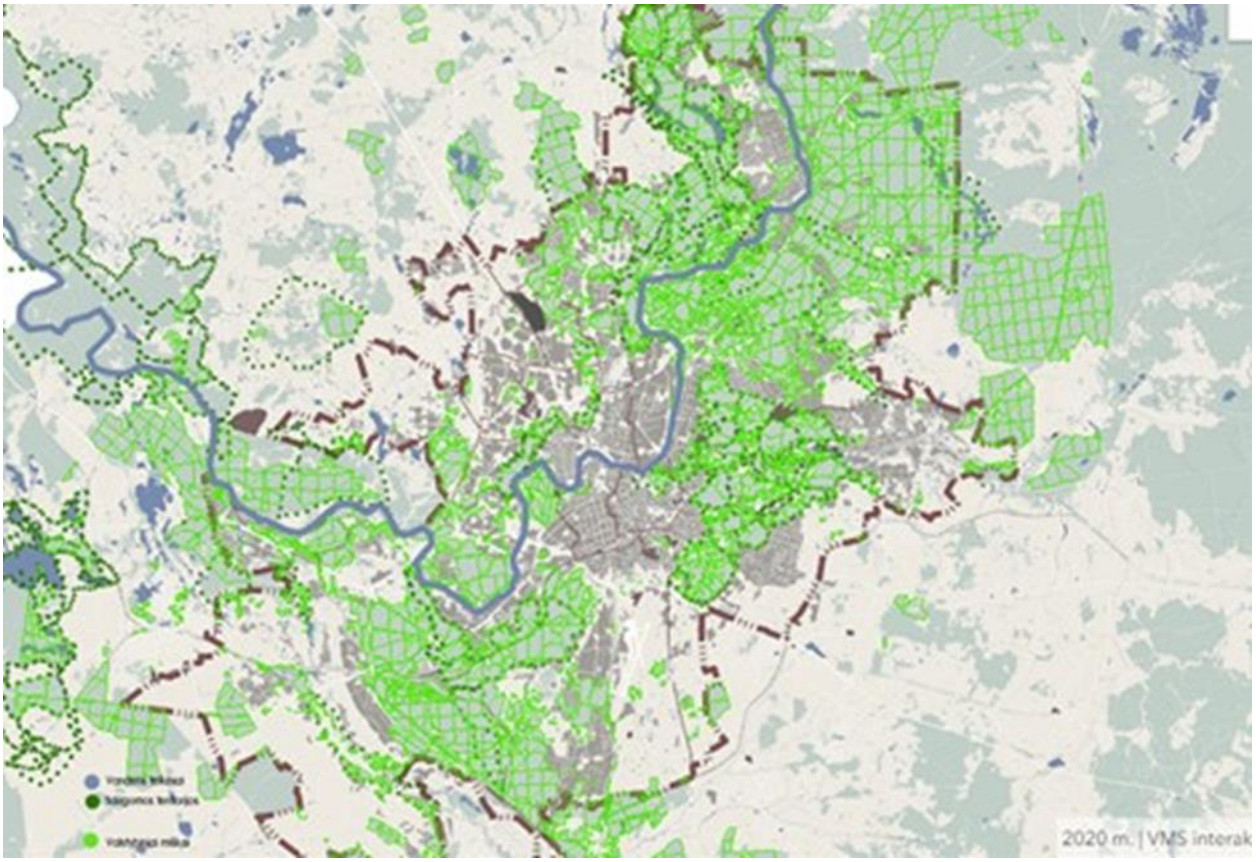

Pav. 44 Rajono gyventojų tankumas ir sudėtis

4.4 Žalieji plotai Vilniuje, Fabijoniškių mikrorajone

Vilnius yra tituluojamas kaip „žaliasis“ miestas, kuriame yra gausu žalių plotų – parkų, skverų, saugomų teritorijų ir t. t. (Pav. 46). Per miestą teka Neries upė, kuri skiria miestą į dvi dalis, ypač ryškus kontrastas yra juntamas Vakarinėje pakrantėje, kur koncentruojasi naujasis miesto verslo centras.

Vilniaus mieste žaliųjų plotų smarkiai mažėja – kaip pavyzdys – Visorių parkas, kuris kasmet sparčiai mažėja. Vienas iš Fabijoniškių rajono išskirtinių bruožų yra žalieji plotai, apie kuriuos užsimena Audronė Remeikaitė straipsnyje „Vilnius žengia Ukmergės link“, kuris buvo publikuotas Fabijoniškių gyvenamojo rajono statybos metu, jame buvo teigiama, kad poilsio sąlygos gyventojams turėtų būti geresnės, dėl Fabijoniškių rajoną supančių želdinių. Straipsnyje buvo pabrėžiama, kad vystant mikrorajoną, bus išsaugota senojo kaimo centrinė dalis, kadaise buvusi Fabijoniškėse. Šiandien Visorių parkas yra sparčiai nykstantis, nes dėl naujų statybų yra sparčiai kertami želdiniai, retinamas miškas. Kadais minėti fragmentiški želdinių masyvai retėja.

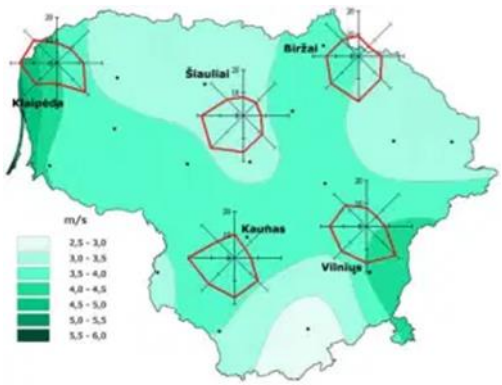

Pav. 45 Vilniaus miesto gamtinis karkasas (VMS interaktyvus žemėlapis, 2020)

Fabijoniškių mikrorajonas yra Vilniaus Šiaurinėje dalyje, ribojamas Visorių miško parko (kuris sukuria jungtį su Verkių regioniniu parku) bei kalvos, ribojančios Bajorų ir Fabijoniškių gyvenvietes. Vietovės reljefas yra dinamiškas, aukščiausia vieta siekia 205.4 metus virš jūros lygio ir priskiriama Sudervės moreniniam kalvynui (rajonui). Lietuvos reljefas suformuotas ledyno, kaip rašoma leidinyje „Vilniaus miesto kvartero geologija ir geomorfologija“ (Guobytė et al., 2014). Fabijoškėse randamos limnokeiminio tipo kalvos, kurios yra išlikusios vos keliuose rajonuose (Visoriuose, Pilaitėje prie Gėlužės ežero).

Tokio tipo kalvos susiformavo tirpusio mirusio ledo ertmėse ir protirpose, ledui ištirpus liko kūpsoti įvairaus aukščio ir dydžio kalvos. Viena iš tokių kalvų ir buvo prieš tai minėta kalva Fabijoniškėse, kuri nuo 1962 metų buvo eksploatuojama kaip smėlio–žvyro karjeras, kuriam išsekus vėliau buvo pradėtos kaupti atliekos. 1987 metais Fabijoniškių sąvartyną uždarius ir jį iš dalies rekultivavus, buvo atkurta beveik natūrali buvusio reljefo forma. Kaip buvo minėta anksčiau – Fabijoniškių pastatai buvo suprojektuoti atsižvelgiant į reljefui būdingas kalvas, žemės lūžius, požeminius šaltinius.

Mikrorajonui būdinga stipri aeracija (vėdinimas) dėl aukšto paviršiaus bei linijinio gatvių išplanavimo. Spaudoje aktyviai diskutuota dėl pasirinktos mikrorajono vietos šalia buvusio miesto sąvartyno. Kažkada miestiečių šiukšlės buvo verčiamos į daubą, bet, kai jos buvo užpiltos žemėmis, atsirado kalva ir ėmė išsiskirti metano dujos. Buvusio sąvartyno vietoje pradėti vykdyti tyrimai, kurie atliekami pakartotinai kas kelerius metus (Pav. 47, 48).

Pav. 46 Lietuvos vėjo krypčių schema (Žaliaideja.wordpress.com, 2012)

Pav. 47 Fabijoniškių Šiaurinė dalis (aeracinis pastatų išdėstymas greta buvusio sąvartyno) (CNES, 2021)

Nagrinėjant sklypo padėti mieste prieita prie išvados , kad sklypas yra Vilniaus miesto pakraštyje. Gyvenamasis rajonas suprojektuotas miesto pakraštyje, paveiktas gamtinio karkaso, žalių erdvių intarpais- Visorių miškas jungianti grandis tarp urbanistinės struktūros bei labai svarbios gamtinės bei kultūrinės teritorijos. Sukuriama labai reikšminga jungtis – tarp miesto ir gamtos.

4.5 Šiandieninė situacija

Didžiąją Fabijoniškių rajono dalį sudaro gyvenamieji daugiabučiai (tarp daugiabučių atsiranda naujai įrengtos vaikų žaidimų aikštelės), taip pat yra visuomeninės paskirties teritorijos, kur yra mokyklos bei vaikų darželiai, komercinės paskirties teritorijos,(kuriose yra prekybos centrai, turgeliai, parduotuvės ir t.t.), Šiaurės-Rytuose yra Visorių parkas - didelė miškinga teritorija, kuri yra naudojama rekreacijai, taip pat yra rekreacinis sveikatingumo centras “7 mūzos“. Pastaraisiais metais Fabijoniškėse yra plėtojama sporto sveikatingumo infrastruktūra: Fabijoniškių vidurinė mokykla – transformuota į „ Vilniaus futbolo mokyklą“, šalia kurios pastatytas naujas futbolo stadionas.

Suprojektuotas ir atidarytas naujas Fabijoniškių baseinas. Nors šiame rajone pagrindinės dominuojančios funkcijos yra gyvenamoji tačiau atsiranda ir naujų: komercinė, sveikatingumo.

Akivaizdu, jog renovacijos objektas turėtų tapti nebe pastatas, o visa gyvenamoji aplinka: neidentifikuotos socialinės bendruomenės erdvės, chaotiška žaliųjų plotų sistema, neadekvatūs automobilių stovėjimo aikštelių dydžiai ir t. t. (Vyšniūnas et al. 2010) Lietuvoje daugiafunkcinio teritorijų planavimo principai pradėti taikyti, vos tik atsiradus privačiam verslui, prekybos centrai puikiai atspinti šį principą, jų dėka atsiranda ir naujų darbo vietų, tačiau tam, kad gyvenamąjį rajoną vadinti daugiafunkciu – kelių prekybos vietų ir baseino nepakanka. Fabijoniškės yra vienas didžiausių gyvenamųjų rajonų Vilniaus mieste ir vienas labiausiai nutolusių nuo miesto centro. Didžiąją teritorijos dalį sudaro gyvenamieji daugiabučiai, pastebima, jog gyvenamajame rajone mažoka arba beveik nėra visuomenei skirtų erdvių/pastatų, kur bendruomenės nariai galėtu ateiti ir nemokamai įgyti žinių, praleisti laisvalaikį bet kuriuo metu laiku.

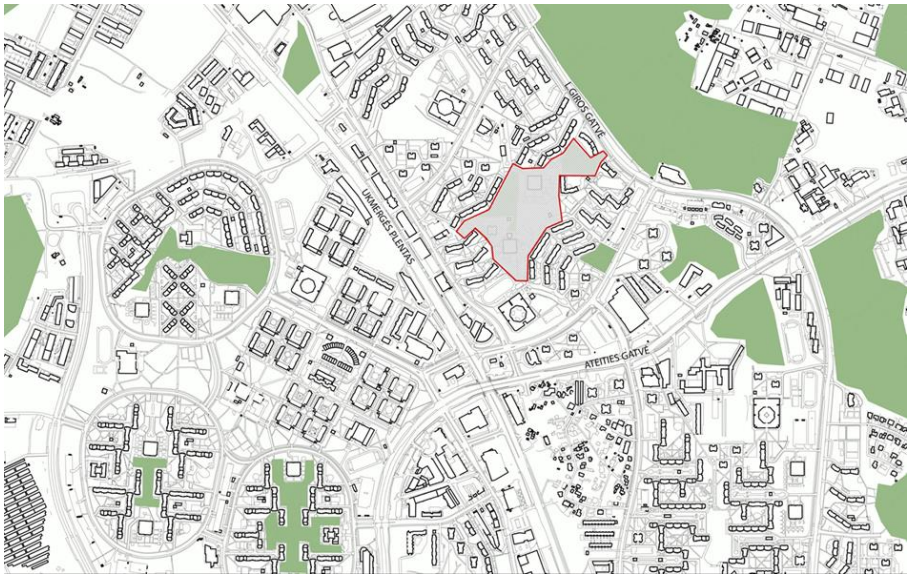
Tai yra aktuali tema ypač mūsų klimato juostoje gyvenantiems žmonėms , nes vasaros sezonas trunka apie 3 mėnesius, pavasarį ir rudenį bei žiemą nėra pačios palankiausios oro sąlygos laiką praleisti lauke. Pastatų kur galėtų susiburti bendruomenėm kur vyktų įvairus susitikimai, visuomeniniai renginiai – nėra. Iš to galima daryti prielaidą, jog nepakankamai išplėtota kultūrinės veiklos infrastruktūra. Nors rajonas suprojektuotas sovietmečiu atsiranda vis naujų objektų ir šiandien, mėginama pritaikyti rajoną šiandieninei visuomenei.

Fabijoniškės tarsi iš dviejų dalių – pietinės ir šiaurinės, besiskiriančiu savo išplanavimu. Kad rajono gyventojai būtų apsaugoti nuo triukšmo, architektai projekte stengėsi atskirti gyvenamą zoną nuo triukšmingo Ukmergės plento. Pietinėje rajono dalyje kiemai išdėstyti taip, kad automobiliai būtų parkuojami už gyvenamosios zonos . Palei Ukmergės plentą išdėstyti garažai tarsi barjeras triukšmui mažinti. Nagrinėjant šiaurinės Fabijoniškių dalies planą galima susidaryti įspūdi kokiu principu buvo projektuojami šie rajonai. Viskas buvo paremta statistika, kad gali būti pritaikoma bendrai visai tuometinei tautai, pagal tam tikrus tuometinės visuomenės modelius bei ideologiją. Tačiau šiuo atveju, nors buvo naudojami tipiniai pastatų projektai, bet jų išdėstymas yra labiau „organiškas“, įtakotas reljefo.

Nors istorinis laikotarpis praėjo, tačiau gyventojai liko kaip ir architektūra – kad ir rajone atsiranda naujų funkcijų, tačiau jame vis dar vyrauja stipri praėjusio laikotarpio dvasia, tiek estetinė, tiek funkcinė.

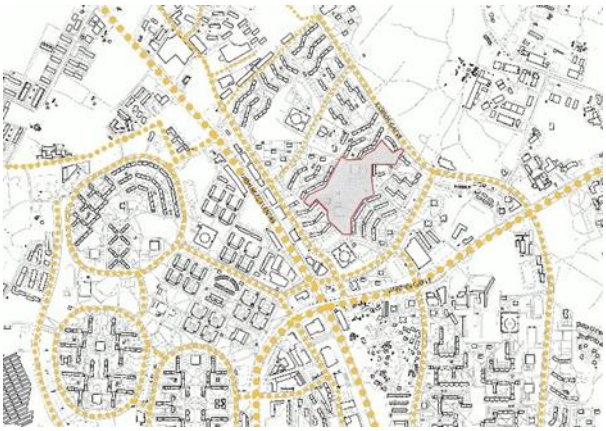
4.6 Sklypo padėtis rajone

Sklypo padėtis yra Šiaurinėje Fabijoniškių dalyje, viduryje gyvenamojo kvartalo suformuoto L. Giros, S. Nėries, Gedvydžių ir P. Žadeikos gatvių. Kvartalas turi prieigą prie žaliųjų zonų- Visorių parkas, taip pat prie strategiškai svarbių tarpmiestinių kelių – Ukmergės plentas.

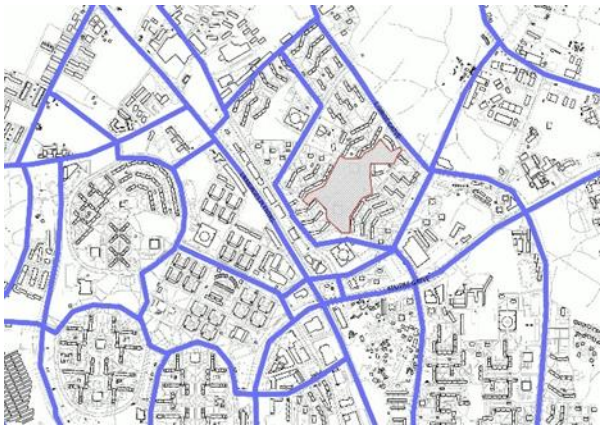

Pav. 48 Sklypo padėtis rajone

Fabijoniškių ir Pašilaičių rajonus skiria Ukmergės gatvė (Pav. 46), palei kurią perimetriniu užstatymu išsidėstę komercinės paskirties pastatai, dviračių infrastruktūra yra išplėtota palei gatvių tinklą. Kalbant apie užstatymo tipus, kaip ir buvo minėta- palei Ukmergės gatvę dominuoja perimetrinis užstatymas, gyvenamuosiuose rajonuose – laisvo tipo, taip pat pakraščiuose įsiterpia sodybinio užstatymo kvartalai (Pav. 49).

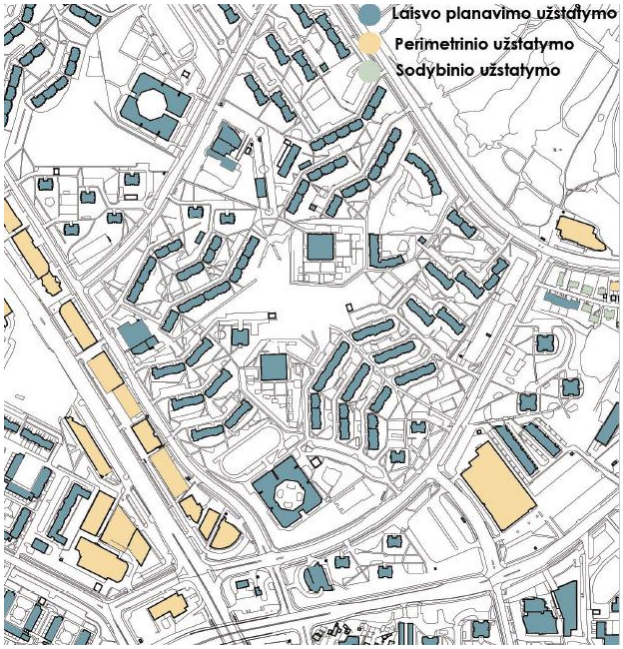

Pav. 49 Gatvių tinklo schema

Pav. 50 Dviračių takų schema

Tiek Fabijoniškių, tiek Pašilaičių rajone matomame, didžiąją dalį užima gyvenamosios paskirties funkcijos, taip pat yra nemažas skaičius švietimo paskirties pastatų – mokyklos, darželiai, pastarųjų skaičius deja, nėra pakankamas. Taip yra matomas aiškus komercinės paskirties zonos išsidėstymas bei paslaugų zona (Pav. 53).

Pav. 51 Užstatymo tipai

Pav. 52 Funkcijos

4.7 Rajono identitetas

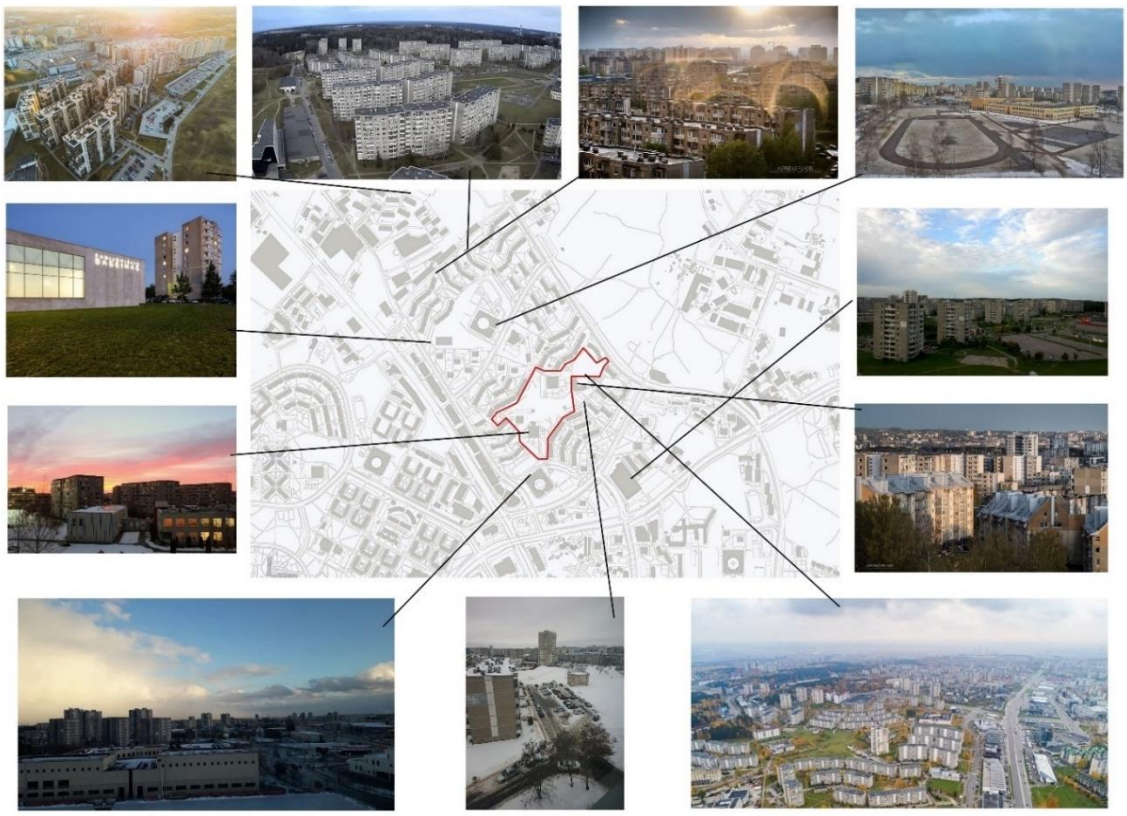
Kalbant apie bendrą rajono kompoziciją, kurią formuoja laisvo užstatymo pastatai, pastebima bendra tendencija – dideli žalieji plotai tarp pastatų, neapibrėžtos, tarsi nebaigtos formuoti erdvės.

Kvartaluose kartojasi tūrinė pastatų išraiška, gyvenamųjų pastatų aukščiai varijuoja 5-9, kaip akcentai naudojami ir 12 aukštų pastatai, visuomeninės paskirties objektai tokie kaip mokyklos, darželiai – projektuojami nedaugiau 2 aukštų, komercinės paskirties taip pat 1-2 aukštų pastatai. Kvartalus vienodina ne tik tūriai, tačiau ir medžiagiškumas, spalva, netgi naujai projektuojami objektai yra laisvo planavimo, panašaus medžiagiškumo, tūrinės išraiškos (Pav. 55).

Minėta labai svarbi rajono identiteto dalis yra žaliosios erdvės tarp gyvenamųjų namų- jos yra mėgiamos vietos gyventojų, kadangi kaip buvo minėta rajone gyvena didelis kiekis gyventojų, natūralu, kad norima turėti galimybe pasinaudoti esamu žaliuoju plotu. Tokiu atveju gyventojai savavališkai tvarko žaliąsias erdves esančias šalia namų.

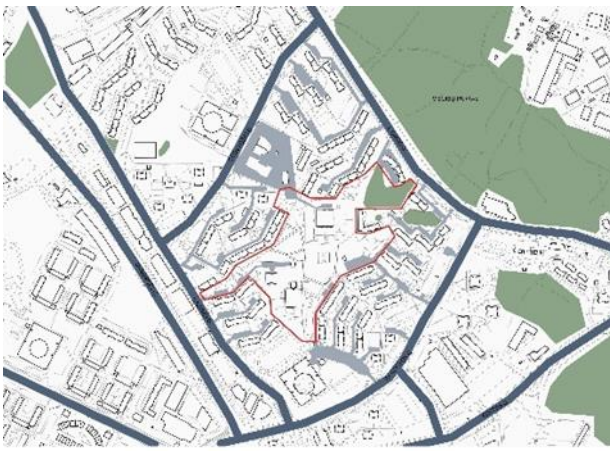
Pav. 53 Gyventojų tvarkomos viešosios erdvės Fabijoniškėse

Pav. 54 Vyraujantis užstatymas rajone

4.8 Sklypo kompozicija

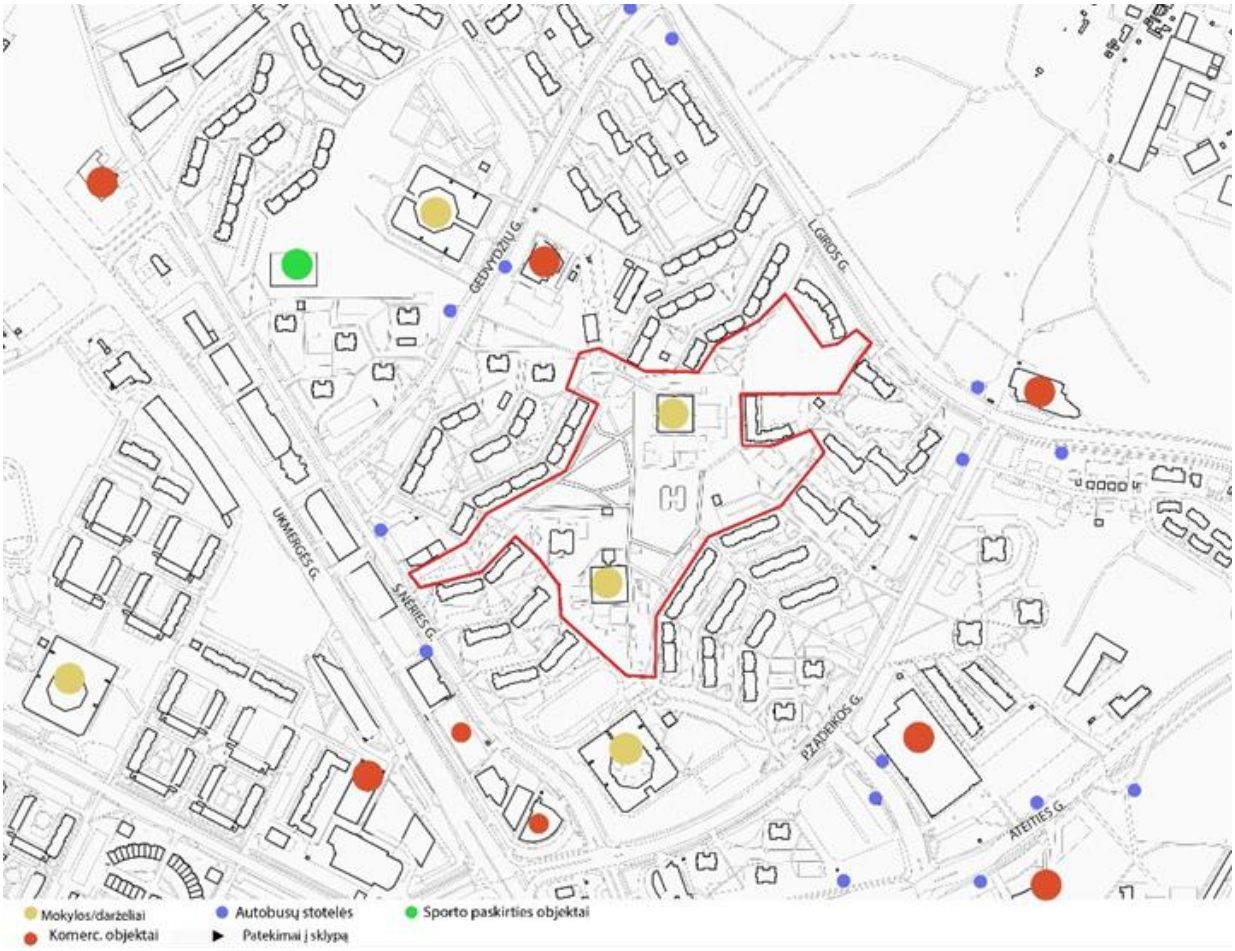
Sklype nebaigtos formuoti pėsčiųjų jungtys, neišplėtota dviračių infrastruktūra. Nėra automobilių jungčių kvartalo viduje, jis yra pritaikytas tik pėstiesiems, tačiau užtikrintos prieigos prie visų gyvenamųjų bei visuomeninių pastatų. Pėsčiųjų bei automobilių infrastruktūra yra pakankamai išplėtota, tačiau atsiradus naujiems traukos centrams, reikėtų patobulinti pėsčiųjų srautų jungtis kvartale.

Pav. 55 Automobilių infrastruktūra kvartale

Pav. 56 Pėsčiųjų infrastruktūra kvartale

Pav. 57 Traukos objektai kvartale

Traukos objektų schema iliustruoja esamą situaciją sklype, kurios dėka galima tikslinti pėsčiųjų srautus kvartale, suvedus esamą situaciją į vieną apibendrinančią schemą yra matoma aiški situacija, nagrinėjamo sklypo atžvilgiu, kuri yra tranzitinė erdvė pėstiesiems (Pav. 56).

Pav. 58 Suvestinė schema

Atkreipus dėmesį į pėsčiųjų judėjimą sklype, prieinama prie išvados, kad turėtų atsirasti dvi aiškios jungtys kvartalo viduje (Pav. 58). Esamoje sklypo teritorijoje yra keli esamo pastatai – 2 darželiai, gyvenamasi daugiabutis pastatas, bei transformatorinės, taip pat teritorijoje yra neįgyvendinto pastato pamatai, kurie primena daugiaaukščio gyvenamojo pastato kontūrą (Pav. 59).

Pav. 59 Neįgyvendinto pastato kontūras

Pav. 60 Jungtys kvartale

Pav. 61 Esama situacija

Neurbanizuota teritorija kvartalo viduryje, su neįgyvendintais pastatais, aiškiai sukuria nebaigto kvartalo kompozicijos įspūdį. Nagrinėjant tūrinę kompoziciją kvartale, pasitvirtina šis teiginys. (Pav. 60). Kvartalo centre, kaip minėta yra didelė tranzitinė erdvė, kuri neturi aiškios

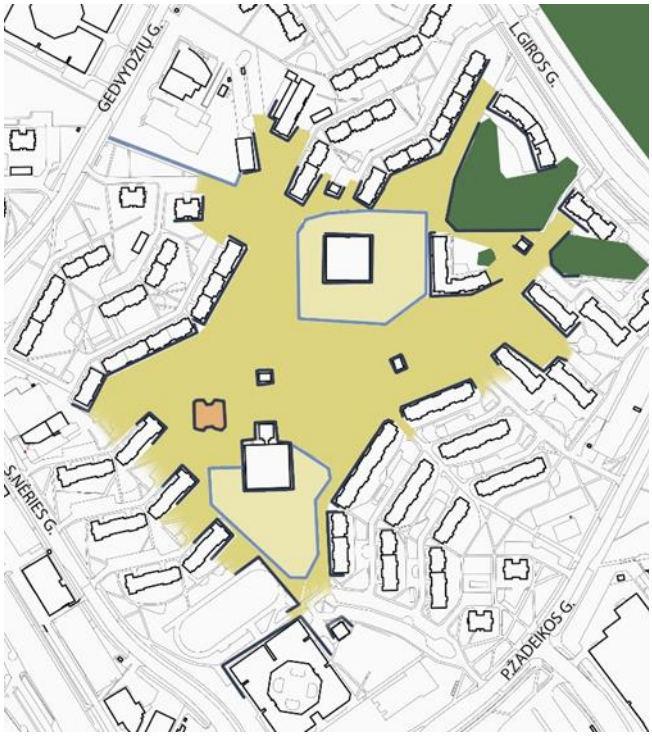
paskirties, erdvę formuoja laisvo planavimo gyvenamosios paskirties pastatai, kurie tarpusavyje neturi vieningos struktūros kvartale.

Esami pastatai – darželiai vizualiai uždaro erdvę tvoromis, tačiau tokiu būdų kvartalo struktūra nėra suvaldoma ar suvienijama, kaip orientyras - galimas dominantas yra suvokiamas daugiaaukštis daugiabutis pastatas, kuris labai išryškėja esamoje situacijoje, tuščios erdvės apsuptyje.

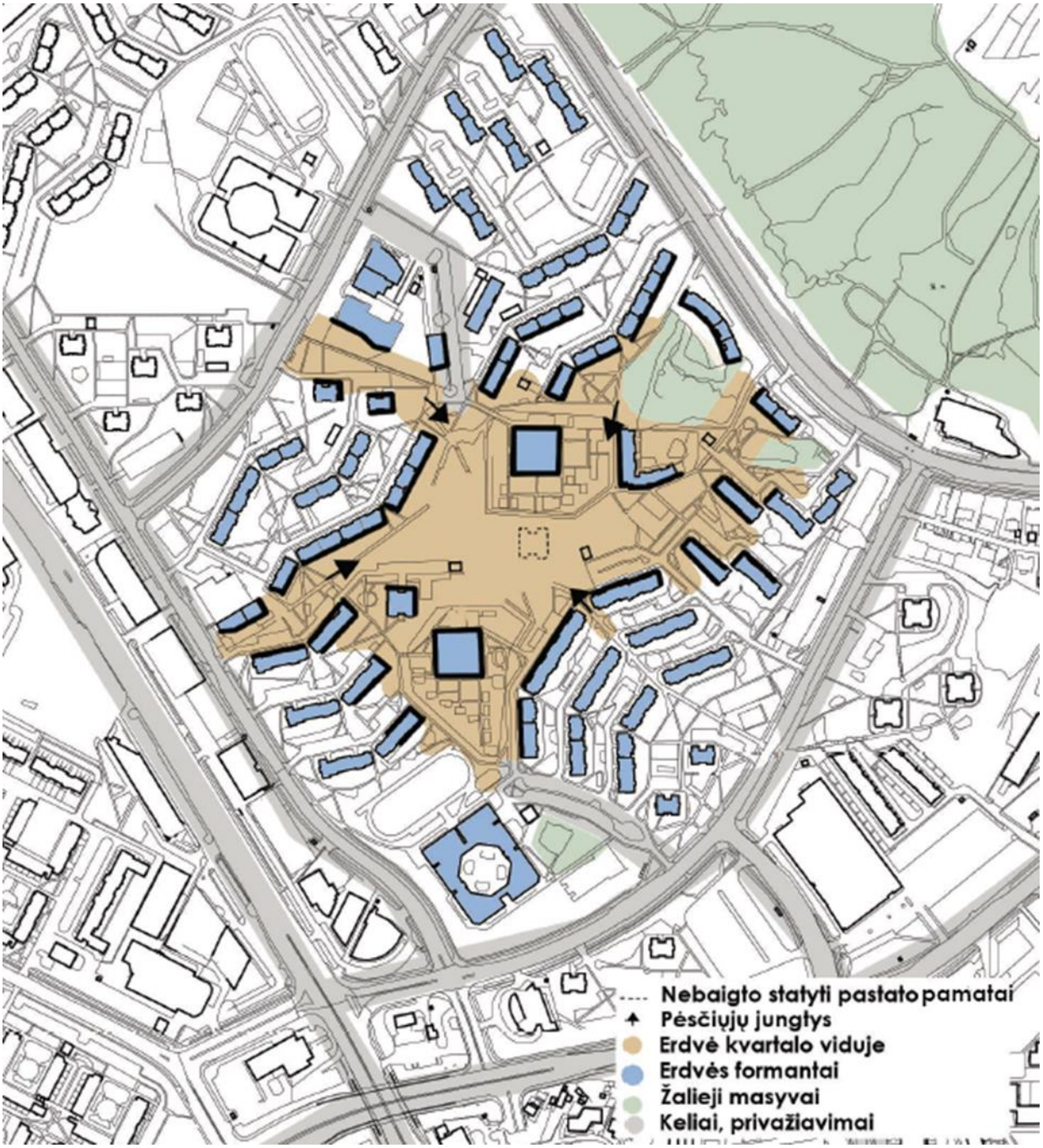
Galima prieiti prie išvados, kad kvartalas yra nebaigtas formuoti, erdvė kvartalo viduje neturi aiškios paskirties, kuri šiuo metu funkcionuoja kaip tranzitinė, taip pat apie sklypo nebaigtumą byloja neįgyvendinto projekto pamatai (aiški situacija matoma suvestinėje schemoje Pav. 62).

Pav. 62 Tūrių kompozicija

Pav. 63 Erdvinė kompozicija

Pav. 64 Suvestinė kompozicinė schema

4.8.1 Esami pastatai

Esamų pastatų projektai yra tipiniai. Pastatai dviejų aukštų, su keturiais įėjimais. Tūrinė išraiška -kvadratinės formos, jų viduje yra taip pat kvadratinės formos atrijus esantis žemesniame lygyje (-1.2m). Pagrindinės jungtys išreikštos plane – koridoriai atrijaus perimetru, vertikalios jungtys išdėstytos simetriškai atrijaus kaip ašies atžvilgiu. Vaikų grupių patalpos išplanuotos abiejuose aukštuose, užtikrinant visas reikiamas patalpas – grupių patalpas, užsiėmimų erdves, san.

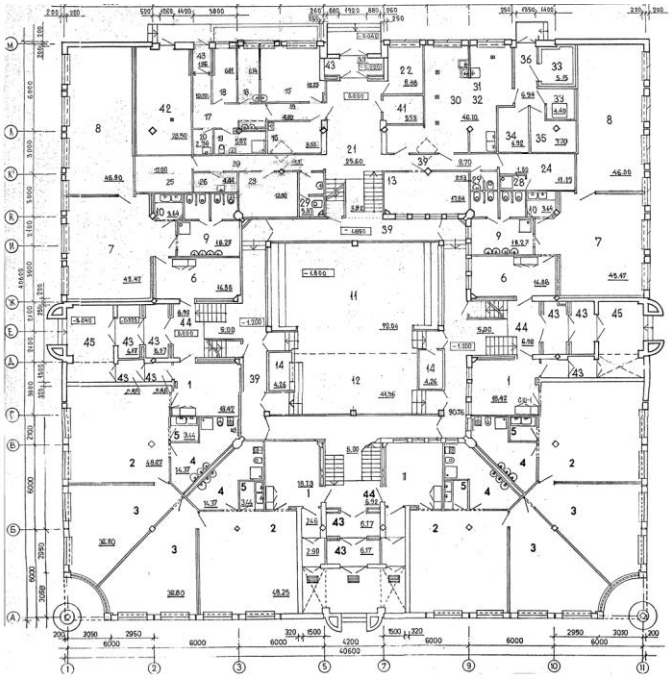
mazgus ir pan. Konstrukcijos -g/b karkasas ant kolonų ir laikančių išorės sieninių plokščių, elementai su inžinerinėmis šachtomis.

Šalia darželio „Vandenis“ yra pastatytas naujas modulinis lopšelis-darželis. Prie senojo darželio prijungtas naujas modulinis apie 800 kv.m ploto dviejų aukštų pastatas. Naujajame 800 kv. m ploto dviejų aukštų darželyje P. Žadeikos gatvėje veikia 5 grupės, sporto salytė, taip pat įrengtos patalpos persirengimui, daiktų saugojimui, žaidimams, miegui ir valgymui skirtos zonos.

Pav. 65 Naujas vaikų darželis

Esami vaikų darželiai – darželis „Karuselė”. Vaikų grupių skaičius darželyje: 20, vaikų skaičius 182. Darželis „Vandenis“. Vaikų grupių skaičius darželyje: 30, vaikų skaičius: 333.

Pav. 66 Tipinio darželio planas

4.9 Galimas tvarumo principų panaudojimas sklype

Bioklimatinis projektavimas naudojamas projektuojant pastatą, tačiau ir aplinką- tai yra vietos klimatą ir natūralią aplinką apjungiantis sklypo planavimo ir pastato projektavimo metodas. Šiuo atveju, kadangi objektas projektuojamas aplinkoje, kurioje didelę įtaką daro gamta, projektuojant gerbuvį bus naudojamas minėtas metodas, norint sukurti mažiau taršos aplinkai, bei panaudoti esamus išteklius. Svarbus aspektai projektuojant kraštovaizdį : užtikrinti tinkamą želdinių išdėstymą, apsaugoti pastatą nuo saulės pertekliaus ar nepritekliaus (jeigu yra grėsmės), sumažinti vėjo judėjimo greitį, panaudoti esamus išteklius (pavyzdžiui lietaus vandenį).

Pasirinkus bet kurį projektavimo variantą yra keli būdai pritaikyti bioklimatinio projektavimo principus : abejais atvejais planuojamos kurti viešosios žaliosios erdvės užtikrinant tinkamą želdinių išdėstymą. Atskirais projektavimo atvejais kuriami šie papildomi sprendimai:

- Projektavimo variante kuriami uždari vidiniai kiemai su želdiniais nekuriančiais didelio šešėlio, užtikrinant reikiamą saulės šilumos patekimą į pastatą, taip pat vidiniuose kiemuose numatomas lietaus surinkimo baseinai – vienu atveju (vaikų darželio kiemelyje) jis užsodinamas želdiniais, nesukuriant nesaugių erdvių vaikams, kitu atveju paliekamas atviras sukuriant išskirtinę ramybės erdvę su vandens telkiniu.
- Projektavimo variante stogui naudojamos tvarios medžiagos – stogas apželdinamas, naudojamas kaip papildoma žalioji erdvė, pratęsiant esamą. Žalieji stogai gali

sulaikyti iki 75% lietaus vandens, kuris vėliau grąžinamas į atmosferą per transpiraciją, o kritulių vandenyje buvę teršalai lieka dirvožemyje. Vandens sulaikymas naudingas vandens tvarkymui, nes mažiau apkraunamos kombinuoto drenažo sistemos. Tradiciškai naudojamos stogo dangos sugeria saulės spindulius ir išskiria atgal į atmosferą jau kaip šilumą, dėl ko miestų temperatūra paprastai būna bent 4 °C aukštesnė nei aplinkinėse mažai urbanizuotose vietovėse; apskaičiuota, kad jei visi didelio miesto stogai būtų apželdinti, temperatūra karštą dieną mieste būtų vėsesnė apie 7 °C.

Apibendrinant – projekto lokacija suteikia plačias galimybes panaudoti įvairias bioklimatinio projektavimo strategijas užtikrinant mažesnę taršą gamtai.

4.10 Sklypo analizės išvados

Skyrius	Stiprybė	Galimybė	Galima nesėkmė
Sklypo pasirinkimo kriterijai	Šalia yra daug panašių monofunkcių rajonų. Gerai išvystyta susisiekimo infrastruktūra. Rajonas ribojasi su žaliosiomis zonomis. Rajonas vienas labiausiai nutolusių nuo miesto centro.	Sukurti lokalų centrą. Galimybė plėtoti miestą kita kryptimi.	Toli nuo miesto centro. Susidomėjimas tik lokalus.
Fabijoniškių istorija, rajono specifika	Yra išlikusių sodybinio užstatymo pastatų, kaimo liekanų.	Atgaivinti vietos „dvasią“.	Pakartojant padarytą klaidą – buvo sunaikintas Fabijoniškių kaimas, kuriant naujas veiklas gali būti sunaikintas ir mikrorajonas.
Šiandieninė situacija	Rajone prastai išplėtota kultūrinė infrastruktūra. Didžioji dalis pastatų gyvenamosios funkcijos. Bendroje rajono kompozicijoje	Sukurti dermę tarp urbanizuotos teritorijos ir žaliųjų zonų.	Sutrikdyti gyvenamojo rajono ramybę, naujos funkcijos ir nauji lankytojai gali trukdyti esamiems gyventojams.

	dominuoja žaliųjų zonų intarpai.		
Sklypo padėtis rajone	Kvartalas turi prieigą prie žaliųjų zonų- Visorių parkas, taip pat prie strategiškai svarbių tarpmiestinių kelių – Ukmergės plentas.	Sukurti traukos centrą ne tik rajono ir apylinkių mastu, tačiau ir miesto – galėtų tapti Visorių parko tęstinumu.	Didelio masto projektai kuria grėsmę vietinės bendruomenės gyvavimui. Norint sukurti stipresnį ryšį su Visorių parko mišku, reiktų pagalvoti apie saugesnę jungtį su juo per L. Giros gatvę.
Sklypo padėtis mieste	Sklypo padėtis neužbaigto formuoti kvartalo viduryje.	Užbaigti kvartalo kompoziciją	Sukelti sumaištį esamoje tvarkoje. Bendruomenės pasipriešinimas „miesto tankinimo“ idėjai.
Galimas tvarumo principų panaudojimas	Sklypas miesto pakraštyje, yra tiesioginė prieiga prie žaliųjų zonų. Rajonui charakteringi žalieji plotai tarp pastatų.	Sukurti lokalios floros ir faunos tęstinumą, kurti darnią aplinką, projektuojant naują objektą daryti mažiau taršos aplinkai.	Architektūrinis objektas gali „išnykti“ tarp žaliųjų plotų.

Pastebimos bendrosios stiprybės, kurios gali tapti silpnybėmis netinkamai jas panaudojus tokios kaip: prastai išplėtota kultūrinė infrastruktūra rajone, sklypas neužbaigto formuoti kvartalo viduryje, apylinkėse yra daug panašių gyvenamųjų rajonų, tačiau šios savybės traktuojamos, kaip stiprybės, nes jos tik patvirtina naujo objekto bei naujų funkcijų poreikį. Taip pat pastebima, kad norint išvengti galimų nesėkmių reikėtų atkreipti dėmesį į vietinę atmosferą, nekurti per didelio objekto, kuris galėtų sutrikdyti vietinės bendruomenės ramybę, o didelis žaliųjų plotų skaičius bei jo integravimas projekte sukuria grėsmę naujai projektuojamam objektui „išnykti“ architektūrinės išraiškos prasme. Taigi tolimesniuose programos sudarymo ir objekto projektavimo dalyse bus atsižvelgiama į padarytas išvadas.

4.11 Analizės išvados

Atlikus literatūros analizę prieinama prie išvadų, jog projektus kurtus skirtingais laikotarpiais bei skirtingose lokacijose- labai svarbu atkreipti dėmesį į reikiamas funkcijas, jų pritaikymą projektuojamoje vietoje. Svarbu koncentruotis ne tik į bendruomenės poreikius, estetiką , tačiau ir skirti didelį dėmesį esamai situacijai „vietos dvasiai“, charakteriui. Projektai kuriami

bendruomenei turėtų atspindėti jos vertybes. Tvarumas, ekologija, gamtos puoselėjimas yra viena iš naujų vertybių šiandieninėje visuomenėje.

Apibendrinant aktualias problemas Vilniaus mieste bei literatūros analizę prieinama prie bendros išvados, kad gyvenamuosiuose rajonuose reikalingi lokalūs centrai, kurie pagerintų gyventojų gyvenimo kokybę, centre turėtų būti plėtojama kultūrinė funkcija, vyktų kultūrinė kitataučių integracija, kuriant naujus objektus atlikti kuo mažesnius – tik būtinus pakitimus.

Sklypo analizės metu nustatyta, kad gyvenamajame rajone prastai išplėtota kultūrinė struktūra, sklypas neužbaigto formuoti kvartalo viduryje, apylinkėse yra daug panašių gyvenamųjų rajonų. Nors Fabijoniškės turi gilesnę istoriją, tačiau šis rajonas žinomas, kaip sovietmečiu suprojektuotas mikrorajonas. Nagrinėjamas sklypas puikiai atitinka sklypo pasirinkimo kriterijus, o esama situacija patvirtina daugiafunkcio bendruomenės centro poreikį.

5. BENDRUOEMNĖS MODELIS

5.1 Programa

Kuriant komplekso programą buvo atsižvelgta į minėtas problemas. Dėmesio centre – gyvenamojo rajono gyventojai – jie skirtingi, kaip ir jų poreikiai, tačiau visgi pamėginta suskirstyti juos į tam tikras grupes pagal jų amžių: vaikų (0-7), jaunimo (7-18), darbingo amžiaus (18-62), pensijinio amžiaus(nuo 62) žmonės. Taip pat atsižvelgta į dar vieną bendruomenės dalį- imigrantus, kurių vis daugėja, tad norint kurti vieningą bendruomenę, reikia atsižvelgti į visus jos narius.

Programa sudaroma išnagrinėjus esamą situaciją, infrastruktūrą, problemas taip pat atsižvelgiant į globalizacijos reiškinį bei esamos teritorinės bendruomenės sudėtį. Buvo prieita prie išvadų, kad gyvenamajame rajone trūksta kultūrinės paskirties objektų tokių kaip – meno galerijos, koncertų salės, bibliotekos ir t.t.

Esamo sklypo teritorijoje yra esami vaikų darželiai, šios funkcijos nenorima panaikinti, nes kaip yra žinoma- visame Vilniaus mieste tokios paskirties objektų yra trūkumas, todėl norima ne tik palikti šią funkciją programoje, tačiau ir praplėsti. Kadangi gyvenamasis rajonas yra vienas labiausiai nutolusių nuo miesto centro, norima sutrumpinti žmogaus keliavimo laiką, tokiu būdu kuriant darbo vietą šalia namų.

Tokiu būdu atsirado trys pagrindinės funkcinės grupės detalesnei programai (vaikai ir jaunimas, vyresnio amžiaus grupė, imigrantai). Projektas pritaikytas šiandieniniam žmogui - kuriam reikia visko čia ir dabar. Žmogui, kuris nėra pripratęs laukti, dėl intensyvaus gyvenimo

tempo, kuris yra universalus, turintis savo gyvenimo ritmą... Norint pasimėgauti spektakliu, išmokti naują kalbą, pasiskolinti knygą arba nueiti į meno galeriją nebe reikės keliauti iki miesto centro, nes viskas čia pat! Šalia namų.

Atsižvelgiant į nagrinėjamas problemas, prieita prie išvados, kad norint patenkinti bendruomenės poreikius reikia plėtoti kultūrinę infrastruktūrą rajone. Norima kurti lokalų kultūros centrą, kuriame veiktų erdvės pritaikytos visų nagrinėtų grupių narams: universalios bendruomenės erdvės (pritaikytos renginiams, veikloms, susibūrimams), biblioteka, komercinės patalpos (naudojamos pačių gyventojų verslams arba nuomai), vaikų darželiai (pritaikyti įvairaus amžiaus iki mokyklinėms grupėms) integracijos bendruomenės centras (patalpos skirtos užsiėmimams, specialistų kabinetai), nuomojamos ofiso kapsulės (darbas prie namų).

5.2 Projekto programos išskirtiniai bruožai

- Komplekso veikla 24/7 – (bendruomenės patalpos; skaityklos; darbo patalpos; vaikų priežiūros centras);
- Atsižvelgiant į pasaulyje vykstančią globalizaciją ir besikeičiančią tautinę sudėtį kuriamas užsieniečių integracijos centras;
- Atsižvelgiant į dabartinę pandeminę situaciją - kuriamos saugios individualios darbo vietos („darbo kapsulės“).

Projektai, kurie yra vadinami kultūros/bendruomenės/laisvalaikio centrais yra sunkiai tipologizuojami lyginant su kitais visuomeniniais objektais tokiais kaip ligoninės, viešbučiai ar pan. Todėl , kad tokių objektų programą diktuoją esama socialinė, politinė ekonominė situacija. T.y. ji yra lemiama esamos bendruomenės, pritaikoma jos poreikiams. Programoje išskiriamos kelios funkcinės grupės: Bendruomenės centras (6000 m^2); Vaikų ir jaunimo centras (6000 m^2); Darbo patalpos (1000 m^2). Bendrai programa apima apie 13000 m^2.

5.2.1 Detali programa

BENDRUOMENĖS CENTRAS (6000 m^2)

Bendrosios erdvės (2000 m^2)

1. Holas – parodų salė - rekreacinė erdvė (300 m^2)
2. Rūbinė (50 m^2)
3. San mazgai (pagal lankytojų skaičių, darbuotojų skaičių)
4. Komercinės patalpos (maisto tiekimas) (200 m^2)

5. Universali veiklų salė (transformuojama į bendrą renginių erdvę)

6. Sporto veiklų patalpos (100 m^2)

7. administracija (150 m^2)

8. repeticijų erdvės (100kvm)

9. medicinos patalpa (20 m^2)

10. apsauga (20 m^2)

11. techninės patalpos (100 m^2)

12. Pagalbinės salės patalpos (persirengimo patalpos, šviesos operatoriai ir t.t.) (150 m^2)

Integracijos centras (500 m^2)

1. Mokymo klasės (5x50) 250 m^2

2. Erdvė savarankiškam mokymuisi 100 m^2

3. mokytojų patalpa 30 m^2

4. specialistų patalpos (logopedas, psichologas ir pan.) 3x15m^2

5. San. Mazgai (12mot-1 wc, 14 vyru 1bide ir 1 wc)

Biblioteka: (~4000 m^2)

1. Skaitykla (3200 m^2)

2. Archyvas (300 m^2)

3. Darbuotojų patalpos (20 m^2)

4. kompiuterinė klasė (50 m^2)

5. Periodikos salė (100 m^2)

6. Knygų mainų erdvė (50 m^2)

7. 24/7 mokymosi erdvė (100kvm) (patekimas tiesiogiai iš lauko)

8.Administracija (50 m^2)

VAIKŲ IR JANIMO CENTRAS (2500 m^2)

Ikimokyklinio amžiaus centras: (1000 m^2)

1. tėvelių laukimo erdvė (50 m^2)

2. žaidimų erdvė (150 m^2)

3. grupių patalpos su virtuvėle ir san. mazgu x 60 (4000 m^2)

4. San mazgas kiekviename aukšte

5. virtuvė su valgymo erdve (500 m^2) valgymo erdvė kartu su žaidimu erdve transformuojasi į renginių erdvę švenčių metu

6. Baseinas (su persirengimo patalpa) 300m^2

Laisvo grafiko ikimokyklinio amžiaus centras (150 m^2)

1. Bendra žaidimų ir valgymo erdvė (50 m^2)
2. Poilsio erdvė (50 m^2)
3. Tėvų zona (50 m^2)
4. San. mazgai

Jaunimo centras (700 m^2)

1. Užsiėmimų erdvės – robotikos, karate, piešimo ir t.t. (5 x 50 m^2)
2. Bendra erdvė – holas – bendravimui ir rekreacijai 100 m^2
3. Rūbinė , techn. patalpos 100 m^2
4. San mazgai (12mot-1 wc, 14 vyru 1bide ir 1 wc)
5. Administracija (50 m^2)
6. Sporto salė (150 m^2)
7. Persirengimo patalpos (50 m^2)

BIURAI „Darbo kapsulės“ (800 m^2)

1. Individualaus darbo kabinetai (30 m^2) su atskiru patekimu kiekvienam kabinetui iš lauko
2. Techn. patalpos - spausdinimo patalpos/paslaugos (50 m^2)

Bendrai programa apima apie 10 000 m^2

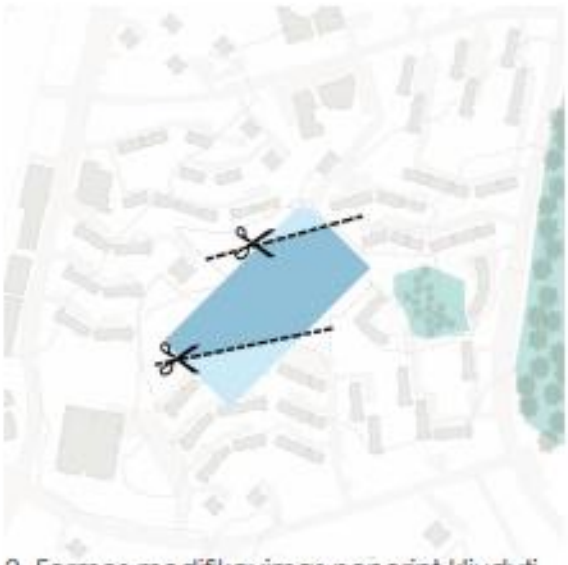
6. VARIANTINIS PROJEKTAVIMAS

6.1 Pirma idėja

Pagrindinė mintis - užbaigti kvartalo kompoziciją, (apie kurios neužbaigtumą byloja neįgyvendinto pastato pamatai), sukurti vieningą kompleksą integruojant esamus pastatus. Taip pat netrikdant kvartalo gyventojų harmonijos suformuoti viešą erdvę.

1. Pradinė vieninga forma.

2. Formos modifikavimas nenorint kliudyti esamų pastatų.

3. Integruojami egzistuojantys pastatai.

4. Neįgyventinto pastato pamatų vietoje iškyla planuoto aukštingumo tūris(geltona spalva), papildant kompoziciją - iškyla panašaus tipo naujas tūris (rožinė spalva).

5. Atsižvelgiant į pagrindinius pėsčiųjų srautus, tūris dalinamas.

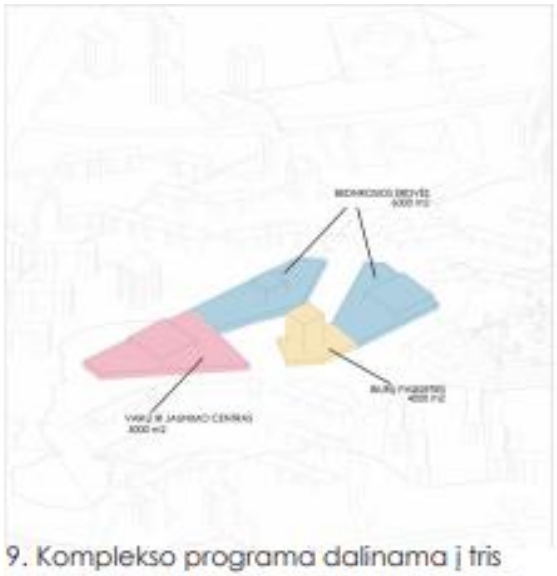
6. Stelobatinės dalies kryptys reaguoja į kaimyninį užstatymą.

7. "Skylimo"/ pasažo vietoje formuojama viešoji erdvė.

8. Pilkomis rodyklėmis pažymėti transporto privažiavimo prie sklypo vietos, juodomis - patekimai į kompleksą.

9. Komplekso programa dalinama į tris pagrindines funkcijas : biurų, bendrosios erdvės, vaikų ir jaunimo centras.

10. Matoma detalesnė programa.

Pav. 67 Pirmosios idėjos koncepcinės schemos

6.2 Antra idėja

Pagrindinė idėja - objektas kuriamas kontrasto principu, pratęsiant gamtinio karkaso struktūrą urbanistinėje struktūroje. Kuriamas amebinės formos įsiterpimas statiškoje struktūroje. Objektas tarsi “svetimšalis” kuriantis gyvenimą “savyje”.

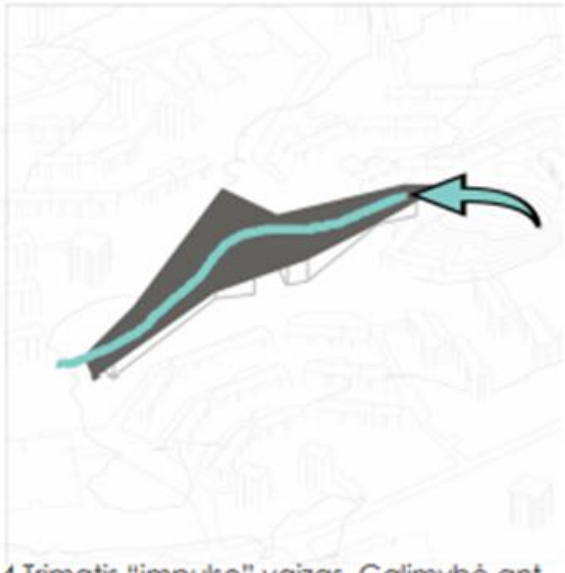
1. Kuriama jungtis kvartale. Gamtinio karkaso pratęsimas urbanistinėje struktūroje.

2. Urbanistinės ir gamtinės struktūrų susikirtimas.
Susikirtimo vietoje kuriamas pasažas

3. Amebinės formos " pasklidimas" erdvėje.

4.Trimatis "impulso" vaizas. Galimybė ant stogo pratęsti žaliąją erdvę.

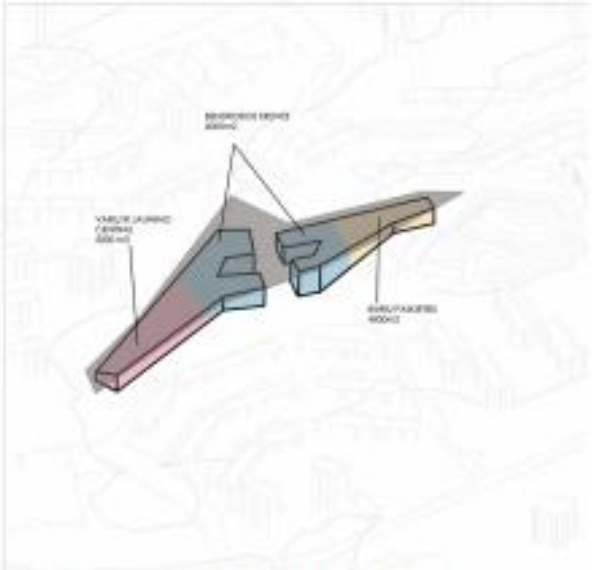
5. Sfruktūros viduje kuriama viešoji erdvė.

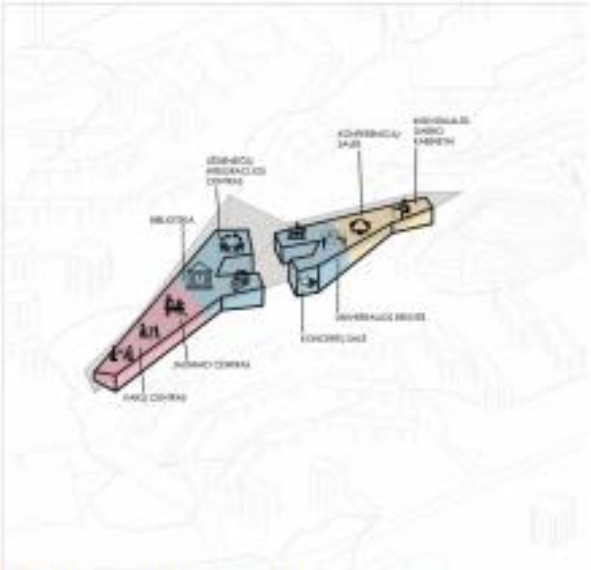
6. Patekimai į objektą galimi iš visų.

7. Numatoma galimybė objektus projektuoti ne tik vienalytėje struktūroje, tačiau paliekant bendrojo stogo kaip jungties konceptą.

8. Komplekso programa dalinama į tris pagrindines funkcijas : biurų, bendrosios erdvės, vaikų ir jaunimo centras.

9. Matoma detalesnė programa.

Pav. 68 Antrosios idėjos koncepcinės schemos

7. DETALIZACIJA

7.1 Pasirinkto projektavimo variantas

7.1.1 Žaliųjų erdvių tąsa

Projekte detalizuojamas jautrus esamai – neišvystytai – teritorijos daliai variantas. Atsižvelgiant į tai, kad neužstatyta vidinė kvartalo dalis tarp daugiaaukščių gyvenamųjų pastatų ir ugdymo įstaigų tapo savotiška kvartalo dalimi, siekiama ją papildyti trūkstamomis funkcijomis. Nenorima įtraukti papildomų, laisvai stovinčių, daugiaaukščių pastatų. Nors ir nesutvarkytos ar stipraus identiteto neturinčios esamos žaliosios erdvės yra vertinamos kvartalo gyventojų – ten yra vedžiojami šunys, leidžiamas laisvalaikis. Susidarę pagrindiniai tranzitiniai takai link parduotuvės, ugdymo įstaigų, autobusų stotelių, Visorių miško parko.

Nagrinėjamas kvartalas iš visų pusių yra apribotas intensyvaus eismo gatvėmis (D1 ir C2 kategorijos), pėsčiųjų perėjų, požeminių perėjų ar pėsčiųjų tiltų nėra išvystyta tiek daug, kad būtų juntamas betarpiškas ryšys su Visorių miško parku ar kitomis viešosiomis/žaliosiomis miesto erdvėmis greta, todėl atrodo svarbu ir kvartalo viduje sukurti vertingų poilsiui bei laisvalaikiui skirtų erdvių. Kuriant papildomas erdves jaunimui, bendruomenės susibūrimui, yra numatoma neatimti galimybės iš kvartalo gyventojų šia erdve ir toliau laisvai naudotis. Priešingai, yra stiprinamos jungtys su rytinėje pusėje esančiais želdiniais, kuriama perspektyvinė tąsa su Visorių miško parku, kiemų vidinėmis dalimis.

Naujai numatomi tūriai padės „suvaldyti“ esamą tuščią kvartalo dalį, ją aiškiau sudalinant į skirtingas funkcines zonas, įvedama aiškesnė viešųjų erdvių hierarchija, sutvarkoma aplinka ir gerbūvis. Zonuojant erdves atsiranda galimybė sukurti mažesnes, tačiau kokybiškesnes ir saugesnes vietas sportui, poilsiui, darbui, želdiniams.

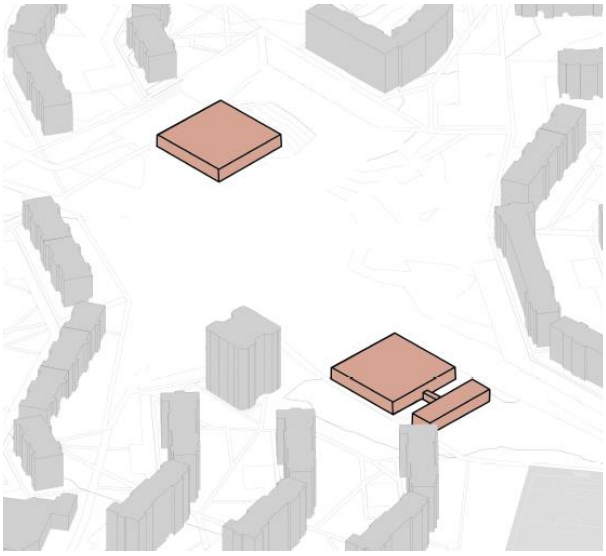
7.1.2 Seno ir naujo dermė. Architektūra pasakoja istoriją

Projekte pasirinkta apjungti du prieš tai aprašytus konceptus, išryškinant jų geriausius bruožus. Pertvarkant centrinę kvartalo dalį, pasirinkta išsaugoti esamus darželius ir jų funkciją, integruojant juos į naują struktūrą. Taip kaip buvo dalinai išsaugotas senojo Fabijoniškių kaimo atminimas (žr. 4.2 skyrių Fabijoniškių istorija, rajono specifika), statant naują kvartalą, taip išsaugomi esami pastatai ir jų struktūrą, pažymint dar vieną istorinį Fabijoniškių urbanistinį sluoksnį, kuriant šių dienų užstatymą. Pasirinkta „žemiška“, tarsi natūraliai išauganti architektūrinė išraiška yra kontrastuojanti su esamais, aukštais, monumentaliais pastatais. Naujas kompleksas

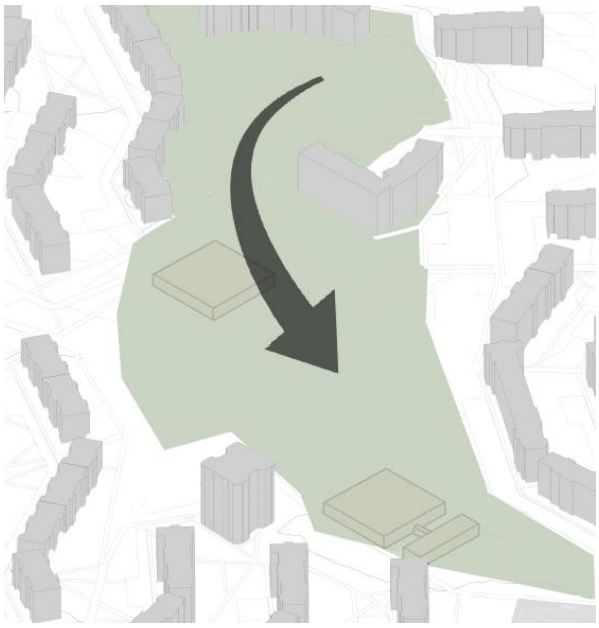
nemimikuoja aplinkinių pastatų, greičiau kuriamas kaip pagrindas, atskiras sluoksnis atskiriantis seną ir naują, jungiantis „minkštąsias“ ir „ kietąsias“ kvartalo erdves.

7.1.3 Architektūrinė išraiška

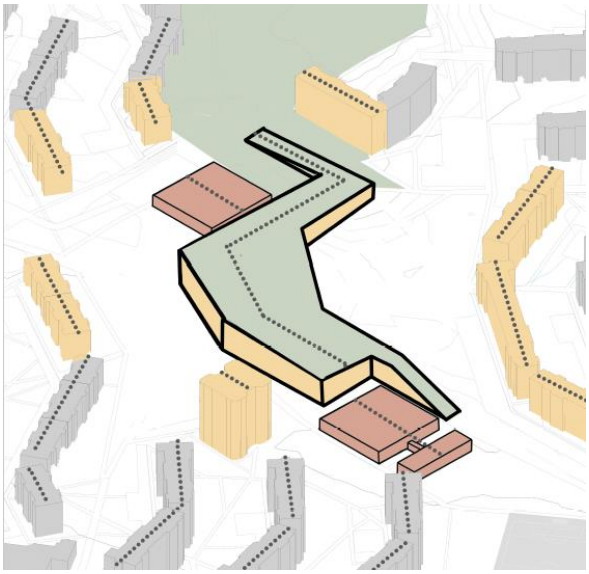
Objektas kaip skulptūra, pasirinktas kontrasto metodas, kuriant išskirtinį objektą monotoniškoje aplinkoje kaip akcentą, naują architektūrinę kokybę. Kadangi funkcija yra nauja, taip ir objektas yra inovatoriškas – apjungiantis tiek bendruomenę, tiek seną ir naują architektūrą, tiek architektūrą ir gamtą, tiek tvarias konstrukcijas su netvariom (iš žemės išaugantis objektas). Tai išskirtinis objektas tiek savo funkcija tiek savo skulptūriškumu bei tvarumu.

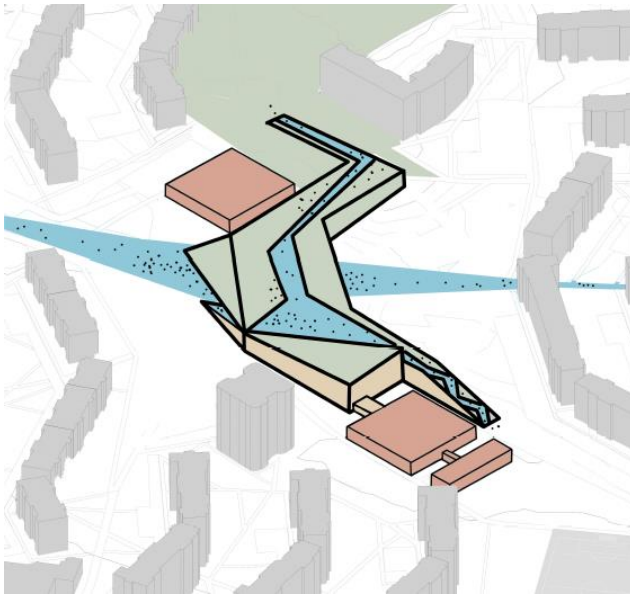
Išsaugomi esami pastatai

Kvartalo idėja – žaliųjų erdvių tąsa

Naujas užstatymas reaguoja į esamą užstatymą

Išsaugomi pagrindiniai pėsčiųjų takai, jų centre formuojamos erdvės bendruomenei. Rezultatas – naujo ir seno užstatymo dermė

Pav. 69 Koncepcinės projekto schemos

7.2 Eksperimentas, ryšys su konceptu

Siekiant pagrįsti natūraliai besiplečiančių žaliųjų plotų kryptį, buvo atliktas hipotetinis bandymas „Žaliųjų plotų tąsa kvartale“. Tam buvo pasirinktas stebėjimo metodas ir žemiau yra pateiktos fotofiksacijos, kaip augmenijos plitimo reprezentacija. Trumpas tyrimo aprašymas:

Tyrimo objektas – augmenija esanti kvartalo viduje;

Tikslas – nustatyti augmenijos augimo dėsnius kvartale. Tikimasi, kad eksperimento rezultatas pagrįs pastato formos koncepciją (hipotezę);

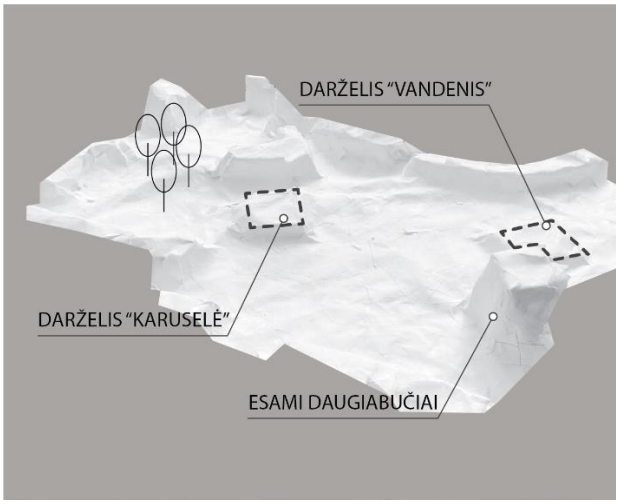
Priemonės – situacijos maketas 1:1000, pelėsis, vanduo, miltai.

Tyrimo eiga:

Sukurta simuliacinė kvartalo situacija makete, kuri apibarstoma miltais. Pelėsis pasodinamas vietoje, kur realioje situacijoje yra žalioji erdvė, viskas sudrėkinama ir uždaroma po skliautu. Stebint rezultatus pirmą savaitę – kaip ir tikėtasi pelėsis plito artimoje zonoje. Antrąją savaitę pelėsis pradėjo plisti kvartalo viduje, taip pat dėl vandens kondensato susidariusio ant dangčio, didelis drėgmės kiekis susidarė ant „pastatų stogų“, dėl šios priežasties pelėsis pradėjo plisti ir šiose vietose (kadangi sąlyga susidarė atsitiktinai, tyrime į šią situaciją bus atsižvelgta). Trečiąją savaitę

matomas labai spartus „žaliosios zonos“ išplitimas kvartalo viduryje, aiškiai matoma forma bei žaliosios zonos tąsa kvartalo viduje.

Rezultatas - Augmenija išplito kvartale. Pasiektas tikėtasis rezultatas.

Esama situacija

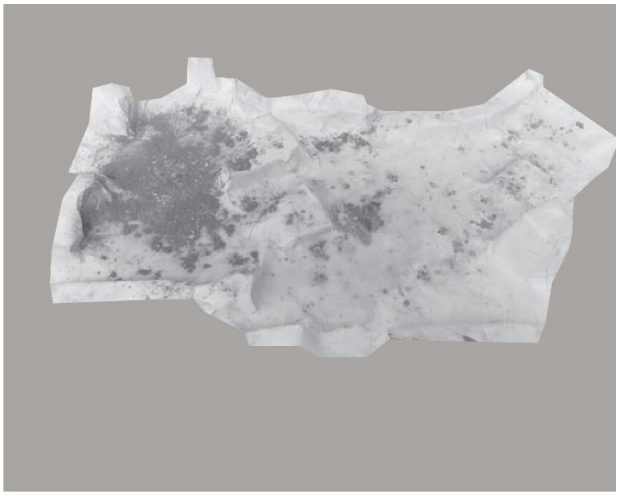
Analizuojama aplinka. 1 tyrimo diena

Esamų želdinių vietoje pasodinamas pelėsis. 1 tyrimo diena

Pelėsis pradėjo plisti artimoje aplinkoje. 7 tyrimo diena

Pelėsis plinta ant gretimų pastatų ir toliau link analizuojamos teritorijos. 20 tyrimo diena

Pelėsis smarkiai išplito kvartalo viduryje. 35 tyrimo diena

Pav. 70 Iliustruota eksperimento eiga

7.2.1 Išvados

Kuriama žaliojo ploto tąsą nėra tik idėja, tai konceptas pagrįstas eksperimentu, kurio metu natūraliai žaliasis plotas plito kvartalo viduje. Tyrimo metu parodoma, kaip lengvai vėl gali būti atkuriamas kažkada ryškiai pakeistas balansas tarp gamtos ir architektūros. Tačiau šiuo atveju, kuriant naują architektūrą bus sukuriama terpė - platforma, kur kaip ir tyrime imituotoje aplinkoje, augmenijai bus galima plisti ir suteikti bendruomenės mėgiamas žaliąsias erdves. Šio eksperimento dėka aiškiai matoma „natūrali“ kryptis, užduodanti kryptį naujai projektuojamai architektūrai, kuri suvaldo gamtą. Tokiu būdu sukuriamas objektas kuris natūraliai „gyvena“ kvartale, kurtamas naują architektūrinę kokybę.

7.3 Programos išpildymas situacijoje

7.3.1 Projektavimo kanonai

Rengiant projektą buvo vadovaujamasi Lietuvoje galiojančiais teisės aktais, statybos ir higienos normomis:

- STR 2.02.02:2004 "Visuomeninės paskirties statiniai";
- HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“
- STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“

Atsižvelgiant į tipologiją, buvo remtasi visuomeninių ir ikimokyklinių ugdymo įstaigų projektavimą, pastatų prieinamumą apibrėžiančias dokumentais bei gerąja užsienio praktika – sėkmingai veikiančiais objektais – skirtingo mastelio kompleksais ir pavieniais objektais, naudota statybos technologija bei antrinių ir natūralių žaliavų panaudojimo pavyzdžiais.

7.3.2 Patalpų išdėstymo aprašymas

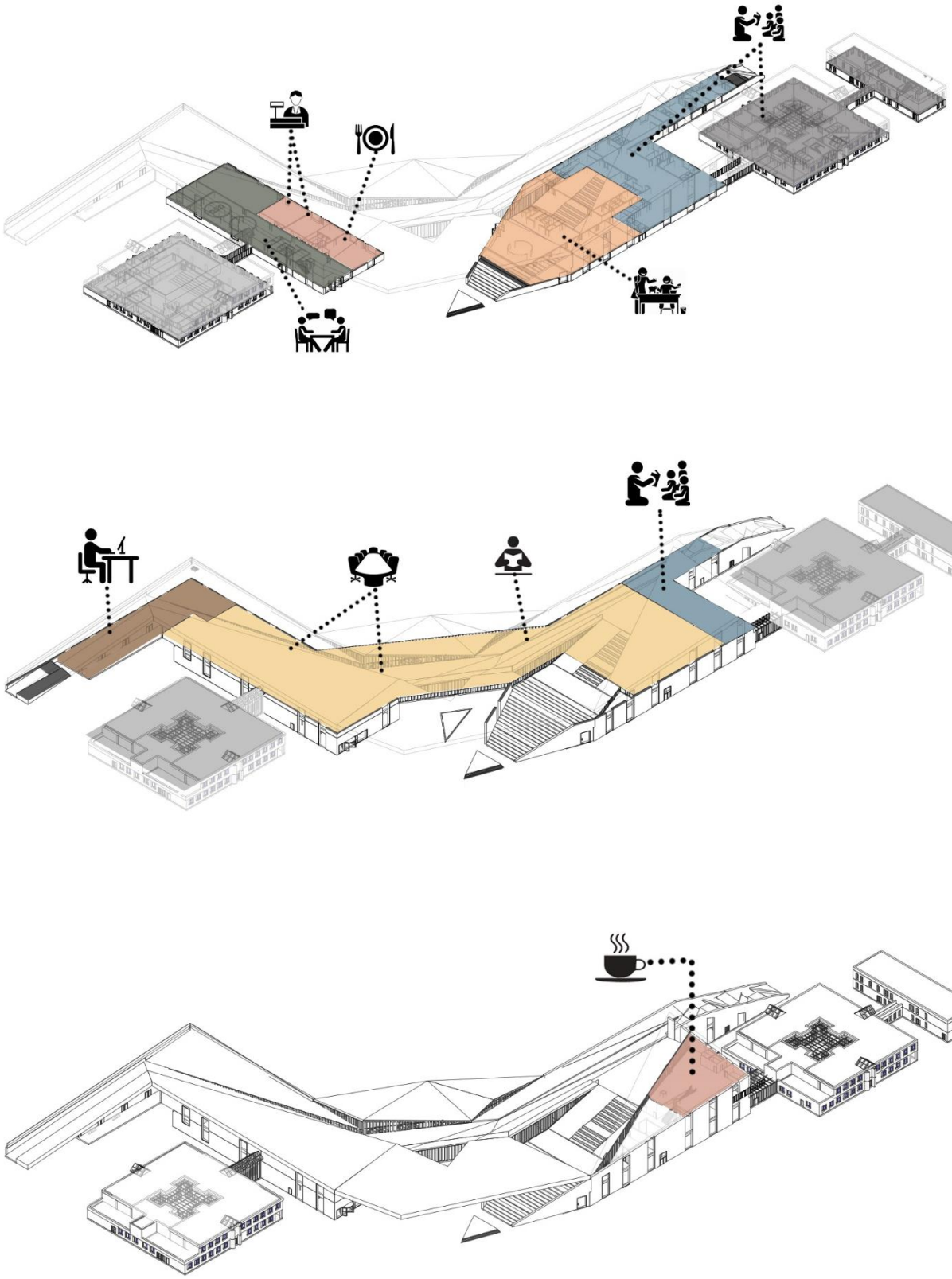
Patalpos kuriamos aiškiai atskiriant tam tikras funkcines zonas. Kaip ir minėta anksčiau, visas kompleksas yra pritaikomas įvairaus amžiaus žmonėms, kuriant zonas darželiui, jaunimo centrui, smulkiai komercijai, didesniems renginiams, darbo erdvėms, skaityklai/bibliotekai, integracijos centrui bei poilsiui ir laisvalaikiui.

Šiaurinėje dalyje numatomos papildomos erdvės komercijai, vestibiulis prie pėsčiųjų pasažo, kartu su tiesiogine jungtimi su „Karuselės“ darželiu. Darželio pastatas yra paliekamas, sukuriant jungtį su bendruomenės centru.

Pietinė dalis ir jos prieigos yra numatomos vaikams ir jaunimui. Praplečiamas ir atnaujinamas esamas darželis „Vandenis“, lauke ir viduje numatomos papildomos erdvės vaikų ugdymui ir žaidimams, įrengiama visą korpusą aptarnaujanti valgykla ir prie pasažo numatomos jaunimo centrui skirtos erdvės, vestibiulis.

Šiaurinė ir pietinė komplekso dalys yra sujungiamos antrame aukšte numatyta bendruomenės skaitykla – biblioteka, negriaunant jau susiformavusių pėsčiųjų tranzitinių trasų pirmame aukšte. Antrasis korpuso aukštas yra skirtas individualiam mokymuisi, laisvalaikiui ar mažesnio mastelio renginiams bei bendruomenės susibūrimams.

Projekto akcentas, įveiksmintas komplekso stogas – numatomas ne tik kaip išilginė pėsčiųjų jungtis su kvartalo viduje jau esančiais želdynais ar ugdymo įstaigomis, bet ir kaip visą laiką atvira erdvė žmonėms susiburti. Nuo terasos yra numatomas atskiras patekimas į visą parą veikiančias dirbtuves – darbo/ mokymosi kambarius studentams, moksleiviams. Patekimai ant terasos numatomi nuožulnūs, pritaikyti žmonėms su apribotomis judėjimo galimybėmis, bei vietomis išnaudojami kaip amfiteatrai renginiams.

Pav. 71 Patalpų funkcinės schemos

Vaikų darželiai

Šiuo metu esančiuose darželiuose „Karuselė“ ir „Vandenis“ yra 515 vaikų ir viso 50 grupių. Po teritorijos sutvarkymo ir darželio „Vandenis išplėtimo yra numatoma įrengti 60 grupių 600 vaikų. Pirmame aukšte yra įrengiamos grupės jaunesniems vaikams iki 3 metų. Antrame aukšte grupės vaikams nuo 3 metų ir priešmokyklinukų grupės.

Atsižvelgiant į galiojančias normas, yra apskaičiuojamas grupių dydis pagal vaikų kiekį kiekvienoje grupėje (ne daugiau kaip 10). Reikalingas naujai projektuojamų grupių plotas lopšeliui grupėje (100 vaikų) 4.3x200 = 430 m2;

Reikalingas plotas darželiui grupėje (500 vaikų) 4x500 =2000m2. Minimalus neužstatytos teritorijos dydis, skirtas poilsiui ir žaidimams yra 3600 m2 (600 x 6m2).

Kiekvienoje naujai projektuojamoje grupėje yra numatomi sanitarinių mazgų blokai, virtuvėlė, poilsio bei žaidimų erdvės. Pirmame aukšte numatyto grupės turi tiesioginį išėjimą į lauką.

Jaunimo centras

Greta darželio yra numatytos erdvės jaunimo centrui. Patalpos numatomos laisvai kintančios – su keliais atskirtais kabinetais specialiems užsiėmimas, būreliams (rankdarbiai, robotika, keramika, jogos, programavimo užsiėmimams), susibūrimams, sportui ir laisvalaikiui. Patalpos kuriamos laisvai perplanuojamos atsižvelgiant į vis kintančius jaunimo poreikius, besikeičiančias užimtumo ir veiklos organizavimo tendencijas, paliekama vietos vaikų saviraiškai. Vestibiulyje numatoma galimybė organizuoti bendrus renginius, numatytos vietos video žaidimų zonai. Jaunimo centre didesnis dėmesys yra skiriamas skirtingiems sporto užsiėmimas – boksui, pilatesui, kilanetikai, krepšiniui, tenisui, stalo futbolui ir pan.

Darbo erdvės

Projekte numatomos individualiam darbui skirtos erdvės – mini biurai nuomai su 1-5 darbo vietomis. Atsižvelgiant į vis kylančią trumpalaikių darbo vietų paklausą, bendradarbystės erdvių poreikį (angl. coworking spaces), kuriamos darbo erdvės individualiai dirbantiems, keliaujantiems darbo reikalais ar dėl karantino bei kitų priežasčių įprastai negalintiems dirbti asmenims. Kiekviena iš erdvių turi savo atskirą įėjimą, erdvę su mini virtuvėle bei tualetu. Didesniems susirinkimams ar pasitarimams greta yra numatyta posėdžių salė.

Bendruomenės centras

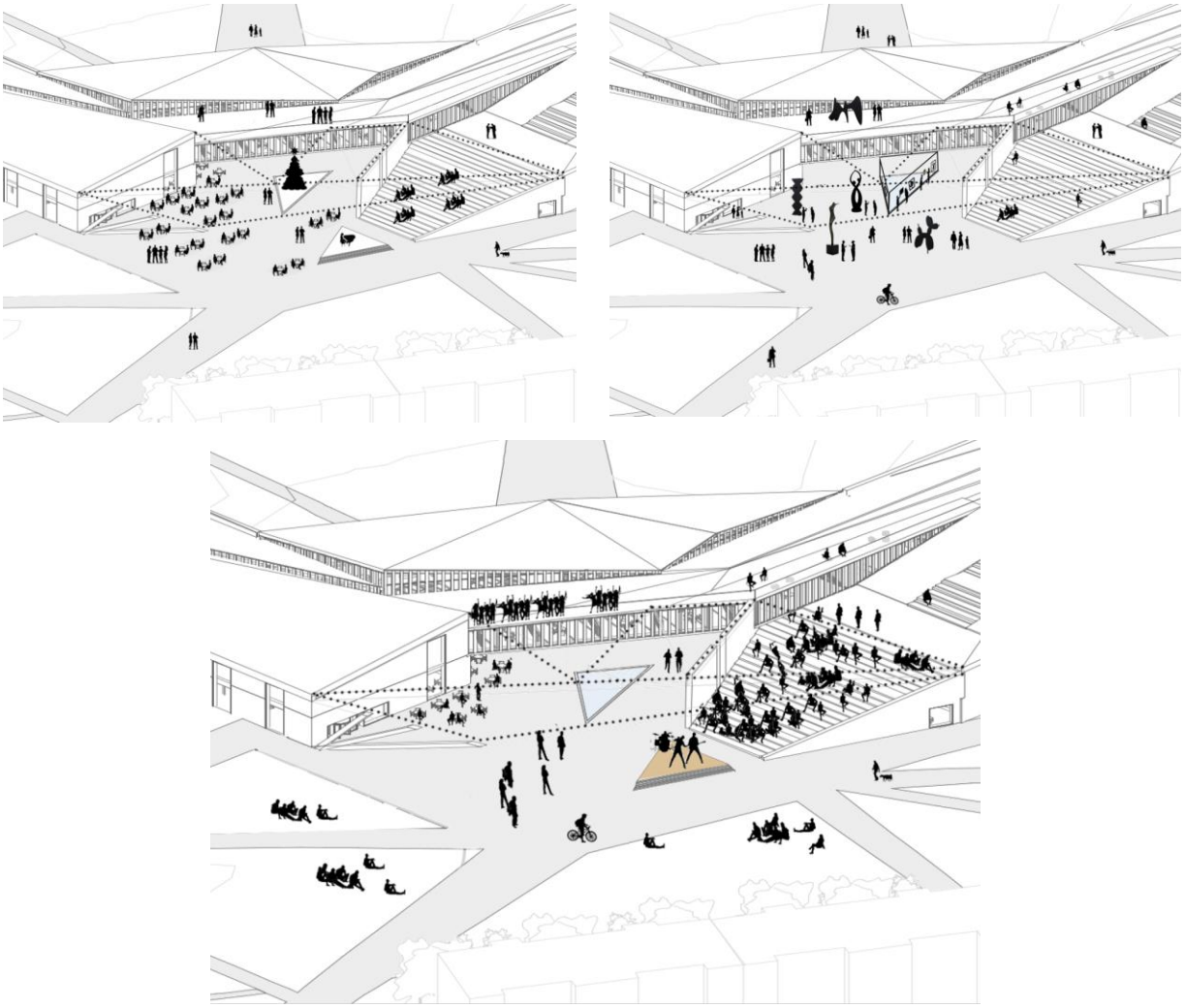
Bendruomenei skirtos erdvės yra numatomos šiaurinėje komplekso dalyje, greta pagrindinio pasažo. Iš šios erdvės numatomas tiesioginis patekimas į koncertų salę, vestibiulį, integracijos centrą su mokytojams ir logopedams skirtais kabinetais. Bendruomenės centre numatyta didesnė patalpa sporto užsiėmimas, suaugusiųjų būrelių organizavimui bei susibūrimams organizuoti. Taip pat, šiame bloke yra numatytos kelios administracinės ir techninės patalpos. Greta bendruomenės centro yra patalpos smulkiai komercijai – kavinukėms, mažoms parduotuvėms. Jos yra numatomos su tiesioginiais, atskirais patekimais į pasažą, kur numatomas didžiausias pėsčiųjų srautas. Pagal poreikį, šis blokas gali būti lengvai perorganizuojamas, keičiant komercinių patalpų kiekį.

Biblioteka

Antras aukštas, formuojamas kaip jungtis tarp šiaurinės ir pietinės komplekso dalies. Jungtyje numatoma šviesi, atvira biblioteka – skaitykla. Vietos prie langų numatomos darbui – mokymuisi, skaitymui, o viduryje papildomi kabinetai susirinkimams, konferencijoms, integracijos centro pamokoms, laiptinėms, san. mazgams. Patekimas į biblioteką numatomas bendruomenės ir jaunimo centrų vestibiuliuose. Atskira knygų saugykla nenumatoma, knygos laikomos bibliotekos pagrindinėje salėje. Planuojam įrengti atskiras erdves atskirtas minkštais baldais gerinti individualių darbo vietų akustines savybes – mažinti iš aplinkos kylantį triukšmą.

7.4 Sklypo planas

Visas sklypo planas yra suskirstytas ne tik į atskiras terasas, bet ir į skirtingus lygius. Pagrindinė viešoji erdvė bei jungtis tarp skirtingų kvartalo dalių yra numatoma antrame lygyje, ant apželdintos stogo terasos. Joje numatoma promedana pasivaikčiojimams, poilsiui, terasa greta kavinukės prie bibliotekos. Ši erdvė, pakelta nuo žemės lygio, yra pasiekiama bet kuriuo paros metu, atribota nuo aptarnaujančio transporto, mašinų eismo. Numatomi trys patekimai ant terasos iš lauko – du greta esamų darželių ir vienas, formuojamas kaip amfiteatras renginiams, greta pagrindinio praėjimo, prie pasažo, po stogeliu.

Pav. 72 Galimos funkcijos viešojoje erdvėje

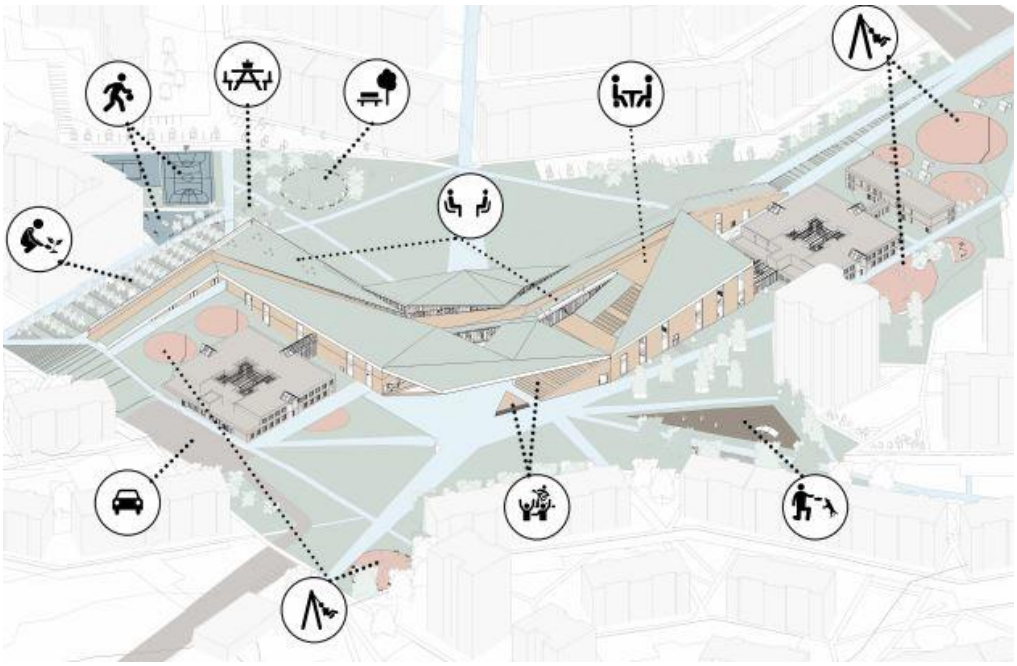
Pirmajame lygyje, pagal natūraliai atsiradusius pėsčiųjų pramintus takelius buvo suformuotos kelios atskiros funkcinės zonos automobilių stovėjimo aikštelėms, vaikų žaidimų aikštelėms, sporto erdvėms, šunų vedžiojimo ir dresiravimo vietai bei bendruomenės daržui. Motorinio transporto privažiavimai bei minimalios parkavimo aikštelės, numatomi šiaurinėje ir vakarinėje dalyse (šalia esamų darželių) kadangi projektas skirtas lokaliai bendruomenei, tam kad gyventojams nereikėtų keliauti iki miesto centro, numatoma, kad objektą lankytojai pasieks pėsčiomis arba ne motorinėmis transporto priemonėmis (dviračiais, paspirtukais ir pan.), taigi privažiavimai skirti aptarnavimui arba laikinam sustojimui.

Prie darželio numatomos uždaros, tamsiu paros metu neprieinamos ir saugios erdvės vaikų žaidimui lauke. Jos iš trijų pusių yra apribotos pastatais ir iš vakarinės dalies nuo likusio kvartalo yra atskirtos tankia želdinių juosta. Esant poreikiui, yra galimybė numatyti atskiras žaidimų

aikšteles kiekvienai grupei (pvz. karantino metu, siekiant išlaikyti atstumus tarp skirtinguose grupėse esančių vaikų), tačiau siekiama, kad visi darželio vaikai turėtų galimybę kieme žaisti drauge, bet kurioje erdvėje.

Keliuose sklypo dalyse numatoma erdvė įkurti bendruomenės daržą (angl. urban garden), kuris skatintų kvartalo gyventojus burtis bendroms veikloms – sėti, prižiūrėti, nuimti bendrai užaugintą derlių (pvz. sėkmingai vykstanti Antakalnio bendruomenės sodininkystės iniciatyva buvusiame Sapiegų parke „Antakalnio laboratorija“); greta išsaugoma jau susiformavusi ir šiuo metu atnaujinama šunų vedžiojimo ir dresavimo erdvė.

Priešingoje pastato pusėje numatomos atviros vaikų žaidimų aikštelės kvartalo gyventojams bei papildomai įrengiamos ir atnaujinamos esamos sporto aikštelės. Šios erdvės yra greta esamų gyvenamųjų pastatų, o nuo naujai formuojamų ir jau kvartale esamų automobilių stovėjimo aikštelių jos yra atskiriamos medžių ir krūmų eilėmis.

Pav. 73 Sklypo funkcijų aksonometrinė schema

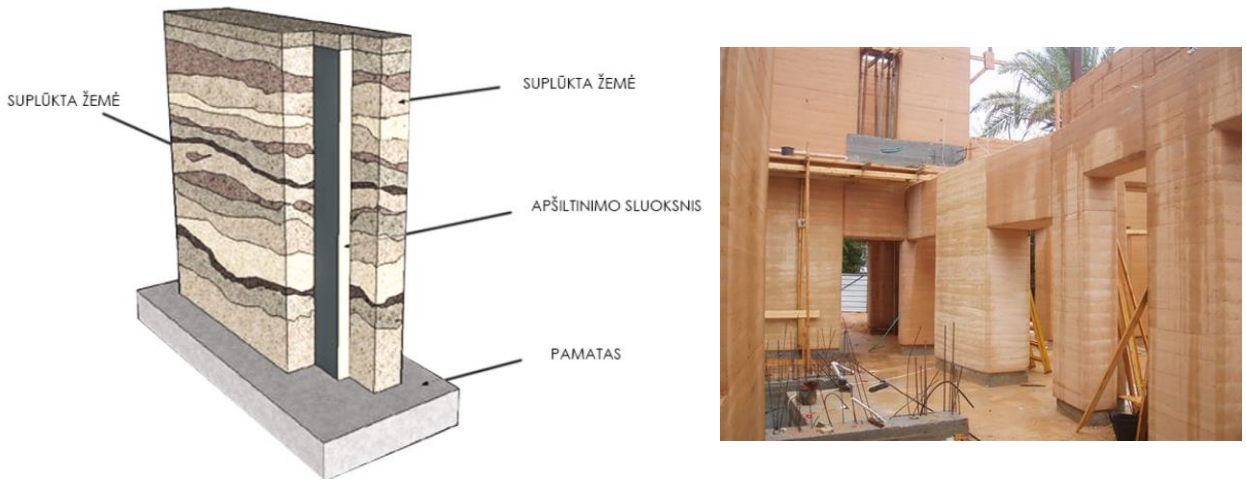
Analizuojama teritorija turi nežymų reljefo pokytį – teritorija aukštėja šiaurinėje dalyje ir už esamo „Karuselės“ darželio, kiek toliau už teritorijos yra didesnė kalva, aukščiausia teritorijos vieta. Atsižvelgiant į reljefą, įėjimai į pastatą yra taip pat numatomi skirtinguose lygiuose, o pats pastatas kartu su visa teritorija leidžiasi pietinėje pusėje ir formuoja natūralią kalvą viduryje kvartalo.

7.5 Konstrukcijos ir inžinieriniai sprendimai

Naujai projektuojamo pastato konstrukcijos yra mišrios – išorinės laikančiosios sienos yra projektuojamos iš sutrombuotos (suspaustos) žemės/molio (angl.k rammed earth) konstrukcijos. Laikančiosios konstrukcijos storis 50 - 80 cm. Ši medžiaga yra universali, gali būti naudojama kaip pakaitalas cemento mišiniams. Sutrombuotos žemės mišinys gaminamas statybų vietoje, mišiniui naudojamos pagrindinės naudingos iškasenos randamos Lietuvoje- molis, žvyras smėlis.

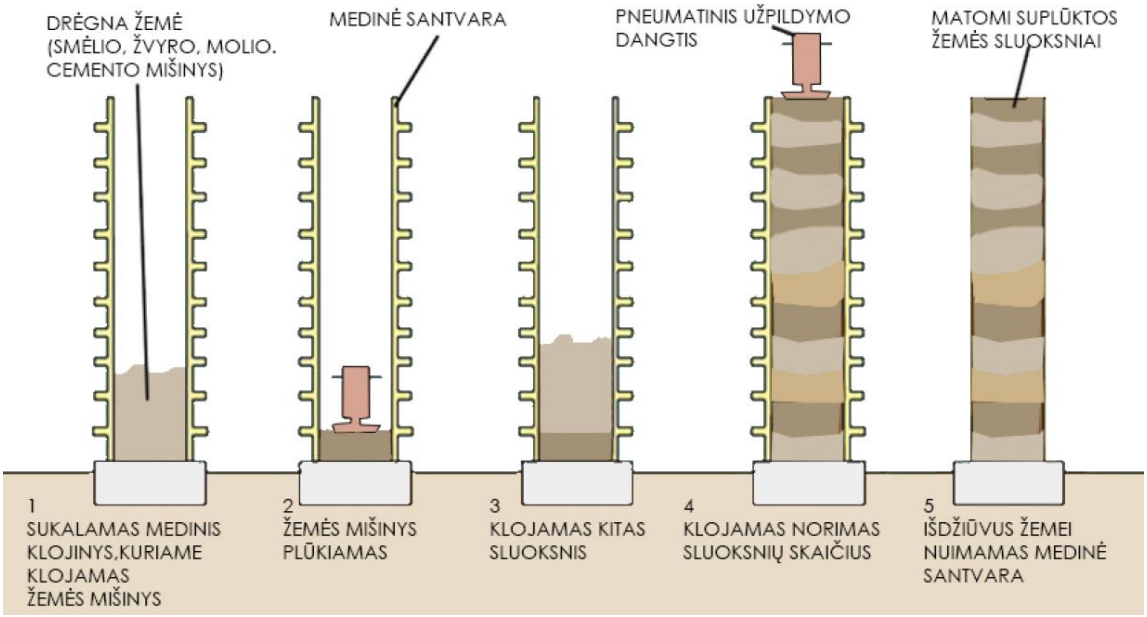
Medžiaga ne tik atrodo estetiškai, tačiau ir pasižymi kitomis svarbiomis savybėmis - tvarumas (paprasta pasigaminti, randama netgi pačioje statybų vietoje, galimas antrinis panaudojimas); tvirtumas, kaip ir buvo minėta ši medžiaga yra analogiška cementui; šiluminė varža – medžiagos nereikia papildomai apšiltinti ar numatyti kitų pridėtinių medžiagų šilumos izoliacijai pagerinti.

Remiantis atliktu tyrimu „Field study of the building physics properties of common building types in the Inner Himalayan valleys of Bhutan“ (Mark F. Jentsch, Christoph Kulle, Tobias Bode, Toni Pauer, Andrea Osburg, Karma Namgyel, Karma Euthra, Jamyang Dukjey, Karma Tenzin) kurio metu buvo nagrinėjamos naujų bei senų pastatų, esančių Himalajų kalnuose, laikančiųjų konstrukcijų bei pačių pastatų fizikinės savybės (varža, vidaus klimato svaybės, išorės klimato poveikis, oro laidumas ir pan.) patvirtinimamas, faktas, kad trombuotos žemės konstrukcija yra ne tik tvirta bei tvari, bet ir ilgaamžė. Nagrinėtas objektas statytas 1800 metais, vis dar ekploatuojamas ir šiandien, esantis altitudėje 2377 m virš jūros lygio. Kontrukcijos tinkamos tiek šilto, tiek šalto klimato zonoms. Žemiau pateikiama schema kaip atrodo trombuotos žemės sienos sluoksniai projektuojant šalto klimato juostoje.

Pav. 74 Suplūktos žemės konstrukcijų tipas

Konsolinių dalių laikančioji konstrukcija projektuojama iš metalinių konstrukcijų suvirintų tarpusavyje. Siekiama optimizuoti konsolinių dalių dydį, kad visa konstrukcija neišsunkėtų ir neišstorėtų, tačiau yra vengiama naudoti kolonas, kurios skaidytų apatines lauko erdves ir taip mažintų jų universalumą, panaudojimo galimybes. Didelis dėmesys yra skiriamas metalinių ir suplūktos žemės sujungimo detalėms – numatomas suplūktos žemės „armavimas“, kuris vėliau bus jungiamas su metalo konstrukcijomis.

Pav. 75 Suplūktos žemės įrengimo principas

7.5.1 Pastato inžinerinė infrastruktūra

Pastate numatoma šildymo vandeninė sistema. Pastate numatomas šiluminis mazgas ir jungiamasi prie miesto magistralinių tinklų. Numatomas vandens įvadas, lietaus bei buitinių nuotekų sistema, rūsio patalpoms nuotekų siurblinė. mechaninės vėdinimo, oro vėsinimo bei dūmų pašalinimo sistemos. Elektros įvadas, silpnų srovių įvadas ir sistema, serverinė, perkūnsargio sistema, bei gaisro signalizacija.

7.5.2 Atliekų šalinimas

Atliekos šalinamos sudedant rūšiuotas ir nerūšiuotas medžiagas į maišus ir nugabenant juos į pastato rūsyje suprojektuotą specialią atliekų patalpą. Joje yra numatyti atskiri konteineriai, kurie bus išvežami. Specialiųjų atliekų šalinimo specifika ir metodika yra aprašyta projekto technologinėje dalyje.

7.5.3 Šildymas

Pastato aprūpinimas šiluma numatomas iš Kauno miesto centralizuotų šilumos tinklų, įrengiant nepriklausomo jungimo šilumos punktą. Šilumos punkte numatoma bendra šilumos apskaita su ultragarsiniais šilumos skaitikliais su distanciniu duomenų nuskaitymu. Šildymo sistema projektuojama vandeninė, dvivamzdė, apatinio paskirstymo, aprūpinta individualios patalpų temperatūros reguliavimo priemonėmis. Šildymo sistemos tipas ir prietaisai parenkami techninio projekto eigoje.

7.5.4 Vėdinimas, vėsinimas

Kiekvienai patalpai suprojektuotos priverstinis mechaninis vėdinimas ir vėsinimas. Bendra sistema atitinka techninius parametrus kurie yra nurodyti Reglamento STR 2.05.01:2013 keliamiems pastatų (jo dalims), kurių energetinio naudingumo klasė A+.

7.5.5 Vandentiekis ir nuotekų šalinimas

Vandentiekis pastato buitinėms bei gaisrinės saugos reikmėms numatomas tiekti iš centralizuotų miesto tinklų. Buitinės ir paviršinės lietaus vandens nuotekos išleidžiamos į centralizuotus miesto tinklus.

7.6 Naudojamos medžiagos

Aukščiau aprašyta suplūktos žemės medžiaga yra pasirinkta ne tik dėl gerų laikančiųjų savybių, bet ir dėl estetinio vaizdo – medžiagai nereikia jokios papildomos apdailos, iš karto išgaunamas unikalus vaizdas, kuris tinkamas tiek išorės tiek vidaus apdailai. Greta šios medžiagos, esamų pastatų apdailai yra pasirinkta apšiltinimo sluoksnį apdirbti molio pagrindo tinku, kuris bus artimos spalvos, tačiau atskirs esamą ir naujus pastatus savo tekstūra, vientisesne spalva. Abi šios medžiagos pasirinktos dar labiau pabrėžti kuriamo komplekso mintį – iš žemės iškilusias erdves, kurios yra ne žaliųjų erdvių pakaitalas, o jas papildantis elementas.

Lauke numatoma naudoti apdirbto medžio terasas, suoliukus, kitus mažosios architektūros elementus. Apdirbto medžio elementai papildo komplekse numatomas natūralias medžiagas ir suteikia šiltumo, jaukumo jausmą. Stogas apželdinamas vietiniais, kuo įvairesniais augalais, skatinant sklype biologinę įvairovę, nykstančių augalų puoselėjimą bei lengvai Lietuvos klimate augančių augalų sodinimą ir priežiūrą.

7.7 Tvarumas, universalumas

Šiuolaikinis objektas yra neatsiejamas nuo tvarių, gamtą tausojančių sprendinių. Ankstesniuose skyriuose aprašyti galimi tvarumo principų panaudojimai sklype (žr. 4.9 skyrių), buvo implementuoti į projekto sprendinius. Kadangi objektas projektuojamas aplinkoje, kurioje didelę įtaką daro gamta, projektuojant norima sukurti mažiau taršos aplinkai, bei panaudoti vietinius gamtos išteklius, perdirbtas, ilgaamžes statybines medžiagas.

Sklype želdiniai išdėstomi taip, kad kuo labiau sumažintų teritorijoje vyraujančius vėjus, apsaugotų pastatą ir sklypo erdvės (vaikų žaidimų aikšteles, automobilių stovėjimo aikšteles, susibūrimo erdves) nuo tiesioginių saulės spindulių, perkaitimo. Pasirinkta kiek įmanoma labiau optimizuoti kietų dangų kiekį, tiek sklype, tiek ant pastato stogo, kad nesusidarytų dideli lietaus vandens nuotekų kiekiai. Kur įmanoma, lietaus vanduo yra surenkamas, kaupiamas talpyklose ir panaudojamas numatytiems želdiniams laistyti.

7.8 Etapiškumas, statybos organizavimas

Planuojant pastatą, yra numatoma galimybė jį įgyvendinti etapais. Siekiama, kad darbai būtų įgyvendinami taip, kad kuo mažiau sutrikdytų kvartale vykstantį gyvenimą ir užtikrintų nepertraukiamą ugdymo įstaigų darbą kuris yra ypač svarbus gyventojams. Siūlomas projekto etapiškumas:

1. Į esamą darželį „Karuselė“ perkeliami rekonstruojamo darželio „Vandenis“ auklėtiniai, prie jo pristatant laikinų modulių, patenkinti didesnį patalpų poreikį. Tuo metu vykdomi išplečiamo darželio bei jungties kūrimo su nauju priestatu darbai, papildomų darželio patalpų statyba (įgyvendinama vakarinė – vaikų ir jaunimo centro dalis).
2. Darželių auklėtiniai perkeliami į darželį „Vandenis“ ir tuo metu pradedami „Karuselės“ prijungimo prie naujo pastato bei pačio bendruomenės centro statybos darbai; sutvarkoma dalis gerbūvio prie įrengto darželio bei rytinė projekto bei sklypo dalis.
3. Įrengiamos terasos, eksploatuojamas stogas apželdinamas.
4. Įrengiamas visas gerbūvis.
5. Įkurtos erdvės pritaikomos pagal besikeičiančius nuomininkus, bendruomenės poreikius (nenutrūkstantis procesas, vykstantis jau po statybų pabaigos).

8. IŠVADOS IR SIŪLYMAI

- Miesto, rajonų projektavimo metu buvo numatoma aiškiai skirstyti miesto teritorijas, jų funkcijas. Reformų ir industrializavimo dėka masinė gyvenamųjų statyba tapo sparti ir sprendė gyvenamojo ploto trūkumo problemą. Mikrorajonuose, kultūrines paskirties objektus pradėta įgyvendinti vėliausiai, daugumoje net nespėta įgyvendinti, iširus sovietų sąjungai ir pasikeitus politiniam ir ekonominiam režimui, kultūrinės paskirties objektai tapo valstybės arba privačių verslininkų nuosavybe. Kai kurie nustojo gyvuoti arba buvo transformuoti į komercines paslaugas, o kai kur tiesiog nebuvo įgyvendinti.
- Ankstesnio projektavimo metu buvo numatoma ne tik aiškiai skirstyti miesto teritorijas, bet ir apskaičiuojama gyvenamųjų rajonų sandara, numatomi gyventojų poreikiai. Tai sprendė gyvenamųjų vietų problemą, bet netenkino gyventojų kultūrinės veiklos poreikio. Šiandien ši problema išliko, gausus gyventojų skaičius rajonuose ir kultūrinės veiklos trūkumas juose, sukuria kultūrinės veiklos infrastruktūros problemą. Vilniaus miestas skatina bendruomenių stiprinimą ir jų veiklą, skiria galimas erdves rajonuose, tačiau to nepakanka kokybiškai kultūros infrastruktūrai užtikrinti. Dėl didelės gyventojų skaičiaus koncentracijos rajonuose atsiranda ir socialinių problemų tokių kaip nepatenkinama gyvenimo kokybė.
- Spręsti šiai problemai miestas skatina kurti ir plėtoti lokalius centrus ne tik vidinės plėtros skatinimas esamose užstatytose teritorijose: Toliau plėtoti pagrindinio miesto centro ir lokalių miesto dalių sistemą tačiau ir renovuoti, modernizuoti sovietinio laikotarpio daugiabučių namų rajonus. Veiksmų plane yra numatomos priemonės steigti centrus užsieniečių integracijai didžiuosiuose miestuose, bet tam kad tai veiktu efektyviau tokie centrai turėtu steigtis ir lokaliu mastu- gyvenamuosiuose rajonuose, kad būtų lengvai prieinami.
- Nauja statyba suardo joje vyravusią tvarką, todėl labai svarbu kuriant naujus objektus atlikti kuo mažesnius – tik būtinus pakitimus. Įstatymai reguliuoja tam tikrus rodiklius, kurių dėka gerėja žmogaus gyvenamoji aplinka, tačiau pastatai daro neabejotiną įtaką aplinkai savo medžiagiškumu - statybos pramonei tenka beveik 45 % visos Europoje sunaudojamos energijos. Dar 5–10 % sunaudojama medžiagų ar gaminių transportavimui ir apdorojimui, tai sukuria didelę problemą mūsų gyvenamai aplinkai.

- Projektuojant bendruomenės centrus svarbu atkreipti dėmesį, kad analizuotuose analoguose dominuoja viešosios erdvės, bendruomenės reikmėms ir veiklai pritaikytos veiklos, kurios būtų pasiekiamos visiems bendruomenės nariams. Nors funkcijos yra kombinuojamos viename komplekse, tačiau jos yra atskiriamos arba sujungiamos naudojant viešąsias erdves, tam, kad nesikirstų srautai, vyktų organiška cirkuliacija. Svarbu koncentruotis ne tik į bendruomenės poreikius, estetiką , tačiau ir skirti didelį dėmesį esamai situacijai „vietos dvasiai“, charakteriui. Projektai kuriami bendruomenei turėtų atspindėti jos vertybes.
- Sklypo analizės metu nustatyta, kad gyvenamajame rajone prastai išplėtota kultūrinė struktūra, sklypas neužbaigto formuoti kvartalo viduryje, apylinkėse yra daug panašių gyvenamųjų rajonų. Nors Fabijoniškės turi gilesnę istoriją, tačiau šis rajonas žinomas, kaip sovietmečiu suprojektuotas mikrorajonas. Nagrinėjamas sklypas puikiai atitinka sklypo pasirinkimo kriterijus, o esama situacija patvirtina daugiafunkcio bendruomenės centro poreikį.
- Projekte detalizuojamas jautrus esamai – neišvystytai – teritorijos daliai variantas. Atsižvelgiant į tai, kad neužstatyta vidinė kvartalo dalis tarp daugiaaukščių gyvenamųjų pastatų ir ugdymo įstaigų tapo savotiška kvartalo dalimi, siekiama ją papildyti trūkstamomis funkcijomis, bet neįtrukti papildomų, laisvai stovinčių, daugiaaukščių pastatų. Nors ir nesutvarkytos ar stipraus identiteto neturinčios esamos žaliosios erdvės yra vertinamos kvartalo gyventojų – ten yra vedžiojami šunys, leidžiamas laisvalaikis (tiek mokyklos mokinių, tiek gyventojų), susidariusios pagrindiniai tranzitiniai takai link parduotuvės, ugdymo įstaigų, Visorių miško parko. Projekte pasirinkta apjungti du prieš tai aprašytus konceptus, išryškinant jų geriausius bruožus. Pertvarkant centrinę kvartalo dalį, pasirinkta išsaugoti esamus darželius ir jų funkciją, integruojant juos į naują struktūrą.
- Objektas kaip skulptūra, pasirinktas kontrasto metodas, kuriant išskirtinį objektą monotoniškoje aplinkoje kaip akcentą, naują architektūrinę kokybę. Kadangi funkcija yra nauja, taip ir objektas yra inovatyvus – apjungiantis tiek bendruomenę, tiek seną ir naują architektūrą, tiek architektūrą ir gamtą. Tai išskirtinis objektas tiek savo funkcija tiek savo architektūrine išraiška bei tvarumu.
- Siekiant pagrįsti natūraliai besiplečiančių žaliųjų plotų kryptį, buvo atliktas bandymas „Žaliųjų plotų tąsa kvartale“. Tam buvo pasirinktas stebėjimo metodas ir žemiau yra

pateiktos fotofiksacijos, kaip augmenijos plitimo reprezentacija. Kuriama žaliojo ploto tąsą nėra tik idėja, tai konceptas pagrįstas eksperimentu, kurio metu natūraliai žaliasis plotas plito kvartalo viduje. Tyrimo metu parodoma, kaip lengvai vėl gali būti atkuriamas kažkada ryškiai pakeistas balanas tarp gamtos ir architektūros. Šiuo atveju bus sukuriama terpė - platforma, kur kaip ir tyrime imituotoje aplinkoje, augmenijai bus galima plisti ir suteikti bendruomenės mėgiamas žaliąsias erdves.

- Patalpos kuriamos aiškiai atskiriant tam tikras funkcines zonas. Kaip ir minėta anksčiau, visas kompleksas yra pritaikomas įvairaus amžiaus žmonėms, kuriant zonas darželiui, jaunimo centrui, smulkiai komercijai, didesniems renginiams, darbo erdvėms, skaityklai/bibliotekai, integracijos centrui bei poilsiui ir laisvalaikiui. Projekto akcentas, įveiksmintas komplekso stogas – numatomas ne tik kaip išilginė pėsčiųjų jungtis su kvartalo viduje jau esančiais želdynais ar ugdymo įstaigomis, bet ir kaip visą laiką atvira erdvė žmonėms susiburti. Nuo terasos yra numatomas atskiras patekimas į visą parą veikiančias dirbtuves – darbo/ mokymosi kambarius studentams, moksleiviams. Patekimai ant terasos numatomi nuožulnūs, pritaikyti žmonėms su apribotomis judėjimo galimybėmis, bei vietomis išnaudojami kaip amfiteatrai renginiams.
- Visas sklypo planas yra suskirstytas ne tik į atskiras terasas, bet ir į skirtingus lygius. Pagrindinė viešoji erdvė bei jungtis tarp skirtingų kvartalo dalių yra numatoma antrame lygyje, ant apželdintos stogo terasos. Joje numatoma promenada pasivaikščiojimams, poilsiui, terasa greta kavinukės prie bibliotekos. Ši erdvė, pakelta nuo žemės lygio, yra pasiekiama bet kuriuo paros metu, atribota nuo aptarnaujančio transporto, mašinų eismo. Numatomi trys patekimai ant terasos iš lauko – du greta esamų darželių ir vienas, formuojamas kaip amfiteatras renginiams, greta pagrindinio praėjimo, prie pasažo, po stogeliu.
- Šiuolaikinis objektas yra neatsiejamas nuo tvarių, gamtą tausojančių sprendinių. Ankstesniuose skyriuose aprašyti galimi tvarumo principų panaudojimai sklype (žr. 5.7 skyrių), buvo implementuoti į projekto sprendinius. Kadangi objektas projektuojamas aplinkoje, kurioje didelę įtaką daro gamta, projektuojant norima sukurti mažiau taršos aplinkai, bei panaudoti vietinius gamtos išteklius, perdirbtas, ilgaamžes statybines medžiagas.

- Galiausia, didžiausias dėmesys yra skiriamas kvartale gyvenančiam žmogui ir jo aplinkai. Siekiama, kad jis turėtų galimybes laisvą laiką leisti kuo žalesnėje, jaukesnėje aplinkoje, tačiau būtų pagerintas ir kultūrinių, socialinių funkcijų poreikis visų amžiaus grupių asmenims. Kadangi funkcija yra nauja, taip ir objektas yra inovatyvus – apjungiantis tiek bendruomenę, tiek seną ir naują architektūrą, tiek architektūrą ir gamtą.

ANTROSIOS PAKOPOS METU ATLIKTŲ DARBŲ SĄRAŠAS

Studijų metu studentė dirbo pilnu etatu architektūros studijoje „Architektūros Linija“, Lietuvos ir Suomijos UAB, darbo metu rengti įvairių stadijų architektūros bei interjero projektai (PP, DP, TP). Prisidėta prie knygos leidimo, redagavimo „Architektūros linija“ (2020, leidėjas VŠĮ „Archiforma“) Dalyvauta tiek architektūriniuose, tiek architektūriniuose- skulptūros konkursuose.

Architektūriniai konkursai:

- Nacionalinės koncertų salės “Tautos namai” konkursas (2019 m., Vilnius, autoriai: Gintaras Čaikauskas, Virginija Venckūnienė, Faustas Lasys, Gabrielė Rinkevičiūtė, Unė Kavaliauskaitė, Simonas Čaikauskas);
- „Spartos“ konversijos konkursas (2019 m., Vilnius, autoriai : Gintaras Čaikauskas, Virginija Venckūnienė, Faustas Lasys, Gabrielė Rinkevičiūtė, Unė Kavaliauskaitė, Simonas Čaikauskas) užimta 4 vieta;
- Buv. Šv. Jokūbo ligoninės teritorijos vystymo konkursas (2019 m., Vilnius, autoriai: Gintaras Čaikauskas, Miroslaw Szejnicki, Faustas Lasys, Gabrielė Rinkevičiūtė, Simonas Čaikauskas);
- Vokiečių g., Vilniuje, rekonstravimo projekto konkursas (2020 m., Vilnius, autoriai: Gintaras Čaikauskas, Virginija Venckūnienė,, Faustas Lasys, Gabrielė Rinkevičiūtė, Simonas Čaikauskas);
- Lengvosios atletikos maniežo Žirmūnų g. konkursas (2020 m, Vilnius, autoriai: Gintaras Čaikauskas, Virginija Venckūnienė, Faustas Lasys, Gabrielė Rinkevičiūtė, Simonas Čaikauskas);
- „Teltonika High Tech Hill“ (2020 m, Vilnius, autoriai: Gintaras Čaikauskas, Virginija Venckūnienė, Miroslaw Szejnicki, Faustas Lasys, Gabrielė Rinkevičiūtė, Simonas Čaikauskas);
- „Holistinio žmogaus tobulėjimo centro Klaipėdoje Architektūrinių projektinių pasiūlymų konkursas“ (2021 m., Klaipėda, autoriai: Gintaras Čaikauskas, Faustas Lasys, Gabrielė Rinkevičiūtė, Simonas Čaikauskas) užimta 3 vieta;

Skulptūros konkursai:

- Paminklo Adolfui Ramanauskui-Vanagui konkursas Vanago (2020 m, Vilnius, autoriai: architektai - Gintaras Čaikauskas, Gabrielė Rinkevičiūtė, skulptorius : Gediminas Piekuras) užimta 3 vieta;
- M. K. Čiurlionio gimimo vietos įamžinimo Senojoje Varėnoje idėjos projekto konkursas (2020 m., Senoji Varėna, autoriai: architektai - Gintaras Čaikauskas, Gabrielė Rinkevičiūtė, skulptorius : Gediminas Piekuras) užimta 1 vieta;
- Paminklo prezidentui Antanui Smetonai Vilniuje meninės-architektūrinės idėjos konkursas (2020 m, Vilnius, autoriai: architektai - Gintaras Čaikauskas, Gabrielė Rinkevičiūtė, skulptorius : Gediminas Piekuras) užimta 2 vieta;
- Paminklo „Tautos Laivė“ idėjos ir projekto konkursas (2021 m, Šiauliai, autoriai: architektai - Gintaras Čaikauskas, Gabrielė Rinkevičiūtė, skulptorius: Tadas Gutauskas) užimta 4 vieta;
- Paminklinio objekto Lietuvos gyventojams, gelbėjusiems žydus nacių okupacijos metais, skulptūrinės-architektūrinės idėjos sukūrimo ir įgyvendinimo konkursas (2020 m, Vilnius, autoriai : architektai - Gintaras Čaikauskas, Gabrielė Rinkevičiūtė, skulptorius: Gediminas Piekuras).

Konkursai studentams

- STRUCTUM organizuotas „Išmanus miestas VI“ (2019-2020 m, Biržai, autoriai: Agnė Mockevičiūtė, Gabrielė Rinkevičiūtė, Gabrielė Glovickytė).

LITERATŪROS SĄRAŠAS

- „Architektūra sovietinėje Lietuvoje“ Marija Drėmaitė, Vaidas Petrulis, Jūratė Tutlytė
- „APIE EKOLOGIJĄ PAVELDOSAUGOJE „ N.Lukšionytė ISSN 2029-7955 print / ISSN 2029-7947 online
- „Building from waste“ autoriai Dirk E.Hebel, Marta H.Wisniewska, Felix Heisel https://issuu.com/birkhauser.ch/docs/building_from_waste
- „Dense + Green Cities: Architecture as Urban Ecosystem“ Thomas Schröpfer, 2019 ISBN 978-3-0356-1531-9
- Florent Le Néchet, « Urban spatial structure, daily mobility and energy consumption: a study of 34 European cities », Cybergeo : European Journal of Geography [Online], Systems, Modelling, Geostatistics, document 580, Online since 23 January 2012, connection on 06 January 2021. URL : http://journals.openedition.org/cybergeo/24966 ; DOI : https://doi.org/10.4000/cybergeo.24966
- „Georges Candilis, architect of the Mirail in Toulouse“ Video medžiaga 1970 https://fresques.ina.fr/europe-des-cultures-en/fiche-media/Europe00066/georges-candilis-architect-of-the-mirail-in-toulouse.html
- „GYVENIMO KOKYBĖS IR JĄ SĄLYGOJANČIŲ VEIKSNIŲ TYRIMAS: ŠIAULIŲ RAJONO ATVEJIS“ Akvilė SAVICKAITĖ https://gs.elaba.lt/object/elaba:8770738/
- „Lietuvos TSR miestų kvartalų ir mikrorajonų išplanavimo užstatymo projektų rinkinys“ (Vilnius 1971-1980 III tomas)
- „Masinės statybos gyvenamųjų rajonų architektūra Lietuvoje“ mokslo straipsnių rinkinys, autoriai : Viltė Janušauskaitė, Rasa Čepaitienė, Marija Drėmaitė, Aušra Černauskienė, Tomas S. Butkus, Matas Cirtautas
- Statybos techninis reglamentas STR 2.01.09:2012 Pastatų energetinis naudingumas. Energetinio naudingumo sertifikavimas.
- The Physical Density of the City—Deconstruction of the Delusive Density Measure with Evidence from Two European Megacities - Scientific Figure on ResearchGate. Available from: https://www.researchgate.net/figure/Density-maps-at-block-Level-for-Paris-and-London_fig1_309891064 [accessed 6 Jan, 2021]
- Ziberkas, Leonidas Pranas. Šeškinės visuomeninis prekybos centras: tarp praeities ir ateities. Urbanistika ir architektūra, 2004, XXVIII tomas, nr. 3 priedas, p. 117–122.

Informaciniai šaltiniai

- „Atidarytas Fabijoniškių baseinas“ Plačiau: https://sa.lt/atidarytas-fabijoniskiu-baseinas/
- „Atominė žaidimų aikštelė“ Plačiau: https://sa.lt/atomine-zaidimu-aikstele/How Does Construction Impact the Environment? https://gocontractor.com/blog/how-does-construction-impact-the-environment/
- Informacija apie 2018 m. Nevyriausybinių organizacijų ir bendruomeninės veiklos stiprinimo 2017–2019 metų veiksmų plano įgyvendinimo 2.3 priemonės „Remti bendruomeninę veiklą savivaldybėse“ įgyvendinimo Vilniaus miesto savivaldybėje https://vilnius.lt/lt/bendruomenes/informacija-apie-2018-m-nevyriausybiniu-organizaciju-ir-bendruomenines-veiklos-stiprinimo-2017-2019-metu-veiksmu-plano-igyvendinimo-2-3-priemones-remti-bendruomenine-veikla-savivaldy/
- ĮSAKYMAS DĖL UŽSIENIEČIŲ INTEGRACIJOS Į VISUOMENĘ 2018–2020 METŲ VEIKSMŲ PLANO PATVIRTINIMO. Identifikacinis kodas: 2018-21407. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/cc845690052311e9a5eaf2cd290f1944
- TERITORIJŲ PLANAVIMO NORMOS. Identifikacinis kodas: 2014-00091. Priėmimo data:2014-01-02. https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f2b240507a7411e38df3da592f4236cc?jfwid=q8i88mfws
- „le mirail“ https://agingmodernism.wordpress.com/lemirail/
- Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Užsieniečių integracija https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/uzsienieciu-integracija
- Nemiegantys Vilniaus rajonai: ką veikti vakare Žirmūnuose. https://vilnius.lt/lt/2018/09/06/nemiegantys-vilniaus-rajonai-ka-veikti-vakare-zirmunuose/
- „Sostinėje bendruomenes burs kultūriniai renginiai“ Plačiau: https://sa.lt/sostineje-bendruomenes-burs-kulturiniai-renginiai/
- Migracijos informacijos ir bendradarbiavimo platforma https://mipas.lt/2017/11/22/uzsienieciu-registracijos-centrai/
- „STUDENTIŠKŲ IDĖJŲ KONKURSAS SIKON: Tai kas buvo ir ko galima tikėtis“ http://pilotas.lt/2019/04/25/architektura/studentai/studentisku-ideju-konkursas-sikon-tai-kas-buvo-ir-ko-galima-tiketis/

- „The concept of sustainable development: An evaluation of its usefulness ten years after Brundtland“ DAVID PEARCE* GILES ATKINSON http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.934.2007&rep=rep1&type=pdf
- Vilniaus BP_esama_bukle_7_Socialine_aplinka_ir_kultura_2016_11_sutvarkyta_2 https://vilnius.lt/wp-content/uploads/2018/03/BP_esama_bukle_7_Socialine_aplinka_ir_kultura.pdf
- „Vilniaus miesto pirmos eilės statybų išdėstymo projektas“ 1981-1985m. Vilniaus regioninis valstybės archyvas
- Visuomeninis prekybos centras „Šeškinė“. Martynas Mankus http://www.autc.lt/lt/architekturos-objektai/1981?rt=3&oe=5
- https://olymp.in/en/news/1-funkcionalnoe-i-poyasnoe-zonirovanie-goroda/790
- https://vilnius.lt/lt/savivaldybe/seniunijos-ir-bendruomenes/vilniaus-bendruomenes/
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Globalizacija
- http://www.mokslas.net/ekonomika/globalizacija-lietuvoje-ir-as/
- https://vilnius.lt/lt/savivaldybe/rodikliai/
- http://www.fabijoniskiubendruomene.lt/apie-mus/
- https://www.lietuviuzodynas.lt/terminai/Mikrorajonas
- http://tiksliforma.lt/portfolio/baseinas-fabijoniskese-vilnius/
- https://www.archdaily.com/470878/crone-partners-rethink-the-community-centre-in-rhodes
- http://www.kimmel.co.il/projects/rehovot-community-center-2/
- https://www.vle.lt/straipsnis/revitalizacija/
- http://klimatokaita.lt/klimato-kaitos-svelninimas/pramones-sektoriaus-itaka-klimato-kaitai-kaip-kovoti-su-padariniais/
- http://vhost.asu.lt/nm/l-projektas/-Aplinkos_tarsa/12.htm
- https://www.morethanshipping.com/reusing-shipping-containers-advantages-challenges/#:~:text=Environmental%20Friendliness,reduce%20the%20usage%20of%20steel.
- https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_statistics/lt
- „2020-2022 metų strateginis Vilniaus miesto veiklos planas“ https://vilnius.lt/wp-content/uploads/2020/04/VMS-2020-2022_strateginis-veiklos-planas.pdf

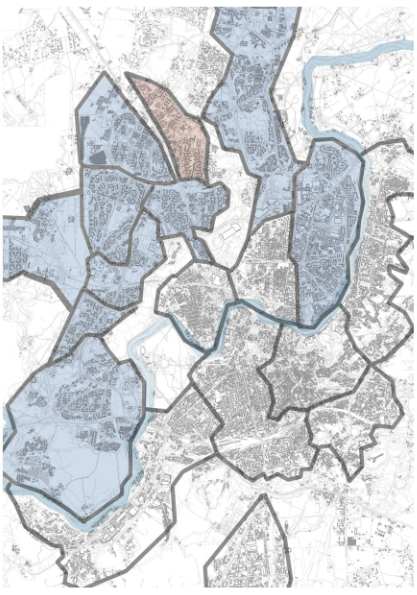
- https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.230706/asr
- https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.371081/asr
- https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/dcb43cb3ffaf11e990d5d63c859a8aa7

Iliustracijų šaltiniai

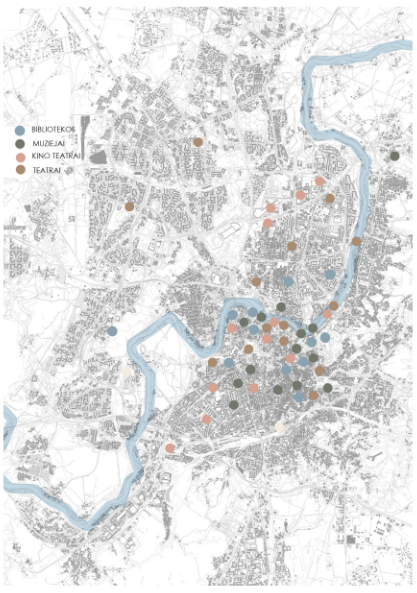
- https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiOTE2Mzk5MjEtZGU5Yi00MTU1LWFkOGEtYmQ2M2ZiM2RmYzQxIiwidCI6ImFmZjM2MzMxLTNlNWUtNDdlOC1hZjkzLTE4NTFkNmQxZmUzYiIsImMiOjh9
- https://www.google.com/maps/search/bendruomen%C4%97s/@54.7168139,25.2267974,11.5z
- https://vilnius.lt/lt/miesto-pletra/vilniaus-miesto-savivaldybes-teritorijos-bendrojo-plano-sprendiniai/ 02.-Socialines-ir-kulturos-infrastruktura-darzeliai-m50000-2020-01-29
- https://experience.arcgis.com/experience/8c1856f8ca924ab89052e19650d80746/page/page_1/?data_id=dataSource_2-Daiktu_internetas_244%3A2
- https://www.registrucentras.lt/bylos/dokumentai/gr/2020_01_03_Gyventoju_skai%C4%8Dius_pagal_savivaldybes.pdf https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-gyventojai/lietuvos-gyventojai-2019/salies-gyventojai/gyventoju-skaicius-ir-sudetis https://123.emn.lt/
- 6http://www.kalbuzemelapis.flf.vu.lt/lt/zemelapiai/miestu-gyventoju-tautine-sudetis/
- https://www.google.com/maps/search/bendruomen%C4%97s/@54.7168139,25.2267974,11.5z
- http://www.autc.lt/lt/architekturos-objektai/1981
- http://www.autc.lt/lt/architekturos-objektai/1981
- https://vilnius.lt/lt/2018/09/06/nemiegantys-vilniaus-rajonai-ka-veikti-vakare-zirmunuose/
- https://agingmodernism.wordpress.com/lemirail/
- https://agingmodernism.wordpress.com/lemirail/
- https://www.archdaily.com/277460/mediatheque-grand-m-atelier-darchitecture-king-kong
- https://www.google.com/maps/place/M%C3%A9diath%C3%A8que+Grand+M/@43.566404,1.4010711,722m/data=!3m1!1e3!4m8!1m2!2m1!1sM%C3%A9diath%C3%A8que+Le+Mirail+!3m4!1s0x12aeba34109d5d51:0xa23b7a21de8affb7!8m2!3d43.5673488!4d1.4006381
- https://mapio.net/pic/p-9770545/

- https://www.fabijoniskiubaseinas.lt/galerija/
- https://www.archdaily.com/470878/crone-partners-rethink-the-community-centre-in-rhodes
- Jūrinių konteinerių antrinis panaudojimas https://www.popularmechanics.com/home/how-to/g172/shipping-container-homes-460309/
- Antrinis medžiagų panaudojimas architektūroje Tom Kelly's Bottle House JAV https://www.atlasobscura.com/places/tom-kellys-bottle-house
- Statistniai išmetamų atliekų duomenis https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_statistics/lt
- Paviljonas iš plastikinių butelių Honkonge https://www.designboom.com/architecture/rising-moon-lantern-pavilion-made-from-recycled-water-bottles-10-03-2013
- Sukompresuoto plastiko laikančioji konstrukcija https://issuu.com/birkhauser.ch/docs/building_from_waste
- „Newspaperwood“ mediena iš popieriaus https://issuu.com/birkhauser.ch/docs/building_from_waste
- „Factoría Joven“ jaunimo centras Ispanijoje http://www.ondiseno.com/proyecto.php?id=1916
- "Replast" blokeliai http://www.techietonics.com/futuretech-tonics/new-building-material-from-waste-plastic-replast-the-future-of-plastics.html
- Lietuvos vėjo krypčių schema https://zaliaideja.wordpress.com/2012/04/18/vejo-srautai/
- Senasis Fabijoniškių kaimo kryžius. Jis stovėjo kaimo centre, kai sunykdavo, pastatydavo naują, 1996 metai. – iš asmeninio archyvo
- Fabijoniškių kaimas 19 a. pab. http://maps.mab.lt/vilniusmaps/

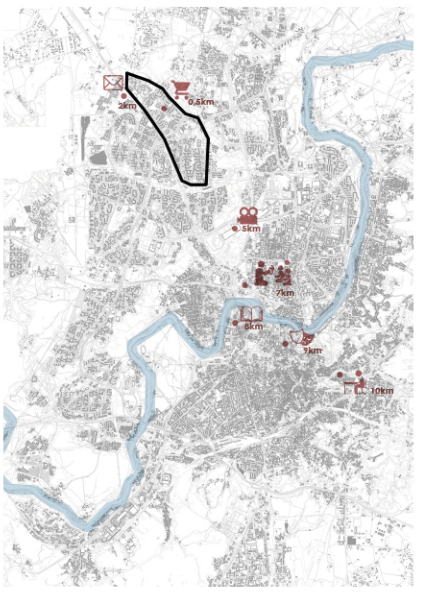
PRIEDAI

RAJONŲ PADĖTIS MIESTE.
SCHMOJE PARYŠKINTI GYVEAMIEJI RAJOAI, KURIUOSE YRA TOS PAČIOS PROBLEMOS.

FUNKCIJŲ PASIKIRSTYMAS MIESTE.
SCHEMOJ E AIŠKKIAI MATOMA KULTŪRIŲ VEIKLŲ KONCENTRACIJA MIESTO CENTRE.

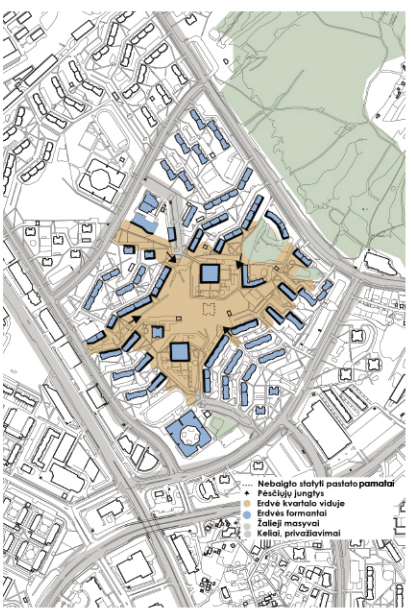
ATSTUMAI RAJONO GYVENTOJAMS.
SCHEMOJE VAIZDUOJAMI ATSTUMAI IKI PAGRINDIŲ VEIKLŲ/POREIKIŲ ĮVAIRIŲ AMŽIAUS GRUPIŲ GYVENTOJAMS.

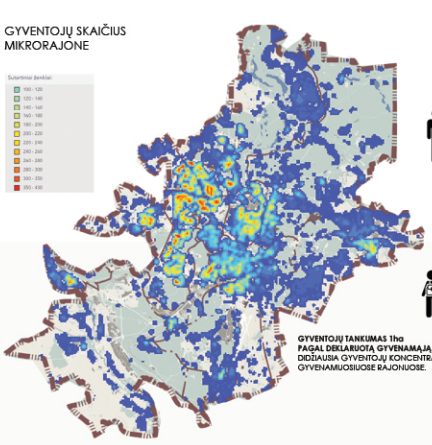
MORFOTIPAI
MIKRORAJONE VYRAUJA LAISVO PLANAVIMO MORFOTIPAS.

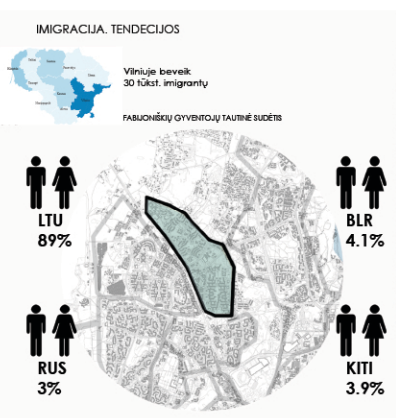
FUNKCIJOS RAJONE
DOMINUOJANTI FUNKCIJA RAJONE- GYVENAMOJI. UKMERGĖS PLENTO PERIMETRU - KOMERCINĖ VEIKIA KAIP IZOLIACIJA NUO GATVĖS TRIUKŠMO

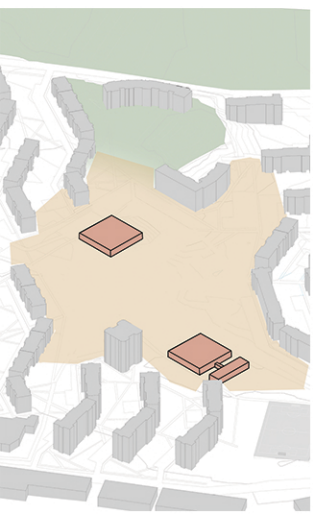

SKLYPO SUVESTINĖ SCHEMA
AIŠKIAI MATOMA, KAD SKLYPAS NEBAIGTAS FORMUOTI (NEIGYVENDINTI PASTATAI) CENTRINĖ ERDVĖ KVARTALE, NEAPIRĖŽTA, PĖSČIŲJŲ JUNGTYS NEBAIGTOS PLĖTOTI.

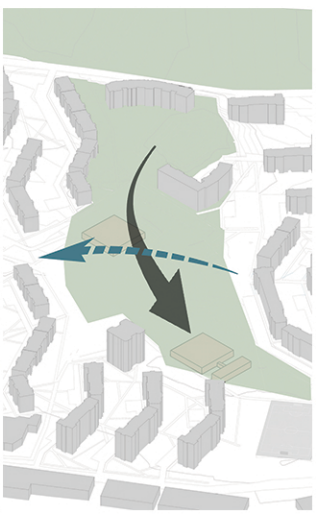

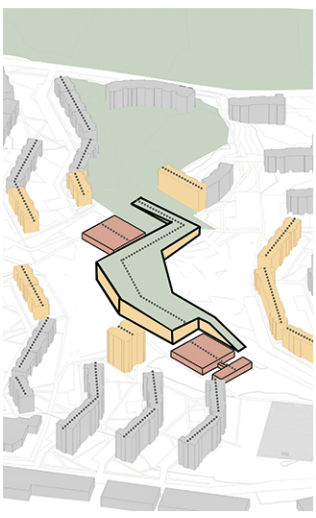

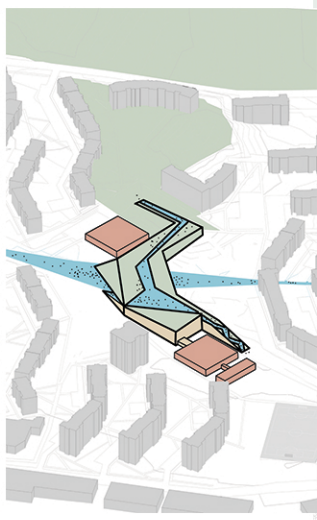
ESAMA SITUACIJA

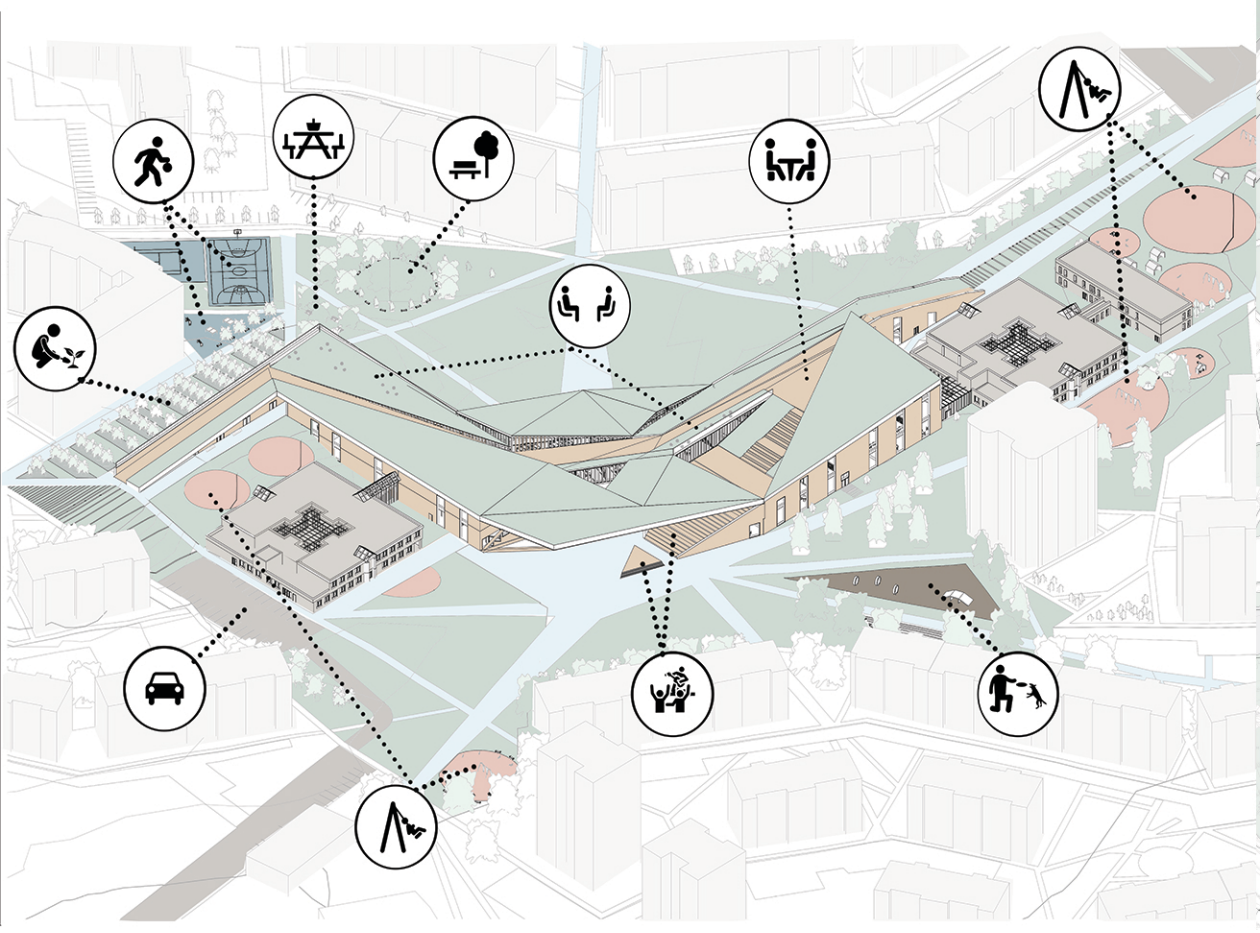
ŽALIŲJŲ PLOTŲ TĄSOS SUSIKIRTIMAS SU PĖSČIŲJŲ TRANZITU

REAGAVIMAS | APLINKĄ

PĖSČIŲJŲ PASAŽO KŪRIMAS

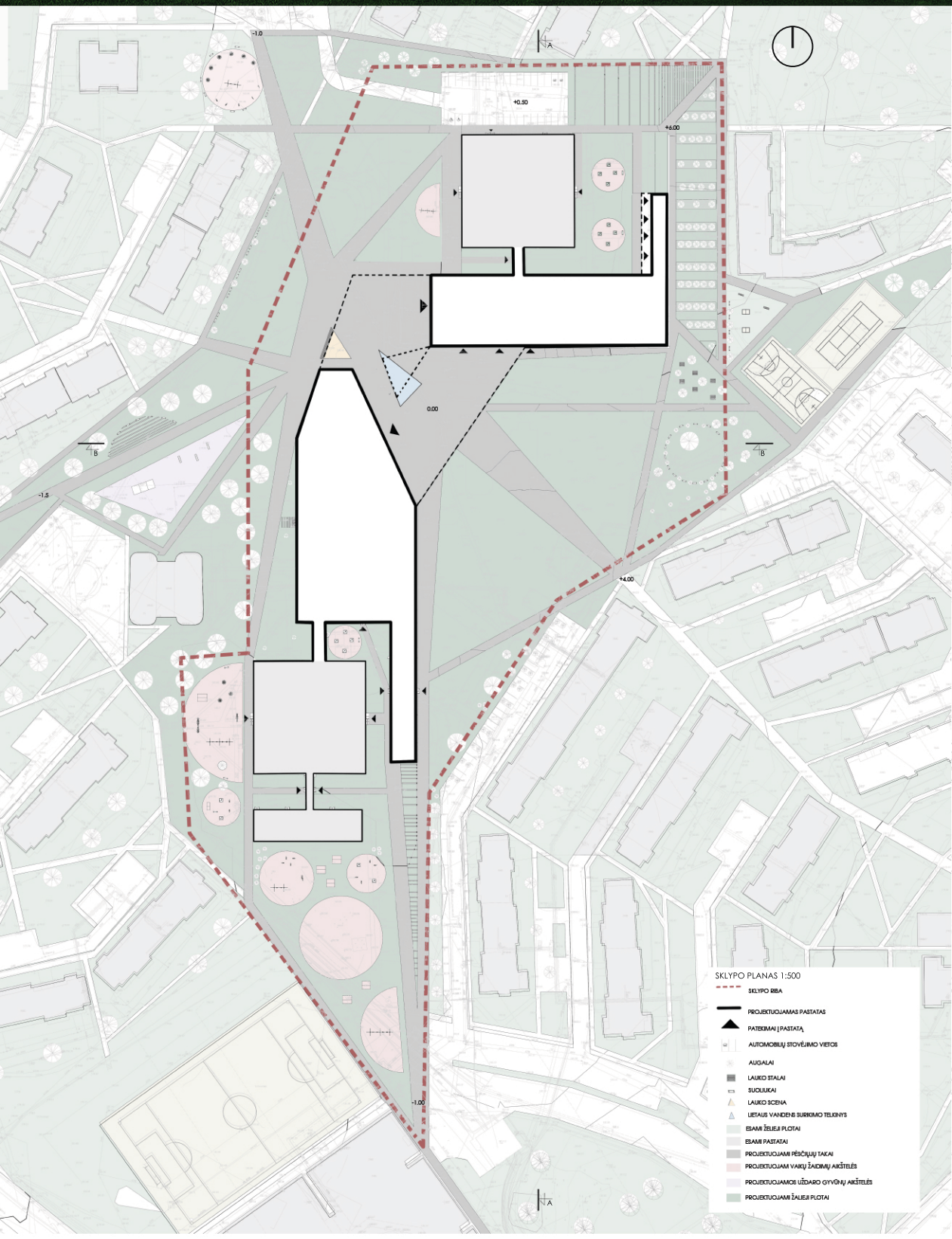
GEDVYDŽIŲ GATVĖS IŠKLOTINĖ 1:250

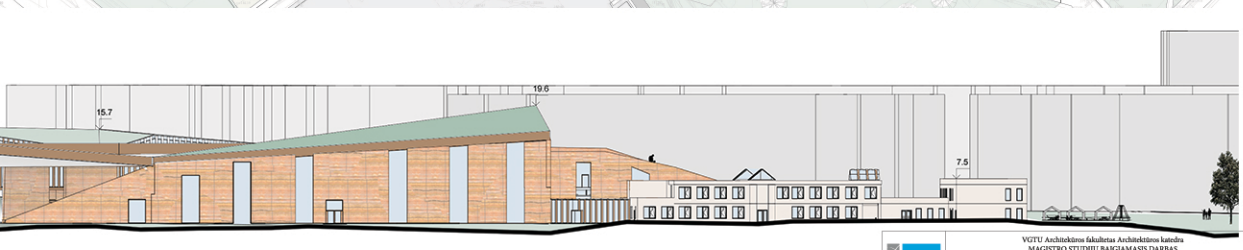

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS			
Tema: MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA. DAUGIAFUNKCIS BENDRUOMENĖS CENTRAS	Diplomantas	G.RINKEVIČIŪTĖ	
	Vadovas	DOC. LINAS NAUJOKAITIS	
	Katedros vedėjas	DOC. ŠIGITAS KUNCEVIČIUS	
Brėžinys:	Brėžinio Nr.: 1/6		2021 m.

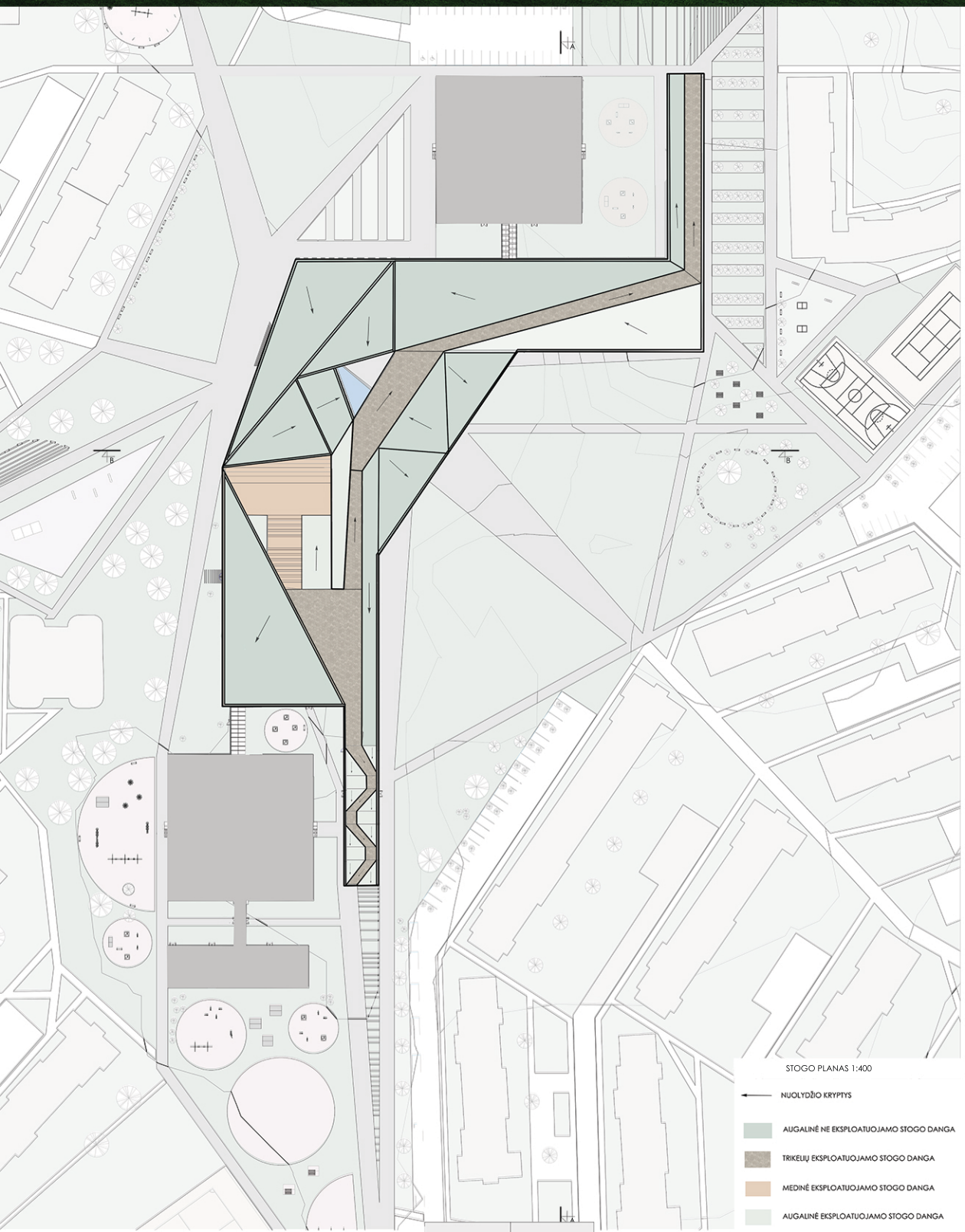

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra
MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS

Tema: MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA: DAUGIAFUNKCIS RENGINIŲMEIS CENTRAS	Diplomantas	G.RINKEVIČIŪTĖ	
	Vadovas	DOC. LINAS NAUJOKAITIS	
	Katedros vedėjas	DOC. SIGITAS KUNCEVIČIUS	
Brėžinys:	Brėžinio Nr.: 2/6		2021 m.

MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA: DAUGIAFUNKCIS BENDRUOMENĖS CENTRAS

STOGO PLANAS 1:400

NUOLYDŽIO KRYPTYS

AUGALINĖ NE EKSPLOATUOJAMO STOGO DANGA

TRIKELIŲ EKSPLOATUOJAMO STOGO DANGA

MEDINĖ EKSPLOATUOJAMO STOGO DANGA

AUGALINĖ EKSPLOATUOJAMO STOGO DANGA

P. ŽADEIKOS GATVĖS IŠKLOTINĖ 1:250

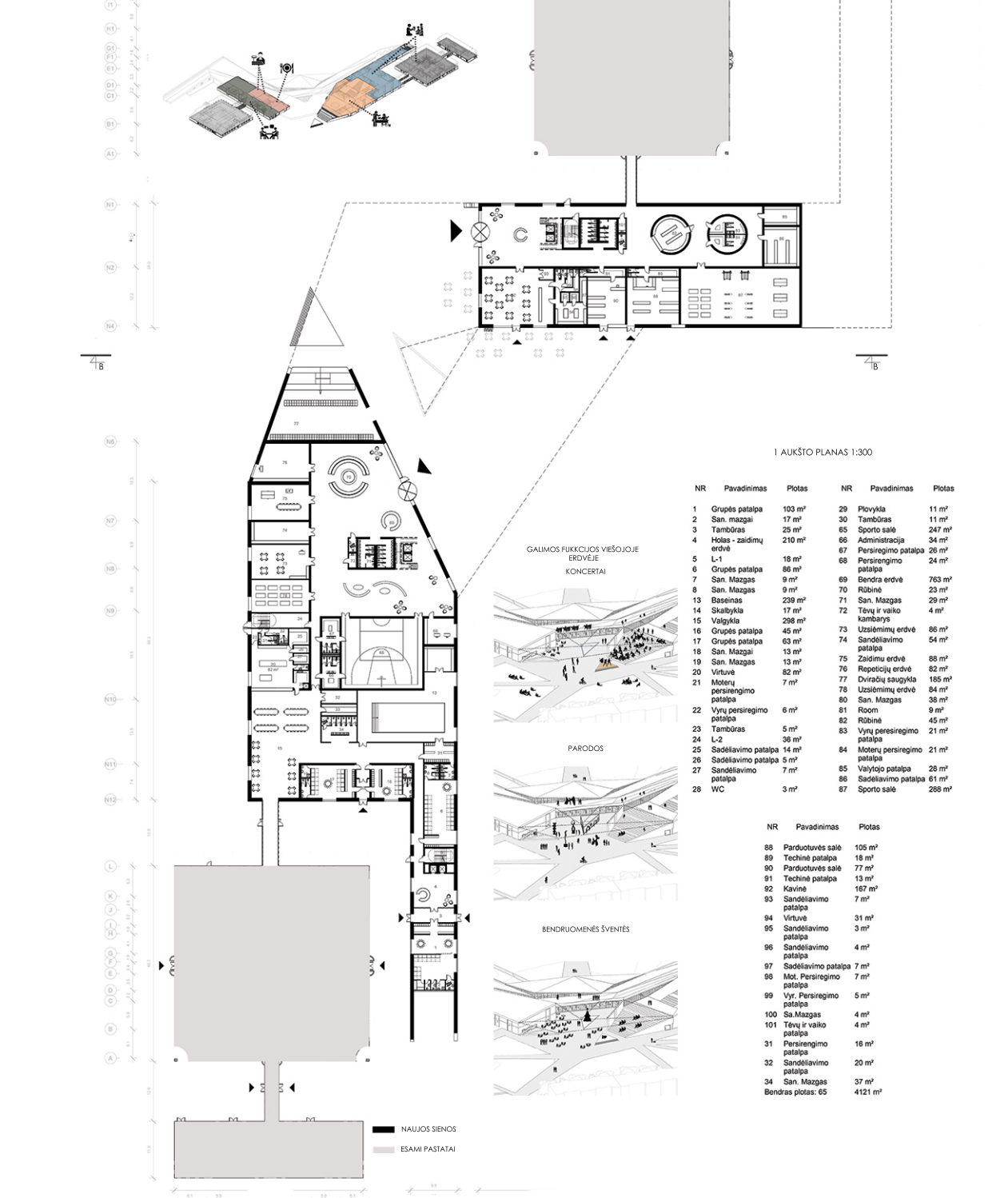
VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra
MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS

Tema: MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA: DAUGIAFUNKCIS BENDRUOMENĖS CENTRAS	Diplomantas	G.RINKEVIČIŪTĖ	
	Vadovas	DOC. LINAS NAUJOKAITIS	
	Katedros vedėjas	DOC. SIGITAS KUNCEVIČIUS	
Brėžinys:	Brėžinio Nr.:	3/6	2021 m.

1 AUKŠTO PLANAS 1:300

NR	Pavadinimas	Plotas
1	Grupės patalpa	103 m²
2	San. mazgai	17 m²
3	Tambūras	25 m²
4	Holas - zaidimų erdvė	210 m²
5	L-1	18 m²
6	Grupės patalpa	86 m²
7	San. Mazgas	9 m²
8	San. Mazgas	9 m²
13	Baseinas	239 m²
14	Skalbykla	17 m²
15	Valgykla	298 m²
16	Grupės patalpa	45 m²
17	Grupės patalpa	63 m²
18	San. Mazgai	13 m²
19	San. Mazgas	13 m²
20	Virtuvė	82 m²
21	Moterų persirengimo patalpa	7 m²
22	Vyrų persiregimo patalpa	6 m²
23	Tambūras	5 m²
24	L-2	36 m²
25	Sadėliavimo patalpa	14 m²
26	Sadėliavimo patalpa	5 m²
27	Sandėliavimo patalpa	7 m²
28	WC	3 m²

NR	Pavadinimas	Plotas
29	Plovykla	11 m²
30	Tambūras	11 m²
65	Sporto salė	247 m²
66	Administracija	34 m²
67	Persiregimo patalpa	26 m²
68	Persirengimo patalpa	24 m²
69	Bendra erdvė	763 m²
70	Rūbinė	23 m²
71	San. Mazgas	29 m²
72	Tėvų ir vaiko kambarys	4 m²
73	Uzsiėmimų erdvė	86 m²
74	Sandėliavimo patalpa	54 m²
75	Zaidimu erdvė	88 m²
76	Repeticijų erdvė	82 m²
77	Dviračių saugykla	185 m²
78	Uzsiėmimų erdvė	84 m²
80	San. Mazgas	38 m²
81	Room	9 m²
82	Rūbinė	45 m²
83	Vyrų peresiregimo patalpa	21 m²
84	Moterų persiregimo patalpa	21 m²
85	Valytojo patalpa	28 m²
86	Sadėliavimo patalpa	61 m²
87	Sporto salė	288 m²

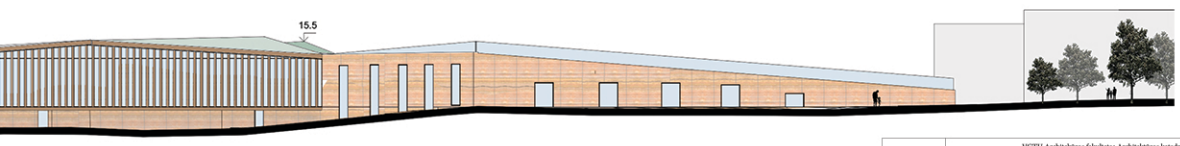
GALIMOS FUKKCIJOS VIEŠOJOJE ERDVĖJE

KONCERTAI

PARODOS

BENDRUOMENĖS ŠVENTĖS

NR	Pavadinimas	Plotas
88	Parduotuvės salė	105 m²
89	Techinė patalpa	18 m²
90	Parduotuvės salė	77 m²
91	Techinė patalpa	13 m²
92	Kavinė	167 m²
93	Sandėliavimo patalpa	7 m²
94	Virtuvė	31 m²
95	Sandėliavimo patalpa	3 m²
96	Sandėliavimo patalpa	4 m²
97	Sadėliavimo patalpa	7 m²
98	Mot. Persiregimo patalpa	7 m²
99	Vyr. Persiregimo patalpa	5 m²
100	Sa.Mazgas	4 m²
101	Tėvų ir vaiko patalpa	4 m²
31	Persirengimo patalpa	16 m²
32	Sandėliavimo patalpa	20 m²
34	San. Mazgas	37 m²
Bendras plotas: 65		4121 m²

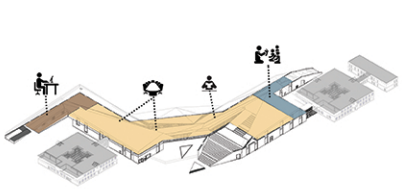

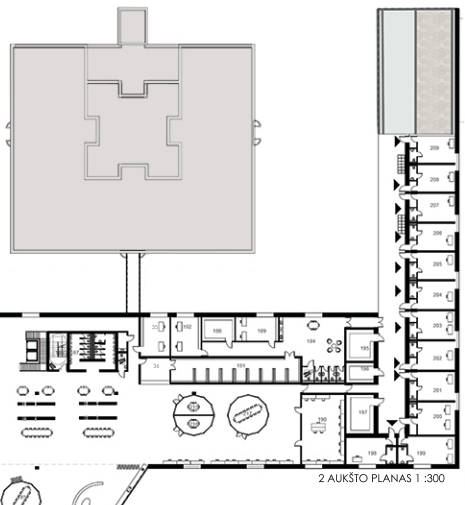
VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra
MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS

Tema: MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA: DAUGIAFUNKCIS BENDRUOMENĖS CENTRAS	Diplomantas	G.RIKEVIČIŪTĖ
	Vadovas	DOC. LINAS NAUJOKAITIS
	Katedros vedėjas	DOC. SIGITAS KUNCEVIČIUS
Brėžinys:	Brėžinio Nr.: 4/6	2021 m.

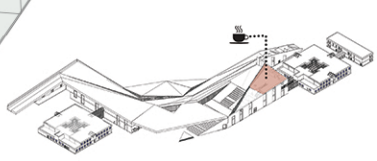
NR	Pavadinimas	Plotas
162	Holas	207 m²
163	L- 16	18 m²
164	Grupės patalpa	45 m²
165	San.Mazgas	9 m²
166	San.Mazgas	10 m²
167	Grupės patalpa	68 m²
168	Grupės patalpa	56 m²
169	San.Mazgas	13 m²
170	Grupės patalpa	77 m²
171	San.Mazgas	13 m²
172	Grupės patalpa	96 m²
173	San.Mazgas	14 m²
174	Skaitykla	3583 m²
175	Konferencijų erdvė	17 m²
176	Konferencijų erdvė	17 m²
177	Konferencijų erdvė	34 m²
178	Konferencijų erdvė	18 m²
179	Konferencijų erdvė	18 m²
180	Konferencijų erdvė	18 m²
181	Konferencijų erdvė	18 m²
182	Konferencijų erdvė	34 m²
183	Konferencijų erdvė	18 m²
184	Konferencijų erdvė	17 m²
185	Konferencijų erdvė	34 m²
186	L-19	18 m²
187	San.Mazgas	41 m²
188	Spauzdinimo patalpa	22 m²
189	Administracija	29 m²
190	Kompiuterinė	83 m²

2 AUKŠTO PLANAS 1 :300

NAUJOS SIENOS

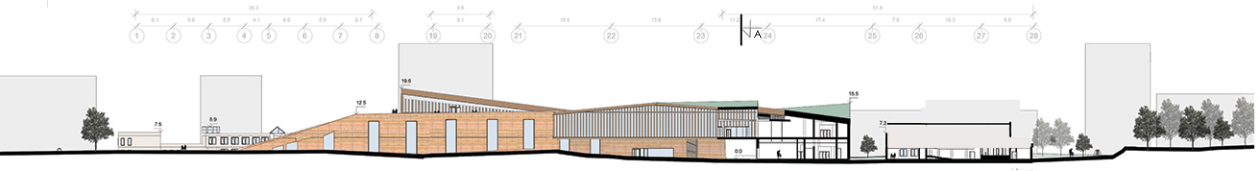
ESAMI PASTATAI

NR	Pavadinimas	Plotas
191	Archyvas	88 m²
192	Vadovo kabinetas	33 m²
193	San.Mazgas	16 m²
194	Darbuotojų erdvė	113 m²
195	Techninė patalpa	24 m²
196	Techninė patalpa	15 m²
197	Techninė patalpa	30 m²
198	Darbo kapsulė	29 m²
199	Darbo kapsulė	37 m²
200	Darbo kapsulė	34 m²
201	Darbo kapsulė	30 m²
202	Darbo kapsulė	30 m²
203	Darbo kapsulė	29 m²
204	Darbo kapsulė	29 m²
205	Darbo kapsulė	28 m²
206	Darbo kapsulė	28 m²
207	Darbo kapsulė	29 m²
208	Darbo kapsulė	28 m²
209	Darbo kapsulė	28 m²
210	Tamburas	44 m²
211	24/7 Skaitykla	128 m²
212	L-17	18 m²
213	San. Mazgas	42 m²
214	Tėvų ir vaiko kambarys	3 m²
215	Konferencijų erdvė	17 m²
216	Konferencijų erdvė	17 m²
217	Konferencijų erdvė	35 m²
35	Specialistų kabinetas	32 m²
36	Knygų išdavimas	21 m²
Bendras plotas: 58		5681 m²

3 AUKŠTO PLANAS 1 : 500

NR	Pavadinimas	Plotas
218	Sandėliukas	20 m²
219	Kavinė	409 m²
221	San.Mazgas	25 m²
Bendras plotas: 3		453 m²

PJŪVIS A-A 1:500

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS			
Tema:	Diplomantas	G.RINKEVIČIŪTĖ	
MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA DAUGIAFUNKCIS BENDRUOMENĖS CENTRAS	Vadovas	DOC. LINAS NAUJOKAITIS	
	Katedros vedėjas	DOC. ŠGITAS KUNCEVIČIUS	
Brėžinys:	Brėžinio Nr.: 5/6		2021 m.

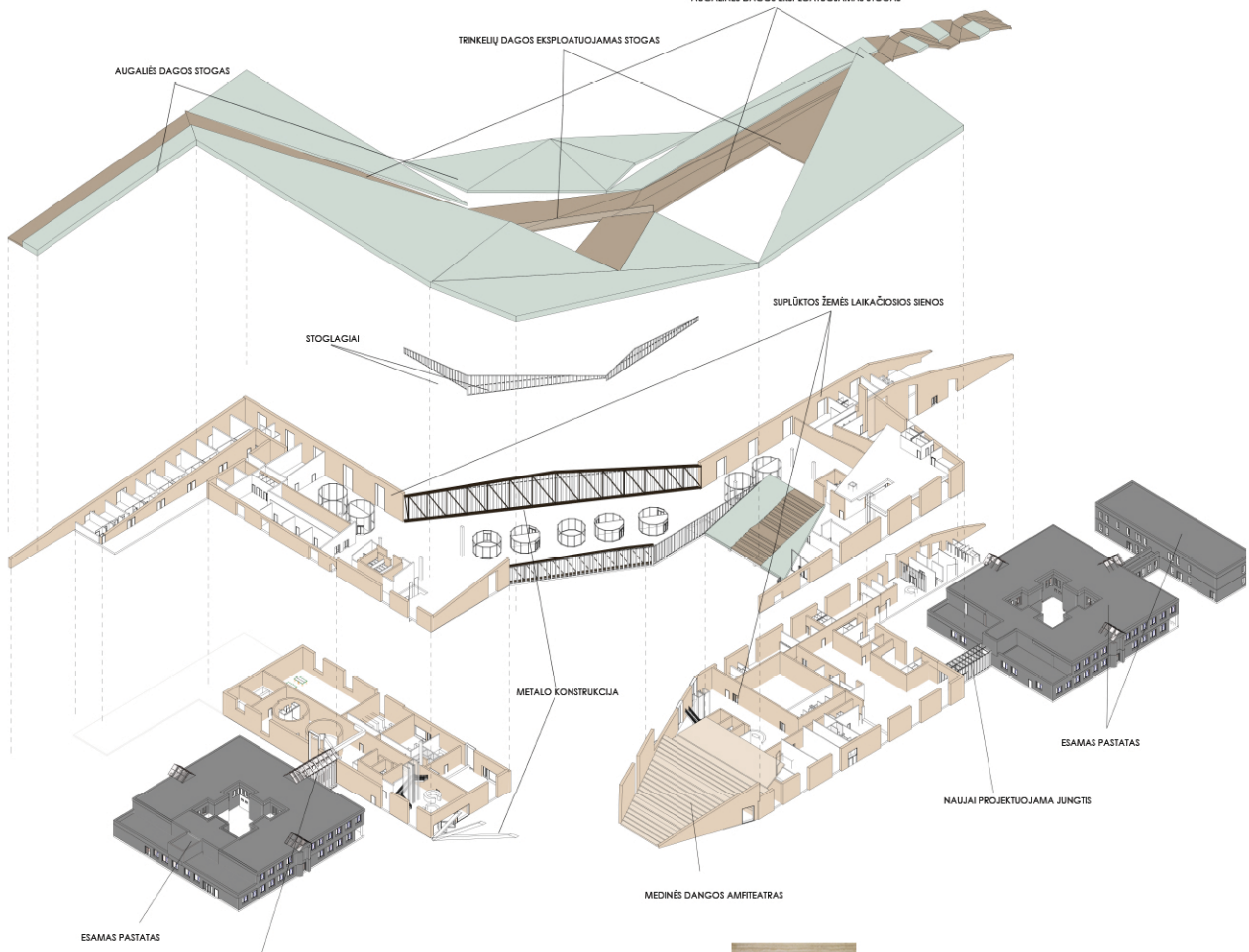

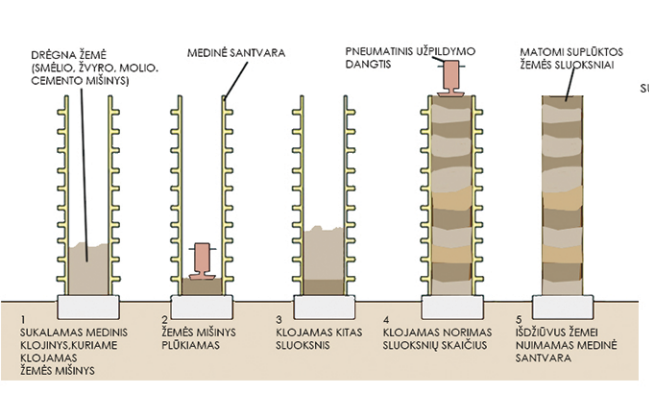

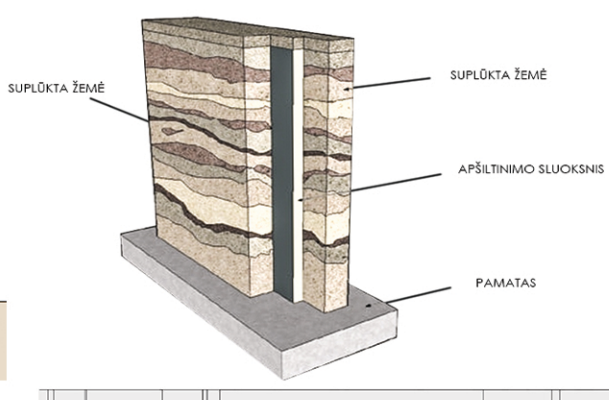
AUGALINĖS DAGOS EKSPLOATUOJAMAS STOGAS

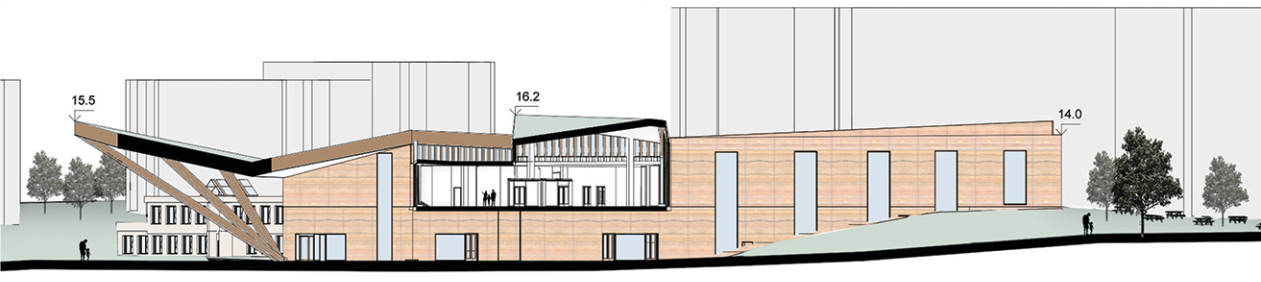

Naujai projektuojamo pastato konstrukcijos yra mišrios – išorinės laikančiosios sienos yra projektuojamos iš sutrombuotos (suspaustos) žemės/molio (angl.k rammed earth) konstrukcijos.konstrukcijos storis 50 - 80 cm. mišinys gaminamas statybų vietoje, mišiniui naudojamos pagrindinės naudingos iškasenos randamos Lietuvoje- molis, žvyras smėlis.

P.JŪVIS B-B 1:200

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS			
Tema: MONOFUNKCINIŲ KOMPLEKSŲ REVITALIZACIJA: DAUGIAFUNKCIS BENDRUOMENĖS CENTRAS	Diplomantas	G.RIMKEVIČIŪTĖ	
	Vadovas	DOC. LINAS NAUJOKAITIS	
	Katedros vedėjas	DOC. SIGITAS KUNCEVIČIUS	
Brėžinys:	Brėžinio Nr.: 6/6		2021 m.